

**UCHWAŁA NR XVI/145/16
RADY MIEJSKIEJ BRZEGU**

z dnia 29 stycznia 2016 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2016-2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6a ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2015r., poz. 1515, zm: Dz. U z 2015r. poz. 1890) **Rada Miejska Brzegu**

uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2016-2022, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Środki na realizację działań wynikających ze Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2016-2022, których realizacja należy do zadań Gminy Brzeg, będą planowane w kolejnych budżetach Gminy Brzeg, w miarę możliwości finansowych.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Brzegu.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej Brzegu

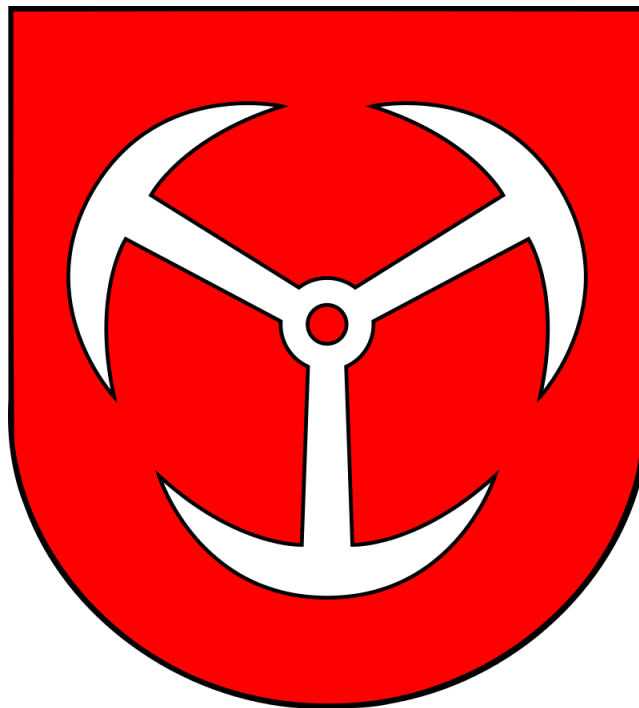
Barbara Mrowiec

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XVI/145/16

Rady Miejskiej Brzegu

z dnia 29 stycznia 2016 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BRZEG NA LATA 2016-2022

Brzeg, 2016

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
I. RAPORT O STANIE GMINY – DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA	6
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY BRZEG	6
1.1. Położenie.....	6
1.2. Rys historyczny.....	7
2. DZIEDZICTWO KULTUROWE I STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ	9
3. SYSTEM PRZYRODNICZY MIASTA	19
4. STRUKTURA GRUNTÓW.....	26
5. SFERA SPOŁECZNA	28
5.1. Demografia.....	28
5.2. Pomoc społeczna	33
5.3. Bezrobocie	38
5.4. Oświata i wychowanie	40
5.5. Kultura oraz instytucje kultury	44
5.5.1. Brzeskie Centrum Kultury	45
5.5.2. Muzeum Piastów Śląskich.....	46
5.5.3. Miejska Biblioteka Publiczna	47
5.6. Organizacje pozarządowe	48
5.7. Sport	52
5.8. Opieka zdrowotna	53
5.9. Bezpieczeństwo	54
6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	56
6.1. System komunikacyjny	56
6.2. Gospodarka wodno-ściekowa	59
6.3. Energia elektryczna.....	60
6.4. Sieć gazowa	61
6.5. Ciepłownictwo	62
6.6. Odnawialne źródła energii	63
7. MIESZKALNICTWO	63

8.	GOSPODARKA ODPADAMI	65
9.	ZASOBY REKREACYJNO-TURYSTYCZNE I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU TURYSTYKI	66
10.	SFERA GOSPODARCZA	70
10.1.	Struktura działalności gospodarczej i najważniejsze podmioty	70
10.2.	Uwarunkowania budżetowe	78
II. ANALIZA SWOT		84
III. MISJA I WIZJA GMINY		87
IV. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE WRAZ Z KIERUNKAMI DZIAŁAŃ		88
V. NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW WYŻSZEGO RZĘDU		101
VI. FINANSOWANIE		111
VII. WDRAŻANIE, MONITORING, EWALUACJA		113
SPIS TABEL		117
SPIS WYKRESÓW		117
SPIS RYSUNKÓW		119
ZAŁĄCZNIK I. RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH		120
ZAŁĄCZNIK II. STRATEGIA ROZWOJU MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W BRZEGU		131

WSTĘP

Żyjemy w czasach ciągłych zmian. Zachodzą one w różnych sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej, kulturowej... Już nikt nie ma wątpliwości, że świat rozwija się w bardzo szybkim tempie, w wyniku, czego tworzą się coraz bardziej wyszukane potrzeby, a podstawowym celem funkcjonowania każdej jednostki jest dążenie do ich zaspokojenia. Odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby rozwojowe Gminy Brzeg oraz oczekiwania brzeskiej społeczności jest niniejszy dokument.

Strategia Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2016-2022 jest dokumentem, który powstał z inicjatywy władz lokalnych dostrzegających potrzebę kompleksowego rozwoju, uwzględniając zmieniające się uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne. Strategia jest dokumentem, w którego opracowanie zaangażowana została lokalna społeczność. Pozwoliło to na właściwe rozpoznanie czynników – problemów – zasadniczo zakłócających rozwój gminy oraz wypracowanie odpowiednich sposobów ich rozwiązania. Jest to więc kluczowy dokument, będący elementem strategicznego planowania rozwoju lokalnego, w którym zdefiniowana została wizja - obraz gminy w przyszłości, czyli stan osiągnięty po zakończeniu realizacji zaplanowanych działań. Rozwój lokalny należy postrzegać jako proces stałej poprawy warunków i jakości życia mieszkańców przy zachowaniu równowagi czynników społeczno-gospodarczo-przestrzennych i środowiskowych.

Proces powstawania Strategii Rozwoju Gminy Brzeg obejmował kilka etapów. Prace nad dokumentem zapoczątkowało podjęcie uchwały w sprawie przystąpienia do opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2016-2022”, nr X/77/15 Rady Miejskiej Brzegu z dnia 16 lipca 2015 r. Jej wykonanie zostało powierzone Burmistrzowi Brzegu. Warto zaznaczyć, iż konstrukcja dokumentu została oparta na modelu partycypacyjno-eksperckim. Prace nad Strategią, na każdym jej etapie, nadzorowane były przez ekspertów zewnętrznych, którzy odpowiedzialni byli przede wszystkim za przeprowadzenie konsultacji społecznych, weryfikację zgłaszanych uwag czy propozycji zmian oraz opracowanie końcowej wersji dokumentu.

Strategia Rozwoju Gminy Brzeg jest jednym z najważniejszych dokumentów przygotowywanych przez jednostkę samorządu terytorialnego, podstawowym dokumentem

do prowadzenia długofalowej i zrównoważonej polityki rozwoju. Zaakceptowana przez mieszkańców, uchwalona przez Radę Miejską, powinna stanowić narzędzie nadające kierunek działań gminie Brzeg. Utożsamianie się z opracowanym dokumentem zarówno władz, jak i lokalnej społeczności, stanowi niezbędny warunek efektywnej realizacji jego założeń.

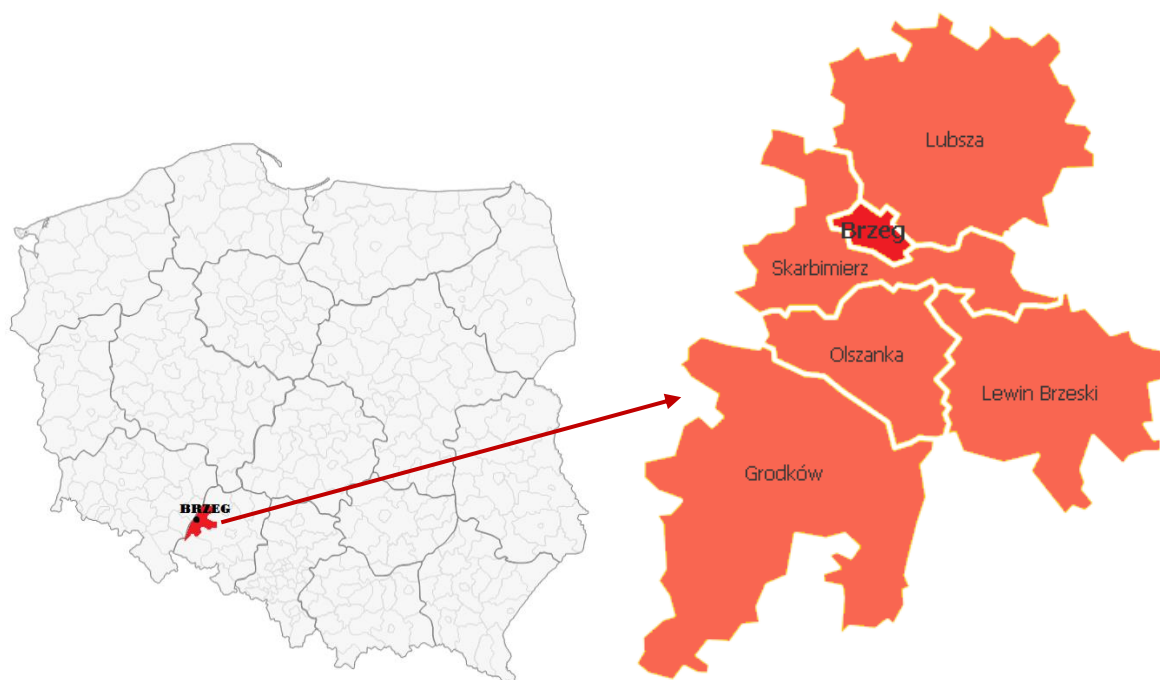
I. RAPORT O STANIE GMINY – DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY BRZEG

1.1. Położenie

Brzeg - miasto położone w zachodniej części województwa opolskiego, w powiecie brzeskim. Według podziału administracyjnego Brzeg jest gminą miejską. Miasto ulokowane zostało nad brzegiem rzeki Odry, stąd też pochodzenie jego nazwy. Do końca 2001 roku Brzeg był także siedzibą gminy wiejskiej, która przekształcona została w gminę Skarbimierz. Brzeg od strony północnej graniczy z gminą Lubsza, a od zachodu, południa i wschodu ze, wspomnianą wyżej, gminą Skarbimierz.

Rysunek 1. Położenie Brzegu

Źródło: Opracowanie własne

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego (2002) teren, na którym położona jest gmina Brzeg wchodzi w skład makroregionu Nizina Śląska (prowincja: Niż

Środkowoeuropejski, podprovincia Niziny Środkowopolskie). Znajduje się w zasięgu dwóch, różnych pod względem morfogenetycznym i krajobrazowo, mezoregionów: Pradolina Wrocławska (północno-wschodnia część miasta) i Równina Wrocławska (część środkowa oraz południowo-zachodnia).

Miasto Brzeg zajmuje powierzchnię 14,61 km² i należy do największych miast województwa opolskiego, a zamieszkuje je ponad 36,5 tys. osób. Stanowi centrum społeczno-gospodarcze i kulturalne całego powiatu brzeskiego. Ponadto zajmuje istotne miejsce w krajowym systemie komunikacyjnym (przebieg magistrali kolejowej E30 Wrocław-Przemyśl oraz dwóch dróg krajowych: nr 39 i nr 94). Miasto położone jest w odległości około 50 km od Opola i Wrocławia, około 150 km od Katowic oraz około 230 km od Krakowa.

Pod względem historycznym Brzeg zaliczany jest do regionu Dolnego Śląska.

Brzeg odgrywa także istotną rolę pod względem turystycznym. Zajmuje ważne miejsce w obszarze rzeki Odry, tuż za takimi ośrodkami jak Wrocław i Opole. Dzięki dogodnemu położeniu stanowi atrakcyjne miejsce do rozwoju turystyki w tym regionie, w szczególności do aktywnego wypoczynku. Na wysoki potencjał składa się nie tylko położenie w dolinie rzeki Odry, ale również korzystne warunki przyrodnicze oraz bogactwo obiektów dziedzictwa kulturowego i ciekawa historia regionu.

1.2. Rys historyczny

Brzeg należy do najstarszych miast Śląska, wzmiankowany w dokumencie z 1234 roku, jako Wissoky Brzegh – osada rybacko-handlowa. Jego powstanie wiązało się przede wszystkim z położeniem na ważnych szlakach komunikacyjnych, lądowych, jak i szlaku wodnym. Lokacja nastąpiła pomiędzy 1246 a 1248 rokiem. Potwierdzona została na mocy zachodnioeuropejskiego prawa lokacyjnego w 1250 r., a dokument lokacyjny został wydany przez ks. Henryka III.

Lata świetności miasta przypadały za panowania legnicko-brzeskiej linii Piastów. Za czasów panowania Ludwika I rozbudowany został zamek książęcy, przeprowadzono także pierwsze na ziemiach polskich badania archeologiczne w Ryczynie pod Brzegiem (dawne grodzisko kasztelańskie). Miasto wielokrotnie było niszczone na skutek klęsk żywiołowych, czy najazdów husytów, co wiązało się także z późniejszymi okresami tzw. zapaści ekonomicznej.

Z początkiem wieku XVI, miasto stopniowo odzyskiwało znaczenie w regionie, tym samym odzyskało utraconą wcześniej rangę stolicy księstwa brzeskiego. W Brzegu rozkwitała kultura i architektura. Nastąpiło wiele istotnych zmian w przestrzeni publicznej. Wprowadzony został luteranizm. Trwająca pod koniec XVI wieku wojna trzydziestoletnia niekorzystnie wpłynęła na sytuację społeczno-gospodarczą miasta. Z kolei w 1741 roku Brzeg zostaje zniszczony przez wojska pruskie. Za panowania pruskiego Brzeg był miastem powiatowym z garnizonem wojskowym. Wybudowano służę rzeczną, pierwszą na Odrze. Rozbudowano fortyfikacje miejskie, które po zajęciu miasta przez wojska napoleońskie zostały rozebrane i zastąpione promenadami, parkami i plantami.

Rysunek 2. Rynek w Brzegu (widok z lotu ptaka, lata 1930-1940)

Źródło: www.brzeg.fotopolska.eu

Przez wiele lat Brzeg tracił i odzyskiwał rangę liczącego się w regionie ośrodka miejskiego. I tak przełom XIX i XX wieku to okres rozbudowy miasta, ale już lata 20-te XX wieku związane były z jego pogarszającą się sytuacją ekonomiczną. Ponowny rozkwit nastąpił na skutek zlokalizowania w nim garnizonu wojskowego wraz z lotniskiem. Dotkliwe zniszczenia nastąpiły podczas II wojny światowej. Odbudowa Brzegu wiązała się także z rozwojem przemysłu, głównie spożywczego i elektromaszynowego, oraz powstawaniem nowych dzielnic mieszkaniowych. Po wielu zmianach administracyjnych Brzeg ostatecznie należy do

województwa opolskiego i jest siedzibą gminy miejskiej Brzeg, a także siedzibą powiatu brzeskiego.

2. DZIEDZICTWO KULTUROWE I STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Na terenie Brzegu zachowało się wiele cennych obiektów zabytkowych, które są świadectwem bogatej przeszłości tego miasta. Najokazalszym z nich jest zamek książąt brzeskich – siedziba jednej z gałęzi rodu Piastów. Na uwagę zasługują także brzeskie kościoły, Ratusz czy renesansowe, gotyckie i barokowe kamienice. Najważniejsze, z bardzo licznej grupy zabytków, zostały objęte ochroną konserwatorską poprzez wpisanie do rejestru zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Opolu. Ochroną prawną objęto także pewne obszary miasta.

„Śląski Wawel” – takim mianem określany jest Zamek Piastów Śląskich w Brzegu.

Rysunek 3. Zamek Piastów Śląskich

Źródło: www.brzeg.pl

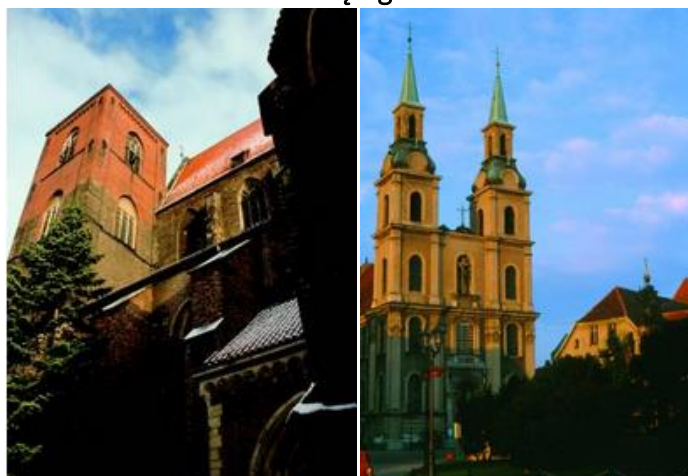
Pierwsze wzmianki o istnieniu w Brzegu kasztelani pojawiły się w źródłach pisanych w 1235 roku. W okresie średniowiecza zamek był wielokrotnie przebudowywany. W renesansie przeprowadzono gruntowną przebudowę zamku, w wyniku której stał się jedną z najokazalszych renesansowych rezydencji w tej części Europy. Zamek został zniszczony w 1741 r. podczas oblężenia miasta przez armię króla Prus Fryderyka II. Dopiero po zakończeniu II wojny światowej podjęto prace mające na celu zabezpieczenie ocalonych części zamku przed niszczeniem.

W latach 1966-1990 przeprowadzono jego kompleksową odbudowę. W 1925 r. do zamku przeniesiono Muzeum Miejskie (mieściło się w zachowanych po bombardowaniu salach na parterze skrzydła odrzańskiego). Podczas II wojny światowej większość eksponatów rozgrabiono. Zachowane dzieła stały się zalążkiem do utworzenia Muzeum Piastowskiego (od 1945 r.). W 1965 r. otrzymało nową nazwę - Muzeum Piastów Śląskich. Wyznacznikiem merytorycznej działalności brzeskiego muzeum są: problematyka piastowska i przeszłość historyczno-artystyczna Ziemi Brzeskiej. Od 2006 roku Brzeskie Muzeum jest instytucją narodową.

Wśród kościołów na uwagę zasługują: kościół zamkowy św. Jadwigi (prezbiterium dawnego kościoła kolegiackiego wybudowanego w XIV wieku, zniszczonego w 1741 r., a następnie odbudowanego w latach osiemdziesiątych XVIII wieku; poddany regotyzacji w II połowie XX w.), kościół św. Mikołaja (gotycka, trzynawowa bazylika wybudowana w latach 1370-1417, zniszczona podczas II wojny światowej i odbudowana w latach 60. XX wieku; w kościele swój początek bierze szlak średniowiecznych Polichromii), kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego (barokowy, jednonawowy, wzniesiony w latach 1734-1739) oraz pofranciszkański kościół minorytów św. Piotra i Pawła. Ostatni z wymienionych kościołów pochodzi w 1285 roku i jest najstarszym zabytkiem w Brzegu. Został rozbudowany w 1338 roku. Po opuszczeniu klasztoru przez Franciszkanów w 1527 roku, zyskiwał nowych właścicieli i poddawany był wielu przebudowom. Od 1930 roku kościół pełnił funkcję magazynu sprzętu przeciwpożarowego, a od 1946 r. magazynu towarowego. W 1997 roku, na skutek powodzi, runęła wieża i część kościoła od strony wschodniej. Część uszkodzonych elementów kościoła zostało odbudowanych.

Rysunek 4. Kościół św. Mikołaja i Podwyższenia Krzyża Świętego

www.brzeg.pl

wartościach kulturowych i artystycznych. Zdecydowanie najliczniejszą grupę stanowią budynki mieszkalne (domy, kamienice, wille). Wśród pozostałych obiektów wymienia się budynki użyteczności publicznej, obiekty gospodarcze oraz sakralne. Pod względem liczby zabytków nieruchomych Brzeg zajmuje trzecie miejsce w województwie opolskim

(za Opolem i Prudnikiem). W poniższej tabeli znajduje się wykaz zabytków objętych ochroną konserwatorską.

Tabela 1. Wykaz zabytków nieruchomych

Nazwa obiektu	Lokalizacja
Park Centralny	-
Park Chrobrego (Nad Fosą)	-
Park nad Odrą	-
Współczesny budynek	dawna ul. Opolska 12 i 13
Brama Odrzańska	Park nad Odrą
Gimnazjum książęce	Pl. Moniuszki 1
Budynek mieszkalny	Plac Dworcowy 2
Zespół dworcowy: dworzec kolejowy i poczta	Plac Dworcowy 3 (dworzec)
Zespół dworcowy: dworzec kolejowy i poczta	Plac Dworcowy 4 (poczta)
Kościół franciszkanów p.w. św. Piotra i Pawła	Plac Koszarowy 1
Budynek przy Placu Młynów 1	Plac Młynów 1
Dom mieszkalny	Plac Młynów 6
Dom mieszkalny	Plac Młynów 7
Dom mieszkalny	Plac Młynów 8
Dom mieszkalny	Plac Młynów 9
Kościół parafialny p.w. św. Mikołaja	Plac Niepodległości
Zamek Piastowski	Plac Zamkowy 1
Dom mieszkalny	Plac Zamkowy 2 – dawny Plac Zamkowy 4 (ob. Pańska 1)
Kościół jezuitów, ob. parafialny p.w. Św. Krzyża	Plac Zamkowy 3
Dom mieszkalny	Plac Zamkowy 4
Dom mieszkalny	Plac Zamkowy 5
Dom mieszkalny	Plac Zamkowy 6
Dom mieszkalny	Plac Zamkowy 7
Kaplica zamkowa p.w. św. Jadwigi	Plac Zamkowy 9
Fortyfikacje miejskie – fortyfikacje bastionowe	Planty miejskie
Układ urbanistyczny miasta średniowiecznego	Stare miasto
Budynek mieszkalny	ul. Armii Krajowej 10
Budynek mieszkalny	ul. Armii Krajowej 16
Budynek urzędowy	ul. Armii Krajowej 2 – B. Chrobrego 33
Budynek mieszkalny	ul. Armii Krajowej 24
Budynek mieszkalny	ul. Armii Krajowej 24
Budynek urzędowy (bank)	ul. Armii Krajowej 4
Zespół zakładu karnego (budynek penitencjarno-administracyjny, budynek penitencjarno-produkcyjny, mury obwodowe i wewnętrzne)	ul. Bolesława Chrobrego 29
Budynek sądu rejonowego	ul. Bolesława Chrobrego 31
Willą wraz z fontanną	ul. Bolesława Chrobrego 35
Dom mieszkalny	ul. Chopina 1
Dom mieszkalny	ul. Chopina 10
Dom mieszkalny	ul. Chopina 12
Dom mieszkalny	ul. Chopina 13
Dom mieszkalny	ul. Chopina 14
Dom mieszkalny	ul. Chopina 20
Dom mieszkalno-usługowy	ul. Chopina 2-4

Nazwa obiektu	Lokalizacja
Budynek mieszkalny	ul. Chrobrego 10
Dom (kamienica)	ul. Chrobrego 11
Budynek szkoły	ul. Chrobrego 13
Dom (kamienica)	ul. Chrobrego 14
Dom (kamienica czynszowa)	ul. Chrobrego 22
Dom (kamienica czynszowa)	ul. Chrobrego 23
Budynek socjalno-mieszkalny	ul. Chrobrego 27
Budynek	ul. Chrobrego 4
Budynek	ul. Chrobrego 6
Dom mieszkalny	ul. Długa 13
Dom mieszkalny	ul. Długa 14-16
Dom mieszkalny	ul. Długa 19
Dom mieszkalny	ul. Długa 21
Dom mieszkalny	ul. Długa 23
Dom mieszkalny	ul. Długa 24
Dom mieszkalny	ul. Długa 27
Dom mieszkalny	ul. Długa 31
Dom mieszkalny	ul. Długa 33
Dom mieszkalny	ul. Długa 35
Dom mieszkalny	ul. Długa 43
Dom mieszkalny	ul. Długa 45
Dom mieszkalny	ul. Długa 47
Dom mieszkalny	ul. Długa 49
Dom mieszkalny	ul. Długa 55/57
Dom mieszkalny	ul. Długa 61
Dom mieszkalny	ul. Długa 9-11
Dom mieszkalny	ul. Długa 9-11
Dom mieszkalny	ul. Dzierżonia 1-3
Dom mieszkalny	ul. Dzierżonia 14
Dom mieszkalny	ul. Dzierżonia 4
Dom mieszkalny	ul. Dzierżonia 6
Budynek przy dawnej ul. Szpitalnej 8	ul. Garbarska 14
Dom mieszkalny	ul. Górna 5
Dom mieszkalny	ul. Górna 7
Dom mieszkalny	ul. Jabłkowa 1
Dom mieszkalny	ul. Jabłkowa 5
Dom mieszkalny	ul. Jabłkowa 6
Dom mieszkalny	ul. Jabłkowa 7
Dom mieszkalny	ul. Jabłkowa 9
Budynek mieszkalny	ul. Jana Pawła II 11
Budynek mieszkalny	ul. Jana Pawła II 13-15
Budynek	ul. Jana Pawła II 16
Budynek	ul. Jana Pawła II 17
Budynek	ul. Jana Pawła II 18
Budynek	ul. Jana Pawła II 19
Budynek	ul. Jana Pawła II 21

Nazwa obiektu	Lokalizacja
Budynek	ul. Jana Pawła II 22
Budynek	ul. Jana Pawła II 26
Dom	ul. Jana Pawła II 3
Dom	ul. Jana Pawła II 4
Budynek (biblioteka)	ul. Jana Pawła II 5
Budynek (biblioteka)	ul. Jana Pawła II 7
Budynek szkoły podstawowej	ul. Kamienna 2
Budynek (szkoła budowlana)	ul. Kamienna 3
Dom (kamienica)	ul. Kapucyńska 3
Dom mieszkalny	ul. Kardynała Wyszyńskiego 22
Dom mieszkalny	ul. Kardynała Wyszyńskiego 30
Dom mieszkalny	ul. Kardynała Wyszyńskiego 32
Park Wolności im. Juliusza Peppela	ul. Kilińskiego
Kolejowa wieża ciśnień	ul. Kolejowa
Dom	ul. Kowalska 1
Budynek roгатki miejskiej (d. komora celna, ob. budynek mieszkalny)	ul. Krakusa 1
Budynek	ul. Krzyszowica 5
Cmentarz żydowski	ul. Ks. Makarskiego
Dom mieszkalny	ul. Mleczna 2
Dom mieszkalny	ul. Mleczna 4
Dom mieszkalny	ul. Mleczna 6
Dom mieszkalny	ul. Mleczna 8
Dom mieszkalny	ul. Młynarska 3
Dom mieszkalny	ul. Młynarska 5
Fortyfikacje miejskie: mury gotyckie, (ul. Nadodrzańska, plac Zamkowy)	ul. Nadodrzańska, Plac Zamkowy
Budynek sierocińca (obecnie szpital)	ul. Nysańska 4-6
Współczesny budynek stojący w miejscu dawnego budynku przy ul. Obrońców Stalingradu 8	ul. Ofiar Katynia 11-13
Dom (willa)	ul. Ofiar Katynia 15
Teren po nieistniejącym budynku przy ul. Obrońców Stalingradu 47	ul. Ofiar Katynia 22
Dom	ul. Ofiar Katynia 22 (dawny nr 47 Obrońców Stalingradu – nie istnieje)
Budynek szkoły garbarskiej (obecnie szkoła policealna)	ul. Ofiar Katynia 25
Dom (kamienica)	ul. Ofiar Katynia 40
Dom (kamienica)	ul. Ofiar Katynia 55
Kaplica cmentarna (obecnie kościół garnizonowy)	ul. Ofiar Katynia 57
Dom	ul. Ofiar Katynia 8 – nie istnieje (obecnie nr 11-13)
Dom	ul. Opolska 12 – budynek narożny (ob. ul. Reja 15) – nie istnieje
Dom	ul. Opolska 13 (ob. ul. Reja 15) – nie istnieje

Nazwa obiektu	Lokalizacja
Dom parafialny (dawniej klasztor dominikański)	ul. Pańska 1 (dawniej Plac Zamkowy 2 i Górna 2)
Dom mieszkalno-usługowy	ul. Piastowska 1
Dom mieszkalny	ul. Piastowska 10
Dom mieszkalny	ul. Piastowska 12
Budynek (była przychodnia lekarska)	ul. Piastowska 16
Budynek (obecnie szkoła muzyczna)	ul. Piastowska 18
Budynek (dawniej seminarium nauczycielskie)	ul. Piastowska 2
Budynek mieszkalny	ul. Piastowska 22
Budynek	ul. Piastowska 24
Budynek mieszkalny	ul. Piastowska 26
Budynek (obecnie dzienny dom pomocy)	ul. Piastowska 29
Dom	ul. Piastowska 3
Dom	ul. Piastowska 31
Budynek mieszkalny	ul. Piastowska 32
Dom (kamienica)	ul. Piastowska 33-33a
Dom	ul. Piastowska 5
Willa	ul. Piastowska 6
Budynek urzędu pocztowego	ul. Piastowska 7
Dom	ul. Piastowska 8
Budynek (obecnie budynek urzędu pocztowego)	ul. Piastowska 9
Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 18
Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 19
Dom mieszkalny	ul. Piłsudskiego 24
Dom (nie istnieje)	ul. Plac Młynów 1
Dom	ul. Plac Młynów 2
Budynek produkcyjny zakładu młynarskiego	ul. Plac Młynów 4
Dom	ul. Polska (d. Reja 28) – nie istnieje
Pusty teren za budynkiem przy ul. Polskiej 12, miejsc po dawnym budynku przy ul. Reja 28;	ul. Polska 12
Dom	ul. Polska 12
Dom	ul. Polska 5
Oficina gospodarczo-mieszkalna (obecnie dom mieszkalno-usługowy)	ul. Reja 2
Dom	ul. Reja 5
Dom	ul. Reja 8
Budynek Urzędu Miejskiego	ul. Robotnicza 12
Dom (kamienica czynszowa)	ul. Robotnicza 16
Dom (kamienica czynszowa)	ul. Robotnicza 18
Dom (kamienica)	ul. Rybacka 13
Budynek wieży ciśnień	ul. Rybacka 5
Ratusz	ul. Rynek 1
Dom	ul. Rynek 15
Dom	ul. Rynek 2
Dom mieszkalny	ul. Rynek 4
Dom	ul. Rynek 6
Dom	ul. Rynek 7

Nazwa obiektu	Lokalizacja
Budynek mieszkalny (dawne Koszary Fryderycjańskie Wielkie)	ul. Stare Koszary 1-5
Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 11
Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 12
Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 5
Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 6
Dom mieszkalny	ul. Staromiejska 8-10
Dom mieszkalny	ul. Sukiennice 1
Dom mieszkalny	ul. Sukiennice 3
Dom mieszkalny	ul. Sukiennice 4
Dom mieszkalny	ul. Sukiennice 5
Dom mieszkalny	ul. Sukiennice 6 – nie istnieje
Dom	ul. Szkolna 11
Dom	ul. Szkolna 13
Dom	ul. Szkolna 15
Dom	ul. Szkolna 17
Kamienica	ul. Szkolna 36
Budynek	ul. Szkolna 5
Budynek	ul. Szkolna 7
Budynek	ul. Szkolna 9
Dom (nie istnieje)	ul. Szpitalna 8 – nie istnieje (obecnie posesja ul. Garbarska 14)
Pałacyk fabrykanta (obecnie przedszkole)	ul. Towarowa 2
Dom (kamienica czynszowa)	ul. Trzech Kotwic 10
Dom (kamienica)	ul. Trzech Kotwic 12
Dom wielorodzinny	ul. Trzech Kotwic 15
Budynek mieszkalny	ul. Trzech Kotwic 16-16a
Kościół ewangelicko-augsburski p.w. św. Łukasza	ul. Wł. Łokietka 9
Dom (kamienica czynszowa)	ul. Wrocławska 4
Dom (kamienica)	ul. Wrocławska 6
Dom mieszkalny	ul. Zamkowa 10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Brzegu

Na terenie gminy Brzeg występują także strefy ochrony konserwatorskiej, które zostały wyznaczone i zapisane w obowiązujących w gminie miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Obecnie obowiązuje 9 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Brzeg posiada skomplikowaną, ale czytelną kompozycję przestrzenną terenów zabudowanych, złożoną z wielu typów morfogenetycznych układów, o różnym pochodzeniu (historycznych i współczesnych).

Ścisłą ochroną konserwatorską – strefą „A” - objęte zostały założenia urbanistyczne średniowiecznego miasta lokacyjnego z włączeniem historycznej zabudowy położonej po

południowej stronie ulicy Jana Pawła II oraz historycznej zabudowy położonej po wschodniej stronie ulicy Piastowskiej, a także fragment plant miejskich. Obszary te są cenne ze względu na wysokie wartości kulturowe i artystyczne, mające duże znaczenie w układzie przestrzennym miasta. Wszelkie zmiany podziałów nieruchomości, zmiany funkcji, budowa, przebudowa i remonty obiektów, zmiany na obszarach zielonych, prowadzenie prac porządkowych, czy lokalizacja reklam w obrębie strefy „A” muszą być wcześniej uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. W MPZP określono także szereg zasad ochrony środowiska kulturowego i kształtowania zabudowy, które obejmują m.in. zachowanie i rewaloryzację kompozycji zieleni, zachowanie elementów historycznego układu przestrzennego, konserwację zachowanych elementów wspomnianego układu, dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej, czy usuwanie elementów zniekształcających historyczny układ.

Ochroną konserwatorską strefy „B” objęto zespoły zabudowy oraz osiedla mieszkaniowe, wyróżniające się czytelną kompozycją urbanistyczną i ruralistyczną, licznymi obiektami wpisanymi do rejestrów zabytków oraz harmonijnym krajobrazem kulturowym. Strefą objęto znaczną część centrum miasta, w tym m.in. następujące zespoły zabudowy:

- układ ruralistyczny wsi Rataje w rejonie ul. Oławskiej (ochronie podlegają m.in. zasadnicze elementy kompozycji urbanistycznej, zabudowa objęta ochroną konserwatorską czy ciąg widokowy ul. Wrocławskiej, zapewniającej obserwację widoku na zamek oraz fragment starego miasta od strony zachodniej, a także wgląd na wnętrza urbanistyczne – Pl. Bramy Wrocławskiej i Pl. Zamkowy);
- historyczny układ ruralistyczny ulicowo-placowy dawnej wsi Stary Brzeg (w rejonie ul. Starobrzzeskiej) wraz z częściowo zachowaną XIX- i XX-wieczną zabudową, w tym szczególnie: układ przyulicznych budynków mieszkalnych lub mieszkalno-gospodarczych, sytuowanych szczytem do drogi; układ dawnych budynków gospodarczych (stodół), sytuowanych w drugiej linii zabudowy kalenicą równoległą do drogi; historyczne linie zabudowy; forma zabudowy; zabudowa objęta ochroną konserwatorską, budynki istotne dla zespołu kompozycji zabudowy oraz inna zabudowa, o wartości lokalnej-kulturowej, pochodząca sprzed 1945 roku;
- miejsce usytuowania średniowiecznego placu targowego (targu bydłowego) oraz XVII-XVIII-wiecznych fortyfikacji bastionowych; XIX-wieczny zespół zabudowy dawnej

garbarni F.W. Molla; fragment XIX- i XX-wiecznego zespołu zabudowy mieszkaniowej, kamienicowej;

- fragment zespołu zabudowy willowej-miejskiej, komponowanej na zasadach „miasta ogrodu” oraz kamienicowej z przełomu XIX/XX wieku (ochronie podlegają m.in. historyczny układ zabudowy sytuowanej w zwartej lub półzwartej pierzei zabudowy, historyczna zabudowa willowa o reprezentacyjnym charakterze wraz z towarzyszącą jej zielenią, w tym przedogródki, secesyjna i postsecesyjna zabudowa kamienicowa, komponowana w zwartych lub półzwartych pierzejach zabudowy);
- fragment dwudziestowiecznego zespołu zabudowy mieszkaniowej-kameralnej, zrealizowanej wg historycznych zasad Bauhausu (ochronie podlegają m.in. zasadnicze elementy kompozycji urbanistycznej oraz ekspozycja zespołu zabudowy z osi widokowej, jaką stanowi magistralna linia kolejowa relacji Wrocław – Opole);
- zespół zabudowy Czerwone Koszary zlokalizowane w rejonie ulic Wileńska – Wolności;
- zespół zabudowy mieszkaniowej w rejonie dworca kolejowego przy ul. Trzech Kotwic i Szkolnej;
- zespół zabudowy przemysłowej dawnej cegielni przy ul. Włociańskiej;
- zespół zabudowy osiedla kolejarskiego Zacisze w rejonie ul. Słowackiego, Górnośląskiej, Katowickiej, Reymonta, Broniewskiego, Korfantego i Poznańskiej;
- zespół zabudowy koszar Pionierkaserne w rejonie ul. Żeromskiego i Kościuszki;
- zespół zabudowy dawnej wsi Rybarze w rejonie ul. Rybackiej oraz osiedla Nowe Domy w rejonie ul. Ofiar Katynia;
- osiedle mieszkaniowe w okolicach ulic Słoneczna – Zielona – Wileńska oraz w rejonie ulic Wolności – Piłsudskiego.

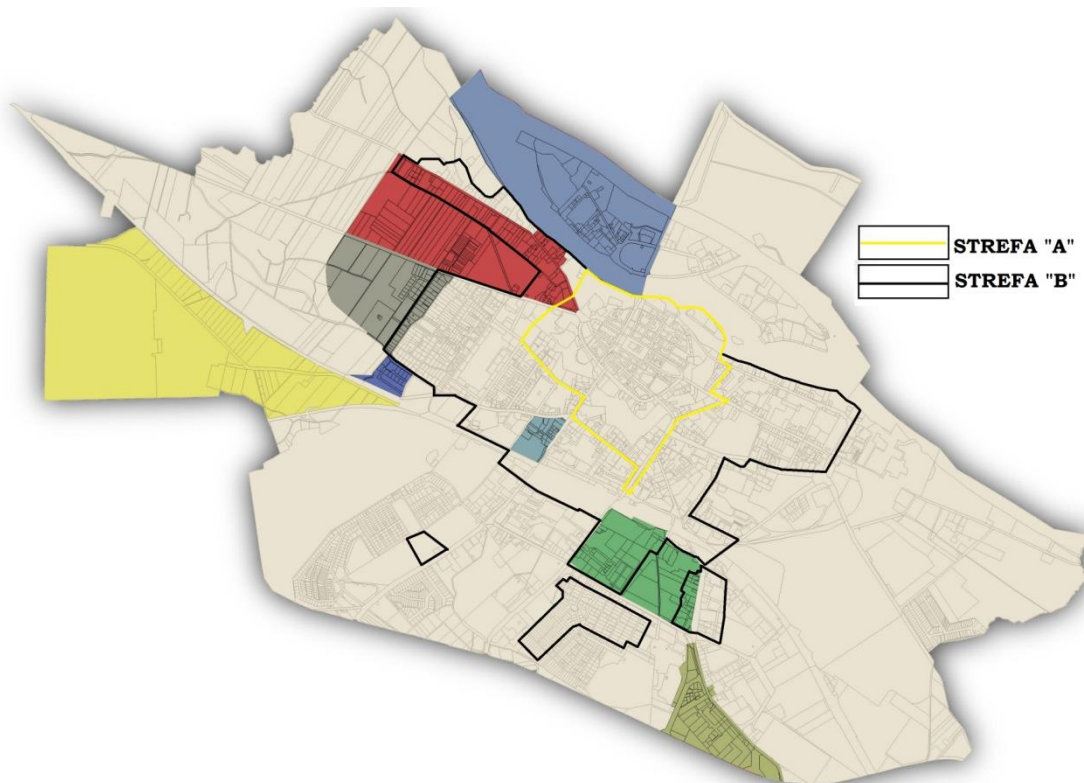
Dla strefy tej również określono szereg zasad ochrony środowiska kulturowego i kształtowania zabudowy, w tym przede wszystkim nakaz zachowania i rewaloryzacji zasadniczych elementów kompozycji urbanistycznej, dostosowania rozbudowy istniejących budynków, czy lokalizację nowych do skali i charakteru historycznej zabudowy, dostosowanie wystroju, czy nawierzchni do wymogów konserwatorskich i współczesnych potrzeb.

Na terenie miasta Brzeg występują także strefy obserwacji archeologicznej „OW”, jak również ochrony archeologicznej „W” (w obrębie ul. Oławska-Wrocławska) oraz ochrony krajobrazu kulturowego „K” (często tożsama ze strefami „A” i „B”). W obrębie strefy „OW”

wszelka działalność inwestycyjna związana z pracami ziemnymi może być podejmowana tylko po szczegółowym uzgodnieniu warunków konserwatorskich z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków - Państwową Służbą Ochrony Zabytków Oddział w Opolu. Jej przedmiotem ochrony są przede wszystkim obszary potencjalnego występowania zabytków archeologicznych, tj. związane z miejscem lokalizacji średniowiecznej wsi Stary Brzeg, dawnego Przedmieścia Odrzańskiego, średniowiecznego placu targowego, XVI- i XVIII-wiecznych fortyfikacji miejskich i bastionowych czy dawnego Przedmieścia Małujowickiego.

Rysunek 5. Obszary ochrony konserwatorskiej w Brzegu – strefy „A” i „B” na tle obszarów, dla których obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego obowiązujących dla Gminy Brzeg (dostępnych na www.bip.brzeg.pl)

W Brzegu zlokalizowanych jest także wiele zabytkowych układów zieleni komponowanej, tj.: parki, skwery, cmentarze, aleje. Wśród najważniejszych wyszczególnia się: Park Centralny, Park Chrobrego, Park Nadodrzański, Park im. Juliusa Peppela wraz z przyległymi terenami sportowymi oraz cmentarze przy ul. Ofiar Katynia, Starobrzeskiej i Makarskiego.

Brzeg należy do najstarszych, a tym samym do jednych z najbogatszych w zasoby kulturowe miast w województwie opolskim. Duża część zabytków wymaga jednak działań modernizacyjnych. Na zły stan tych obiektów wpływa szereg różnych czynników, które prowadzą do degradacji przestrzeni publicznej.

3. SYSTEM PRZYRODNICZY MIASTA

Budowa geologiczna

Na budowę geologiczną miasta Brzeg składają się przede wszystkim utwory czwartorzędowe pochodzące z holocenu i plejstocenu. W głębszych warstwach występują także osady trzeciorzędowe (miocenu środkowego i górnego oraz pliocenu) i mezozoiczne (triasu górnego i osady kredowe). W podłożu czwartorzędowym i trzeciorzędowym wyróżnić można jedną z czterech jednostek tektonicznych występujących na terenie województwa opolskiego – Monoklinę Przedsudecką.

Ukształtowanie powierzchni

Bardzo ważny wpływ na ukształtowanie powierzchni terenu na obszarze miasta Brzeg miały zlodowacenia plejstoceny, w związku z tym rzeźba terenu ma charakter typowo polodowcowy. Przeważają tereny płaskie oraz lekko faliste z niewielkimi wzniesieniami. Rzeźba jest staroglacjalna, cechuje się brakiem jezior oraz częściowo lub całkowicie zniszczonymi formami polodowcowymi. O mało urozmaiconej rzeźbie terenu świadczą wysokości bezwzględne, które wahają się w granicach od 135 do 150 m n.p.m. Najniżej położony obszar zlokalizowany jest w północno-zachodniej części miasta (dawne Rataje), natomiast najwyższej w okolicach Parku Wolności.

Surowce mineralne

Na terenie miasta nie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych. Można jednak spotkać na tym obszarze wyrobiska poeksploatacyjne - po zaprzestanej w 1993 roku eksploatacji złoża „Brzeg”, które było źródłem gliny ceramicznej. Odnowa wyrobisk i jednocześnie ich rekultywacja będzie przeprowadzona zgodnie z planem określonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Gleby

Na obszarze miasta Brzeg występuje zaledwie kilka rodzajów gleb. Są to gleby industrialne i zurbanizowane (tereny zabudowane) oraz mady, gleby brunatne i czarne ziemie (na terenach użytkowanych). Wykształcone zostały głównie z utworów geologicznych pochodzenia czwartorzędowego. Znaczną ich część zalicza się do dobrych i bardzo dobrych gleb kompleksu pszenno-żytniego.

Mady zlokalizowane są głównie w dolinie rzeki Odry oraz w obniżeniach terenu. Gleby trudne w uprawie, ponieważ często wymagają melioracji i są narażone na podtopienia oraz powodzie, dlatego ich wartość rolnicza jest średnio-dobra. W dolinie rzeki Odry użytkowane są głównie, jako trwałe użytki zielone, natomiast w dolinach cieków bocznych występują gleby stosunkowo żyzne, sprzyjające uprawom polowym, szczególnie dla warzywnictwa i sadownictwa. W związku z tym na terenach tych zlokalizowana jest większość ogródków działkowych.

W zachodniej części miasta, na terenach przylegających bezpośrednio do doliny Odry, dominują gleby brunatne. Zaliczane są do gleb IV – VI klas bonitacyjnych. Są mało żyzne i mają skłonności do przesuszeń. Niewielkie powierzchnie zajmują gleby żyzne – czarne ziemie, nadające się dla wszelkich upraw polowych.

Klimat

Według klasyfikacji A. Schmucka, Brzeg należy do rejonu Nadodrzańskiego, pod względem warunków cieplnych i opadowych. Rejon ten charakteryzuje się wysokimi średnimi

temperaturami rocznymi, długim okresem wegetacyjnym oraz stosunkowo niskimi odpadami w skali roku. W innych zestawieniach miasto zaliczane jest do rejonów z typowym, łagodnym klimatem podgórskich nizin i kotlin (Romer) czy wrocławskiej dzielnicy klimatycznej – najcieplejszej w kraju (Gumiński). Klimat dla Brzegu odznacza się następującymi parametrami:

- średnia roczna temperatura: 8,5°C;
- najcieplejszy miesiąc: lipiec (18,8°C), najzimniejszy: styczeń (-2,2°C);
- okres zimy: 60 dni, pokrywa śnieżna: 50 dni;
- okres lata: 100 dni;
- okres wegetacyjny: 220-225 dni;
- średnia roczna suma opadów atmosferycznych: 550-600 mm;
- przewaga wiatru z kierunku południowego.

Ocenia się, że warunki klimatyczne Brzegu są korzystne dla rozwoju osadnictwa.

Wody podziemne i powierzchniowe

Warunki hydrogeologiczne miasta Brzeg są specyficzne, a rozkład przestrzenny wód podziemnych, występujących w trzeciorzędowej i czwartorzędowej formacji geologicznej, niekorzystny dla miasta. Rozkład ten jest nierównomierny.

Zbiornik wód podziemnych czwartorzędowych obejmuje północną część obszaru miasta, w obrębie doliny rzeki Odry. Występują we fluwiogłacjalnych piaskach i żwirach. Korzystniejszymi warunkami odznaczają się utwory trzeciorzędowe, w których stwierdzono występowanie wód w kilku poziomach wodonośnych. Miasto Brzeg zaopatrywane jest w wodę z ujęcia w Gierszowicach (położone 6 km od miasta, gm. Olszanka). Ujęcie to ujmuje wody wgłębne czwartorzędowe, związane z osadami piaszczysto-żwirowymi. Wody warstwy czwartorzędowej nie są bezpośrednio narażone na infiltrację zanieczyszczeń. Nie stwierdzony został niedobór wód podziemnych dla miasta Brzeg.

Obszar miasta zlokalizowany jest w zlewni rzeki Odry, która jest jednocześnie największym i najważniejszym ciekim wodnym regionu (główna oś hydrologiczna). Przez miasto przepływają także dwa mniejsze cieki - rzeki Sadzawa i Kościelna (lewe dopływy Odry). Są to typowe cieki nizinne, a wzrost poziomu wód obserwuje się podczas roztopów wiosennych i wzmożonych opadów letnich. Ukształtowanie powierzchni miasta oraz jego

budowa geologiczna wpłynęły na fakt, iż rozkład rzek przepływających przez miasto jest nierównomierny. Znacznie większa gęstość występuje w zachodniej i północnej części Brzegu.

Teren miasta bogaty jest w zbiorniki wodne, które w większości są zbiornikami sztucznymi. Naturalne występują jedynie w dolinie Odry i są pozostałością po starorzeczach rzeki.

Klimat akustyczny

Na terenie Brzegu występuje zagrożenie ze względu na hałas przemysłowy i komunikacyjny.

Hałas przemysłowy na obszarze miasta występuje przede wszystkim na terenach przemysłowych oraz obszarach bezpośrednio sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Ma on jednak wyłącznie charakter lokalny. W ostatnich latach obserwuje się systematyczny spadek poziomu hałasu przemysłowego, co jest związane z coraz większą dostępnością nowoczesnych technologii, skutecznie zmniejszających jego natężenie.

Hałas komunikacyjny związany jest ze znacznym natężeniem ruchu, szczególnie na drogach krajowych przebiegających przez miasto. W 2011 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska przeprowadził badania poziomu hałasu drogowego na terenie województwa opolskiego, w tym także na obszarze gminy Brzeg. Badania wykazały przekroczenia wartości dopuszczalnych poziomów hałasu drogowego zarówno w porze dnia, jak i w porze nocy w ciągu drogi krajowej nr 39. W ramach opracowywania *Mapy akustycznej dróg krajowych na terenie województwa opolskiego*, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad zbadała cały odcinek drogi krajowej nr 39 przebiegający przez gminę Brzeg (odcinek o długości ok. 3,7 km na terenie gminy i ok. 4 km na terenie powiatu brzeskiego). Z przeprowadzonych badań wynika, iż na badanym obszarze na hałas przekraczający dopuszczalny poziom narażonych jest 3751 osób oraz 992 lokale mieszkalne, a także kilka szkół i przedszkoli.

Powietrze atmosferyczne

Ocena, jakości powietrza atmosferycznego dla województwa opolskiego dokonywana jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu. W ocenie tej Brzeg zaliczany jest

do sfery opolskiej, która obejmuje całe województwo, z wyjątkiem miasta Opole. W wyniku rocznej oceny jakości powietrza za rok 2014, strefa opolska została zakwalifikowana do klasy C ze względu na przekroczenie dopuszczalnego poziomu ozonu, pyłu zawieszonego PM₁₀, benzo(a)pirenu oraz pyłu PM_{2,5}. Ze względu na wymienione przekroczenia, strefa opolska została zobligowana do wdrażania naprawczych programów ochrony powietrza POP. Główną przyczyną wystąpienia tych przekroczeń są zanieczyszczenia pochodzenia antropogenicznego, a największy wpływ na stan powietrza wywierają: ogrzewanie budynków (szczególnie w okresie zimowym), produkcja energii cieplnej i przemysł oraz ruch komunikacyjny. Gmina Brzeg, z racji intensywnej zabudowy oraz dużej gęstości zaludnienia i wysokiego natężenia ruchu komunikacyjnego, jest szczególnie narażona na negatywny wpływ zanieczyszczeń powietrza. Wśród czynników, mających główny wpływ na ich występowanie, należy wymienić w szczególności:

- emisję pochodzącą z lokalnych kotłowni, kotłowni przemysłowych oraz dużych źródeł energetycznych,
- emisję z indywidualnych źródeł grzewczych,
- oddziaływanie emisji związanej z ruchem pojazdów,
- warunki meteorologiczne,
- emisję wtórną zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników,
- napływ zanieczyszczeń z innych obszarów.

Na obszarze strefy nie odnotowano przekroczeń wartości dopuszczalnych dla: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, ołowiu, arsenu, kadmu i niklu. Pod względem stężeń tych substancji w powietrzu strefę opolską zakwalifikowano do klasy A.

Formy ochrony przyrody oraz stan przyrody ożywionej

Na terenie Brzegu ustanowiono następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Natura 2000 Grądy Odrzańskie PLB020002;
- 24 pomniki przyrody.

Obszar Natura 2000 Grądy Odrzańskie PLB020002 - obszar specjalnej ochrony ptaków i siedlisk. Jest to obszar obejmujący dolinę Odry, rozciągający się na odcinku ok. 70 km pomiędzy Wrocławiem a Opolem. Położony jest na terenie depresji śląsko - opolskiej, północna część obszaru leży w obrębie monokliny przedsudeckiej. Obszar odznacza się licznymi ciekami wodnymi, starymi korytami rzecznyymi, pozostałościami rozlewisk i stawów. Poryty jest lasami, łąkami, pastwiskami i polami uprawnymi.

Rysunek 6. Obszar Natura 2000 Grądy Odrzańskie

Źródło: www.natura.odra.pl

Obszar ten to ważny korytarz ekologiczny oraz ostoja ptaków (stwierdzono występowanie 113 gatunków lęgowych ptaków, w tym gatunki z załącznika I Dyrektywy Ptasiej), jak i szlak ich migracji. Łączna powierzchnia obszaru wynosi 19 999,3 ha, w tym w granicach administracyjnych miasta około 266,1 ha. W granicach obszaru znajduje się niewielki fragment Stobrowskiego Parku Krajobrazowego oraz 4 rezerваты przyrody: „Grodzisko Ryczyńskie” (1,83 ha), „Kanigóra” (5,40 ha), „Łacha Jelcz” (15,03 ha) i „Zwierzyniec” (8,65 ha).

W granicach gminy Brzeg znajduje się 15 pomników przyrody (12 pojedynczych drzew i 3 aleje składające się z 10 drzew każda), które zostały wyszczególnione w poniższej tabeli.

Tabela 2. Wykaz pomników przyrody na terenie miasta Brzeg

Nazwa pomnika	Charakterystyka/Lokalizacja
Cypryśnik błotny	Drzewo (wiek ok. 110 lat) rośnie w Parku Centralnym, w odległości 32 m na wschód od południowo-wschodniego narożnika budynku Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1, przy ulicy Chrobrego.
Miłorząb chiński	Miłorząb chiński (dwuklapowy) – drzewo (wiek ok. 110 lat) rośnie w Parku nad Odrą, w odległości 11 m na południe od bliższej skrajni alei parkowej i 48 m na północ od ogrodu przy Zamku Piastowskim.
Cis pospolity	Drzewo (wiek ok. 110 lat) rośnie na posesji Przedszkola Publicznego nr 4 w Brzegu, przy ulicy Chrobrego 37, w odległości 6 m na wschód od ściany budynku przedszkola i 15 m na południe od bliższej skrajni chodnika ulicy Chrobrego.
Jesion wyniosły	Drzewo (wiek ok. 170 lat) rośnie w Parku nad Fosą, w odległości 12 m na południe od południowo-wschodniego narożnika posesji Przedszkola Publicznego nr 4 w Brzegu, przy ulicy Chrobrego 37 i 5 m na zachód od alejki parkowej, biegnącej przy wschodniej granicy posesji przedszkola.
Platan klonolistny	Drzewo (wiek ok. 170 lat) rośnie przy wejściu do amfiteatru od strony ul. Chrobrego, w odległości 14 m na południe od południowo-wschodniego narożnika posesji Przedszkola Publicznego nr 4 w Brzegu, przy ulicy Chrobrego.
Miłorząb chiński	Miłorząb chiński (dwuklapowy) – drzewo (wiek ok. 110 lat) rośnie w Parku Centralnym, w odległości 1 m na wschód od narożnika przy bramie wjazdowej na boisko Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1, przy ulicy Chrobrego.
Dąb szypułkowy	Drzewo (wiek ok. 170 lat) rośnie w środkowej części ogrodowego sektora Parku Wolności.
Dąb czerwony	Drzewo (wiek ok. 140 lat) rośnie w północnej części ogrodowego sektora Parku Wolności.
Dąb szypułkowy	Drzewo (wiek ok. 170 lat) rośnie we wschodniej części ogrodowego sektora Parku Wolności.
Dąb szypułkowy	Drzewo (wiek ok. 170 lat) rośnie w południowo-wschodniej części ogrodowego sektora Parku Wolności.
Dąb burgundzki	Drzewo (wiek ok. 150 lat) rośnie w północnej części ogrodowego sektora Parku Wolności.
Lipa srebrzysta	Lipa srebrzysta (węgierska) – drzewo (wiek ok. 170 lat) rośnie w północno-wschodniej części ogrodowego sektora Parku Wolności.
Dąb szypułkowy – aleja drzew	Aleja składająca się z 10 drzew (wiek ok. 110 lat) rosnących w rzędzie 10 m na wschód od ul. Wolności, między ul. Krótką i Legionistów
Platan klonolistny – aleja drzew	Aleja składająca się ogółem z 26 drzew, z czego w skład jej chronionej części wchodzi 10 drzew (wiek ok. 110 lat), rosnące w dwóch rzędach, od zachodniej i wschodniej strony ul. Starobrzeskiej.
Platan klonolistny – aleja drzew	Aleja składająca się ogółem z 20 drzew, z czego w skład jej chronionej części wchodzi 10 drzew (wiek ok. 110 lat), rosnące w dwóch rzędach, od zachodniej i wschodniej strony ul. Partyzantów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.brzeg.pl

Obszar miasta Brzeg nie odznacza się występowaniem chronionych i rzadkich gatunków roślin. Jest to typowe dla obszaru silnie zurbanizowanego i stale przekształcanego przez człowieka. Zachowały się niewielkie stanowiska roślin chronionych, będących pozostałościami ekosystemów typowych dla terenów wodno-błotnych:

- bluszcz pospolity, zimowit jesienny, śnieżyca wiosenna, śnieżyczka przebiśnieg, obrazki plamiste (gatunki objęte ochroną ścisłą);
- porzeczek czarna, kalina koralowa, kopytnik pospolity, marzanka wonna, konwalia majowa (gatunki objęte ochroną częściową);
- purchawica olbrzymia, modrzewnik lekarki (grzyby chronione);
- pawężnica psia, mąklik otrębiasty, płucnica żółta, obrotnica rzęsowata (porosty chronione).

Rośliny rzadkie i chronione występują głównie na terenach zalewowych doliny Odry, jak również na takich obszarach jak: Kępa Młyńska, Park Centralny, Park Wolności, dolny bieg rzeki Kościelnej oraz wyrobiskach poeksploatacyjnych przy ul. Wierzbowej i Kasztanowej.

Występują także siedliska, które objęte zostały ochroną na podstawie Dyrektywy Habitatowej (grąd środkowoeuropejski, łąki zmiennowilgotne, łąki trzęślicowe, łągi wierzbowo-topolowe, łągi wiązowo-jesionowe, namuliska rzeczne, starorzecza).

Świat zwierzęcy w Brzegu jest bogaty za sprawą atrakcyjnego położenia w dolinie Odry. Należy do najbogatszych w faunę kręgowców miast Śląska. Rozpoznano występowanie także 165 gatunków ptaków, z których 3 należą do gatunków zagrożonych w skali świata, 11 w skali kontynentu i 18 w skali Polski. Ostoją ptaków jest przede wszystkim dolina Odry, jak również teren Parku Wolności i Plant Miejskich. W ciekach i zbiornikach wodnych występuje z kolei około 33 gatunki ryb (dwa z nich uznane są za rzadkie w skali kraju). W Brzegu rozpoznano także występowanie: 24 gatunki ssaków (10 objętych ochroną prawną), 5 gatunków płazów (w tym jeden zanikający) oraz 2 gadów (jaszczurki zwinki, zaskrońce).

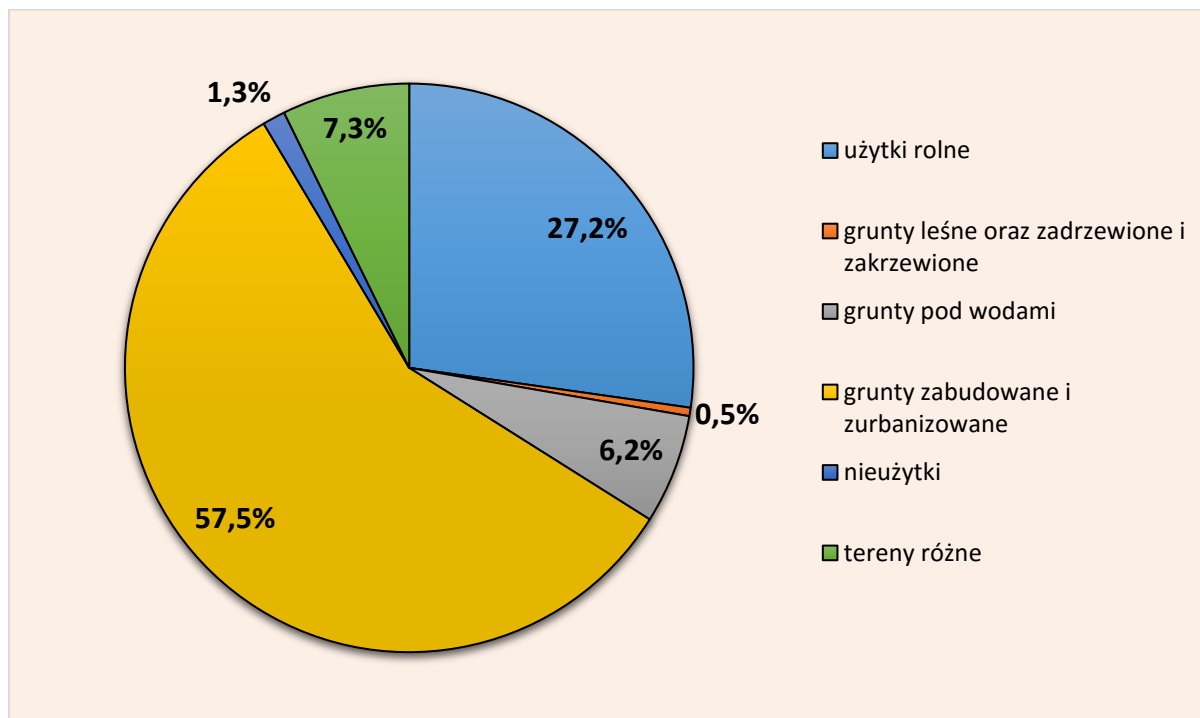
4. STRUKTURA GRUNTÓW

W granicach miasta Brzeg zdecydowanie dominują grunty zabudowane i zurbanizowane, które stanowią 57,5% całkowitej powierzchni miasta. Wśród gruntów tych największy odsetek

stanowią tereny mieszkaniowe i przemysłowe, jak również inne tereny zabudowane. Drugim kierunkiem wykorzystywania tej powierzchni są użytki rolne, których największe obszary znajdują się w zachodnich i peryferyjnych częściach miasta, a użytkowane są głównie, jako ogródki działkowe. Gospodarka rolna w Brzegu nie odgrywa dużej roli, a wskutek dalszego rozwoju miejskiej zabudowy może ulec dalszym ograniczeniom.

Wykres 1. Kierunki wykorzystywania powierzchni miasta Brzeg

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

W Brzegu nie występują większe kompleksy leśne, w związku z czym gospodarka leśna dla miasta nie ma znaczenia w aspekcie gospodarczym. Występują niewielkie powierzchnie terenów zadrzewionych w postaci parków miejskich. Wśród innych kierunków wykorzystania gruntów wyróżnia się także grunty pod wodami (6,2%), nieużytki (1,3%) oraz tereny różne (7,3%). Na terenie miasta znajdują się także tereny zamknięte: linii kolejowych, zakładu karnego oraz wojskowe.

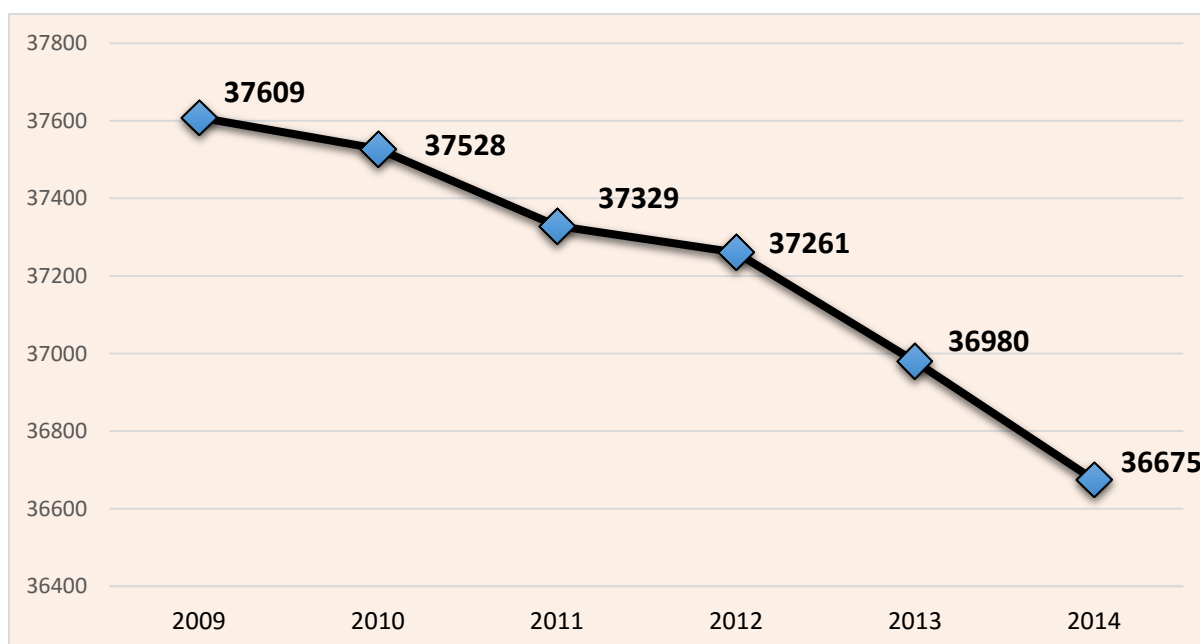

5. SFERA SPOŁECZNA

5.1. Demografia

W 2014 roku, zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, gminę Brzeg zamieszkiwało 36 675 osób. Liczba ludności, począwszy od 2009 roku systematycznie ulega zmniejszeniu. Wielkość ta na przestrzeni badanych lat spadła łącznie o 2,5%. Pomimo, iż spadek ten nie jest znaczący, długotrwałe utrzymywanie się wspomnianej tendencji może prowadzić do negatywnych zmian. Prognozy demograficzne coraz częściej ostrzegają o problemie wyludniania się dużych, polskich miast. Wpływa na to wiele czynników, a jednym z nich są migracje ludności na tereny podmiejskie, w poszukiwaniu korzystniejszych warunków życia.

Wykres 2. Stan liczby ludności gminy Brzeg w latach 2009-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

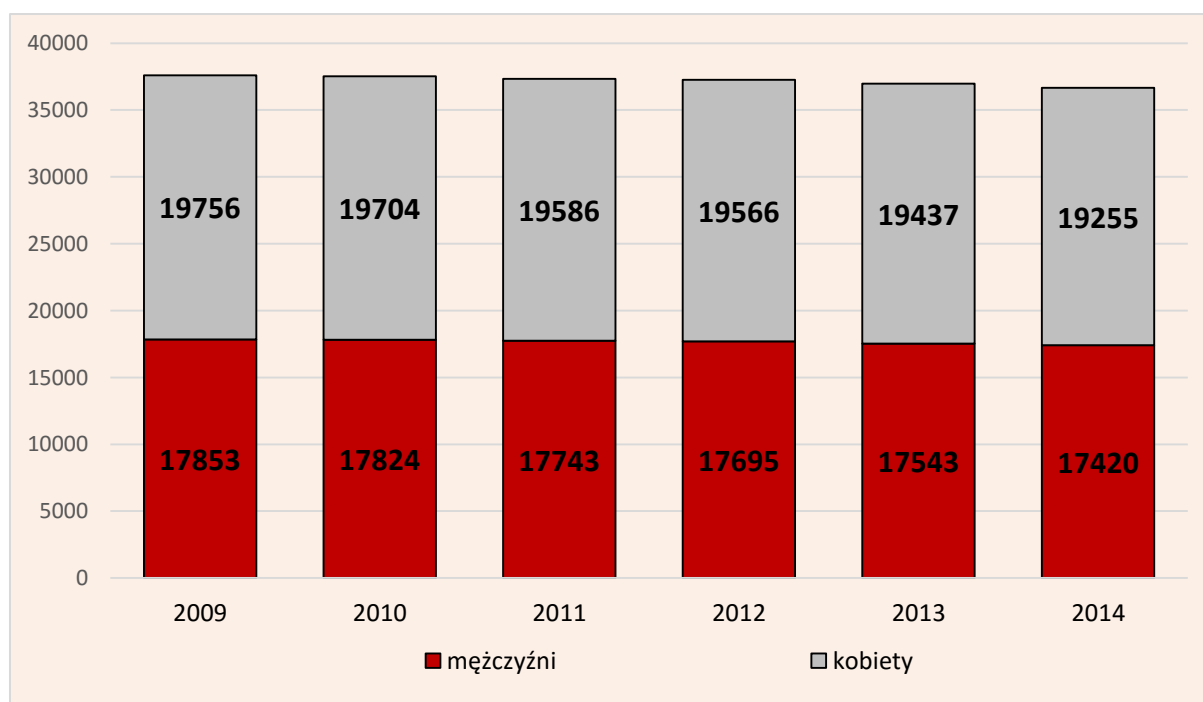
Opracowanie Głównego Urzędu Statystycznego pt. „Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050” (opracowana w 2014 r.) wskazuje, że liczba ludności powiatu brzeskiego znaczenie się zmniejszy. Przewidywany jest spadek rzędu ponad 21% (w 2050 roku w zestawieniu z rokiem 2014). Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, iż

ludność powiatu brzeskiego w latach 2009-2014 zmniejszyła się o jedyne 0,7% (dla miasta Brzeg spadek, o 2,4%), co może skutkować tym, że spadek liczby ludności dla samego miasta Brzeg do 2050 roku może być znacznie większy. Jest to związane z coraz powszechniejszym zjawiskiem określanym mianem suburbanizacji.

W latach 2009-2014 w liczbie ludności dominują kobiety, których udział utrzymuje się na poziomie 52,5%. Przewaga liczebna utrzymuje się z kolei na poziomie ponad 1800 osób. Wskaźnik feminizacji dla Brzegu w 2014 roku osiągnął poziom 111 kobiet przypadających na 100 mężczyzn. Jest to wysoka wartość przy zestawieniu z danymi dla powiatu (105), województwa (107) i kraju (107). Świadczy to o wysokim sfeminizowaniu miasta, niemniej jednak jest to zjawisko charakterystyczne dla obszarów miejskich. Nieznaczna przewaga liczby przedstawicieli jednej płci traktowana jest jako zjawisko naturalne, ale pogłębiająca się różnica wpływać może na niekorzystne procesy zachodzące w sferze społecznej, np. dotyczące tworzenia rodzin.

Wykres 3. Liczba ludności wg płci

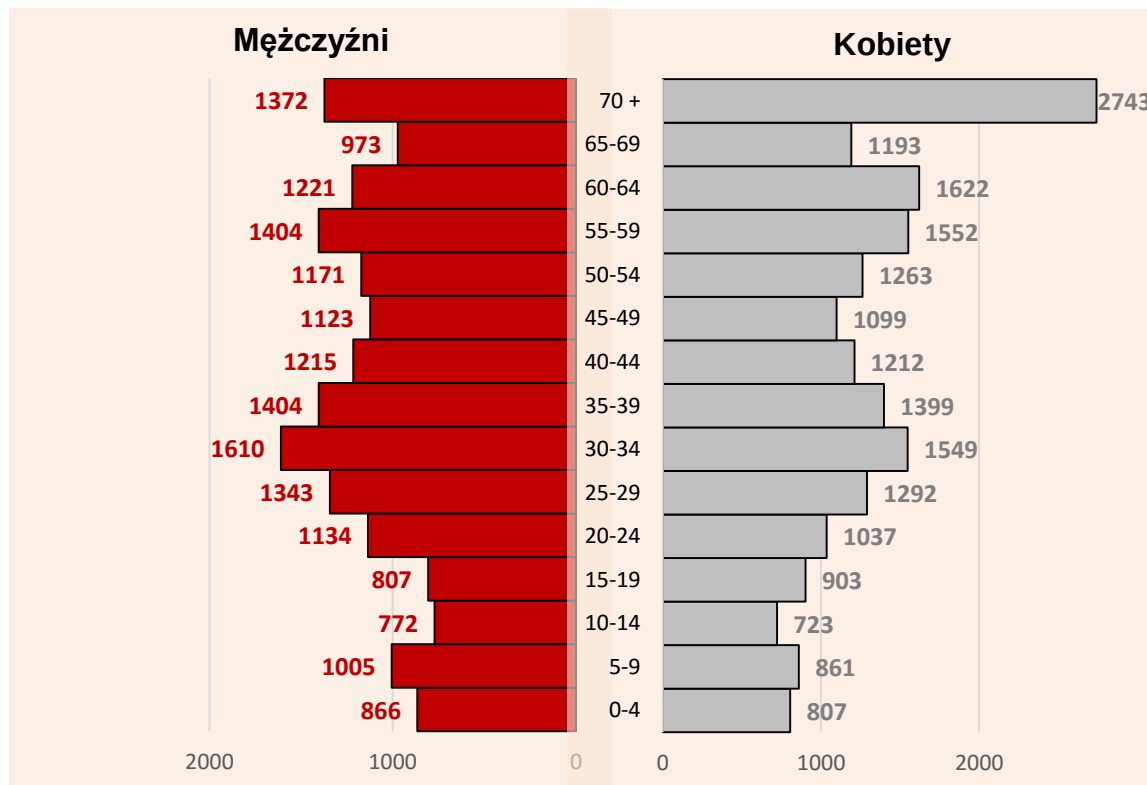
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

Poniższy wykres, tzw. piramida wieku, przedstawia różnice w liczbie kobiet i mężczyzn w poszczególnych grupach wiekowych. W grupach wiekowych osób najmłodszych

zdecydowanie przeważa liczba mężczyzn, natomiast liczba kobiet dominuje w grupach najstarszych. 70,3% osób w wieku poprodukcyjnym w 2014 roku stanowiły właśnie kobiety.

Wykres 4. Piramida wieku dla gminy Brzeg

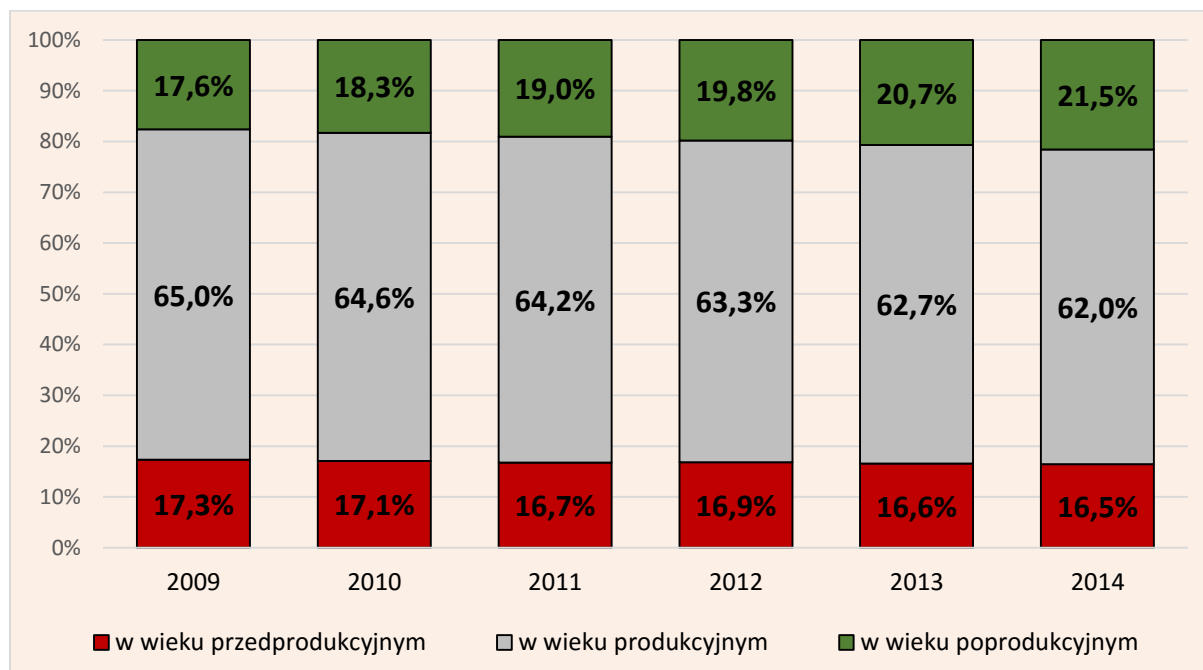

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

W latach 2009-2014 odnotowano znaczny przyrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 5. Struktura ekonomicznych grup ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

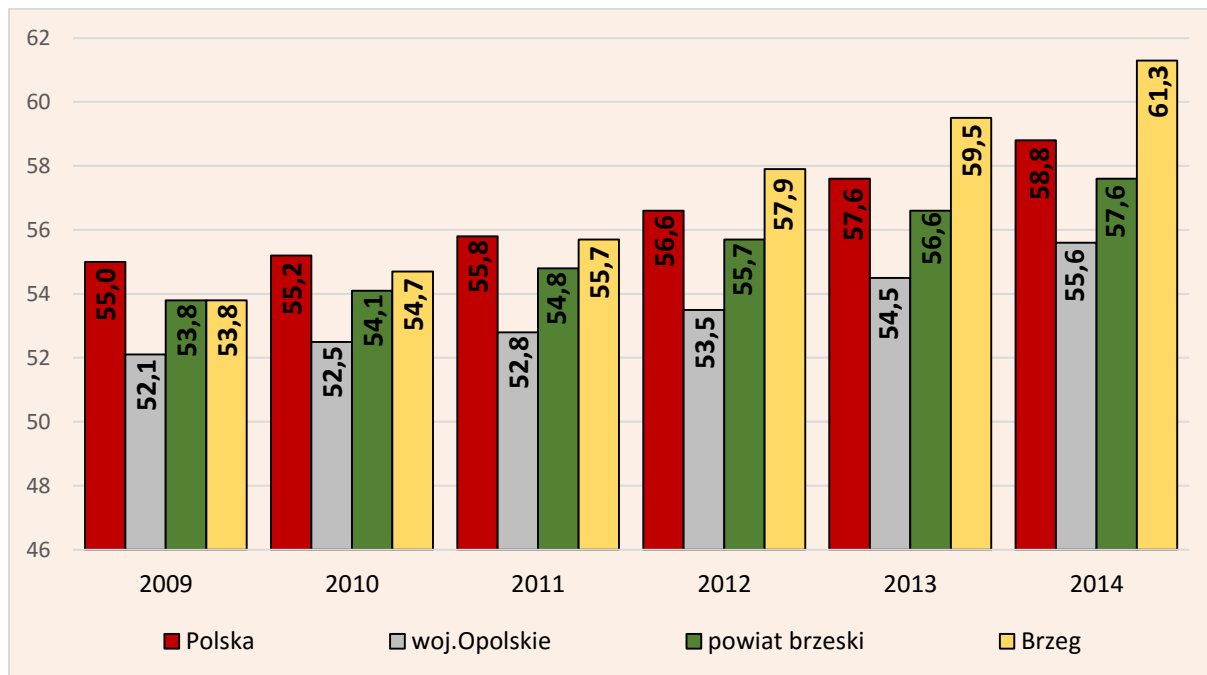
Przyrost ten nastąpił o 3,9 p.p., podczas gdy w pozostałych grupach demograficznych nastąpił spadek. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się na przestrzeni badanych lat o 0,8 p.p., a w wieku produkcyjnym o 3 p.p. Powyższe dane wskazują, że gmina Brzeg, podobnie jak wiele innych gmin w całej Polsce, zmaga się z coraz powszechniejszym zjawiskiem określanym mianem „starzenia się polskiego społeczeństwa”. Zjawisko to wynika z takich tendencji jak: poprawa jakości życia, wzrost liczebności osób powyżej 60 roku życia, czy utrzymującego się niskiego (często ujemnego) przyrostu naturalnego. Konsekwencją tego są nowe wyzwania dla polityki społecznej i gospodarczej.

Wskaźnik obciążenia demograficznego – ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – dla gminy Brzeg jest na bardzo wysokim poziomie. Średnio na 100 osób w wieku aktywności zawodowej przypadają 61,3 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Ponadto wskaźnik ten na przestrzeni analizowanych lat odnotował największy przyrost (o 7,5 pkt.), w zestawieniu z powiatem (3,8 pkt.), województwem (3,5 pkt.) i krajem (3,8 pkt.). Warto zwrócić uwagę, iż w roku 2009 analizowany wskaźnik był na takim samym poziomie, jak wartość wskaźnika dla całego powiatu brzeskiego i jednocześnie niższy niż dla całego kraju.

Można więc wnioskować, że Brzeg jest miastem, w którym niekorzystne zmiany demograficzne zachodzą w bardzo szybkim tempie.

Wykres 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego

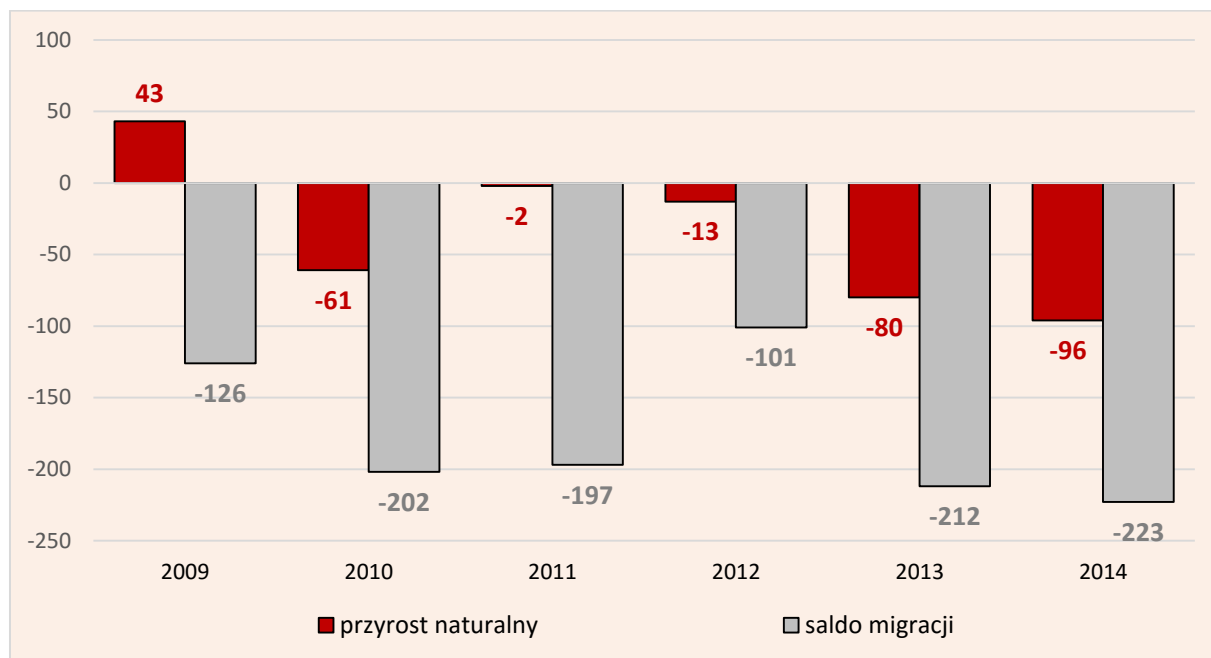

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

Niekorzystne trendy demograficzne w Brzegu są także konsekwencją ruchu migracyjnego, który obrazowany jest poprzez wskaźnik salda migracji (różnica pomiędzy liczbą zameldowań, a wymeldowań), który na przestrzeni analizowanych lat utrzymuje się na wysokim, ujemnym poziomie. Analiza migracji wg kierunków wskazuje, iż 163 osoby w 2014 roku wyemigrowały do innych miast, 276 na obszary wiejskie (saldo migracji wewnętrznych na poziomie -170), a 71 poza granice kraju (saldo migracji zagranicznych: -53). Najsilniejszą determinantą procesu migracyjnego jest skłonność do poprawy warunków życia.

Wykres 7. Przyrost naturalny i saldo migracji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

Kolejnym wskaźnikiem, obrazującym stan liczby ludności jest przyrost naturalny (różnica pomiędzy liczbą urodzeń i zgonów). Wartość tego wskaźnika w 2009 roku była na stosunkowo wysokim, dodatnim poziomie, jednak w kolejnych latach osiągał wartości ujemne. Jest to efekt przede wszystkim niskiej dzietności.

Powyższa analiza wskazuje, iż Brzeg jest miastem, które w ostatnich latach zmaga się z niekorzystnymi trendami demograficznymi, na skutek których systematycznie zmniejsza się jego zaludnienie. Brzeskie społeczeństwo staje się coraz starsze, co w dalszej perspektywie czasowej będzie skutkowało koniecznością zmiany polityki społeczno-gospodarczej, ukierunkowanej na najstarszych mieszkańców miasta. Wysoki poziom migracji z kolei wymaga podjęcia działań zachęcających do pozostania na jego terenie.

5.2. Pomoc społeczna

Zadaniami z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Brzeg zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, zlokalizowany przy ul. Jabłkowej 5. Jego celem jest: „rozpoznawanie

i zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, które własnym staraniem nie są w stanie pokonać trudności życiowych oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka” (statut MOPS, Uchwała Nr VI/21/11 Rady Miejskiej w Brzegu z dnia 8 lutego 2011 roku). W strukturze MOPS w Brzegu działają, jako odrębne komórki organizacyjne:

- Dzienny Dom Pomocy, jako ośrodek wsparcia (ul. Piastowska 29);
- Punkt Pomocy Kryzysowej (ul. Piastowska 29a).

Dzienny Dom Pomocy jest przeznaczony dla seniorów, osób starszych, a także niepełnosprawnych, samotnych i innych potrzebujących. Z usług placówki korzystają osoby, których celem jest zachowanie i prowadzenie zdrowego i aktywnego trybu życia, zachowanie zdrowia psychofizycznego oraz pogody ducha. Działalność tego ośrodka ukierunkowana jest na niwelowanie trudności i problemów życia codziennego. Punkt Pomocy Kryzysowej to placówka dysponująca specjalistami oferującymi pomoc prawną dla osób potrzebujących, współuzależnionych oraz dotkniętych zjawiskiem przemocy.

W 2014 roku pomocą społeczną z powodu różnych trudności życiowych objęto 7170 osób z 3320 rodzin. Było to o blisko 13% rodzin więcej niż w roku 2009. Najczęstszymi problemami kwalifikującymi do otrzymywania pomocy społecznej były: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba. Na przestrzeni analizowanych lat zwiększyła się liczba rodzin objętych tą pomocą, największy ich przyrost odnotowano jednak w grupie rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie. Wysoki przyrost nastąpił także w grupie rodzin, w których zasadniczym problemem jest długotrwała lub ciężka choroba.

W znacznej większości określone rodziny, czy osoby w tych rodzinach objęte są pomocą społeczną z powodu występowania więcej niż jednego problemu. Ich natężenie jest niekorzystne z punktu widzenia funkcjonowania w społeczeństwie, ponieważ bardzo często wywołują poczucie wykluczenia z życia publicznego. Już występowanie jednego z wyszczególnionych problemów wskazuje, iż jakaś rodzina czy osoba ma problem z zaspokojeniem własnych potrzeb. Ubóstwo wynika z niedostatecznych środków pieniężnych na ich zaspokojenie, z kolei brak tych środków może być skutkiem bezrobocia. Tak więc występowanie jednej trudności bardzo często skutkuje powstawaniem kolejnych. Ubóstwo

jest też niejednokrotnie traktowane jako jedna z kluczowych przyczyn przyznawania pomocy społecznej.

Tabela 3. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z różnych powodów trudnej sytuacji życiowej

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin						Liczba osób w rodzinach					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ubóstwo	733	739	788	788	868	863	1857	1729	1789	1789	1978	1884
Sieroctwo	1	1	2	3	1	2	4	4	5	9	2	10
Bezdomność	44	45	47	47	52	84	59	55	57	59	67	105
Potrzeba ochrony macierzyństwa	37	32	21	25	27	36	145	126	81	96	117	152
Bezrobocie	721	756	732	737	782	782	1957	1951	1805	1794	1937	1884
Niepełnosprawność	478	484	456	446	453	502	1124	1080	1003	948	961	958
Długotrwała lub ciężka choroba	599	612	634	729	663	736	1396	1347	1386	1274	1363	1365
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,	194	177	180	189	192	185	648	567	580	599	603	549
w tym rodziny wielodzietne	78	72	51	58	65	68	404	368	286	332	358	364
Przemoc w rodzinie	8	6	3	5	4	21	27	23	6	13	14	64
Alkoholizm	64	50	42	64	74	57	118	74	73	114	129	107
Narkomania	0	3	1	1	1	3	0	3	1	1	1	3
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	17	19	14	15	32	26	45	53	25	25	54	41
zdarzenie losowe	14	112	11	15	18	18	43	314	31	34	41	36
Sytuacja kryzysowa	6	12	2	4	4	5	24	27	3	10	7	12
Kłęska żywiołowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzegu

Bezrobocie z kolei to jeden z trudniejszych problemów, którego występowanie wpływa na nasilenie wielu innych niekorzystnych zjawisk związanych z obniżeniem standardu życia, izolacją społeczną, zaniechaniem uczestnictwa w życiu społecznym czy kulturowym. W konsekwencji pojawia się dyskomfort psychiczny i poczucie bezsilności. Stan ten ma przede wszystkim negatywne konsekwencje dla życia społeczno-gospodarczego danego obszaru, a jego rozwiązanie wymaga zaangażowania wielu podmiotów. Niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba wpływają natomiast na ograniczenie możliwości zaspokajania własnych potrzeb, samodzielnego rozwiązywania własnych problemów.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzegu od wielu lat aktywnie realizuje szereg działań mających na celu niwelowanie wielu problemów, z jakimi zmagają się mieszkańcy gminy. Od 2011 roku realizowany jest projekt systemowy pn.: „Twój krok do lepszego jutra” (współfinansowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki). Głównym założeniem wspomnianego projektu jest: „niwelowanie wykluczenia społecznego, marginalizacji, w tym nierówności szans kobiet i mężczyzn, wychowujących samotnie co najmniej jedno dziecko w wieku przedszkolnym i szkolnym oraz osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, pozostających bez pracy z terenu miasta Brzeg, jednocześnie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej”. Projekt ten skierowany jest do osób objętych pomocą społeczną z powodu różnych trudności życiowych i założone w nim cele realizowane są poprzez podnoszenie poziomu aktywności zawodowej, społecznej, edukacyjnej i poprawę kondycji psychofizycznej.

Tabela 4. Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie

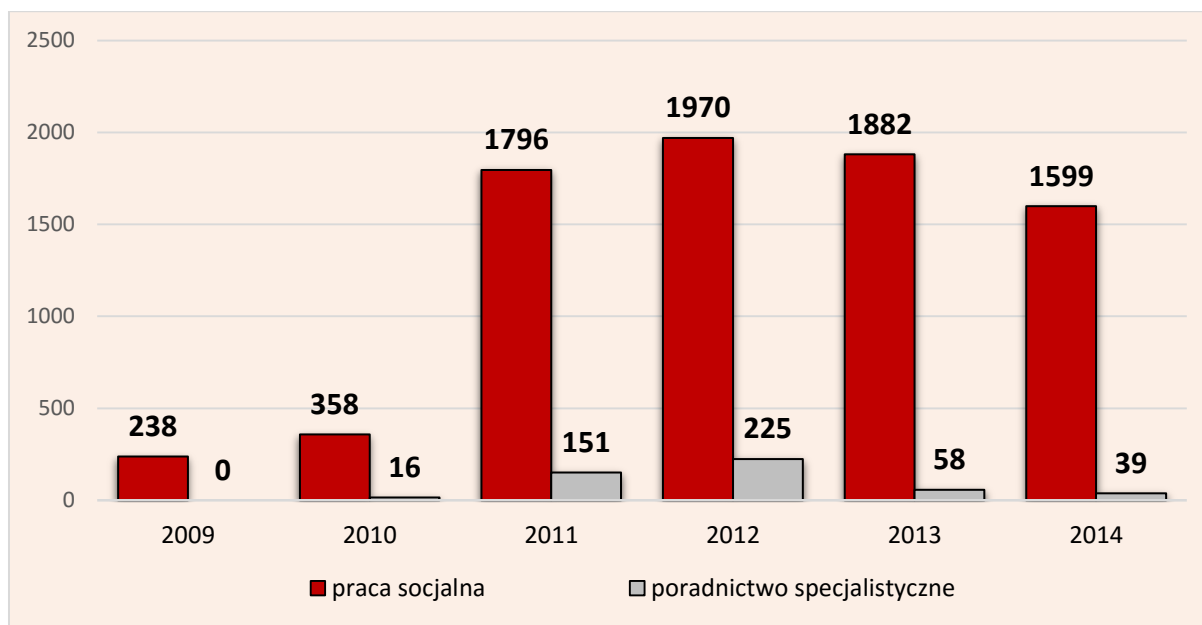
Forma pomocy	2009	2010	2011	2012	2013	2014
pieniężne	1614	1637	1479	1471	1641	1624
rzeczowe	544	0	0	0	0	0
schronienie	16	18	14	23	23	30
usługi opiekuńcze	63	60	41	52	60	65
specjalistyczne usługi opiekuńcze	8	8	13	6	9	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzegu

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przyznaje osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej różnego rodzaju świadczenia. Mają one formę pieniężną lub rzeczową. Występują także w postaci schronienia, usług opiekuńczych, czy specjalistycznych usług opiekuńczych. W 2014 roku z pieniężnej formy pomocy korzystały 1624 rodziny i liczba ich na przestrzeni analizowanych lat utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Jedynie w roku 2011 i 2012 była na nieco niższym poziomie. Z formy rzeczowej korzystały 544 rodziny, jednak jest to wartość wg stanu na rok 2009. W latach kolejnych nie odnotowano osób, którym przyznano pomoc w tej formie. Dwukrotnie wzrosła jednak liczba osób objętych wsparciem w postaci schronienia.

Wykres 8. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego

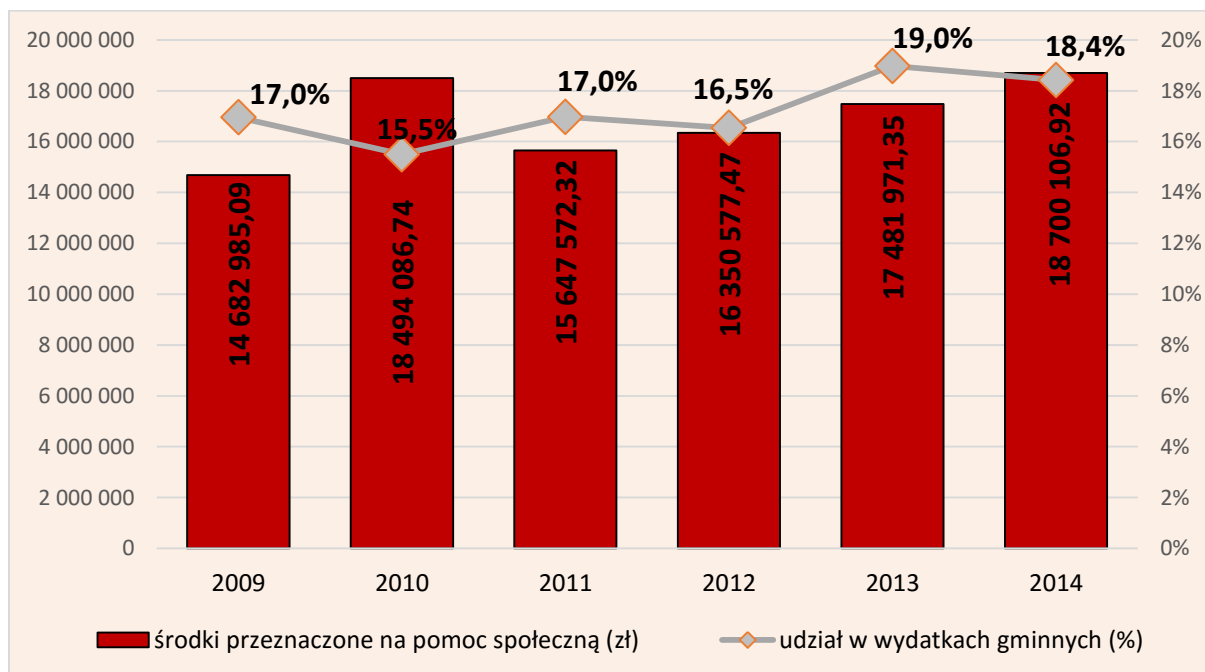
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brzegu

Pomoc dla rodzin znajdujących się pod opieką MOPS kierowana jest nie tylko w formie wsparcia finansowego i rzeczowego, ale jest to także praca socjalna. Polega ona głównie na mobilizowaniu osób nią objętych do zmiany swojej sytuacji życiowej, czy udzielaniu pomocy w znalezieniu pracy. Udzielano także wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego. Do roku 2012 liczba rodzin, którym przyznano świadczenie w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego wzrastała. 1970 rodzin otrzymało wsparcie w postaci pracy socjalnej, natomiast 225 poradnictwa specjalistycznego (w 2012 r.). W kolejnych latach liczba tych rodzin wykazywała tendencje malejącą.

Na pomoc społeczną w 2014 roku przeznaczono ponad 18,7 mln zł. Wartość tą stanowią środki z budżetu gminy oraz dotacje zewnętrzne, np. z budżetu państwa. Łączna wielkość środków przeznaczanych na pomoc społeczną, w zestawieniu z gminnymi wydatkami, stanowi 18,4% tych wydatków. Wydatki na pomoc społeczną od 2011 roku (po spadku w porównaniu z rokiem 2010 o 15,4%) systematycznie wzrastały. Wzrost ten do 2014 roku nastąpił o 19,5%.

Wykres 9. Udział środków przeznaczanych na pomoc społeczną w wydatkach gminnych ogółem

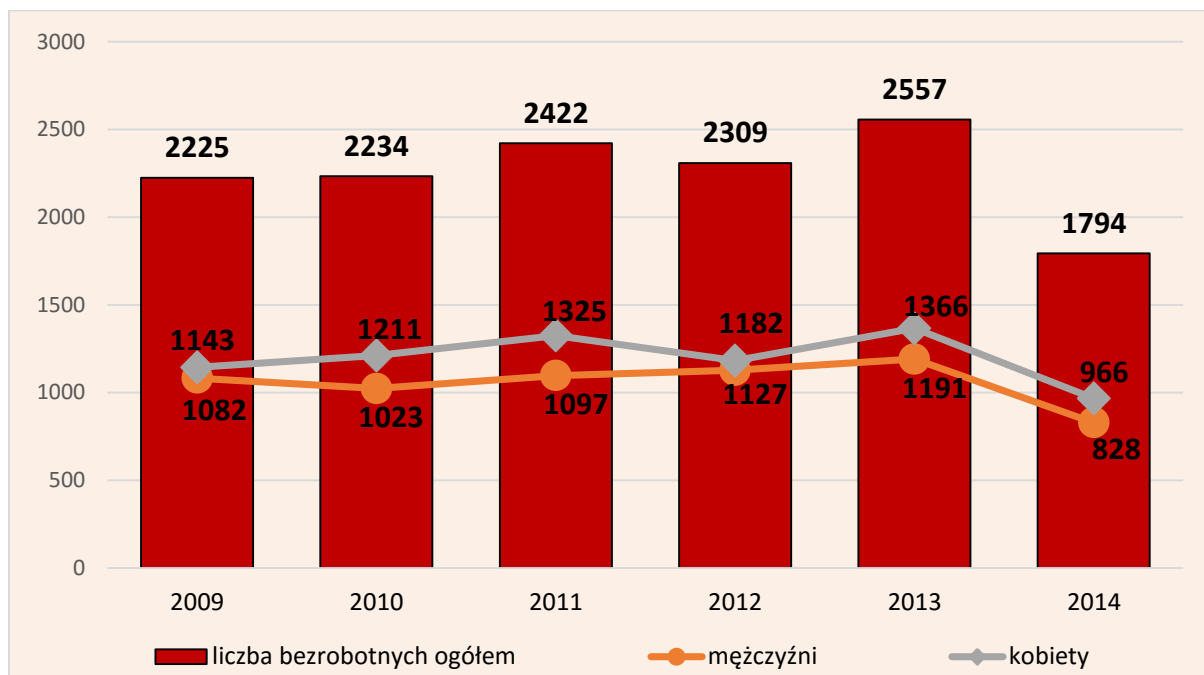
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Brzegu

5.3. Bezrobocie

Bezrobocie to, jak już wyżej wspomniano, jeden z najtrudniejszych problemów, w ramach którego przyznawana jest pomoc społeczna. W ostatnich latach wystąpiły różne zjawiska, które zasadniczo wpłynęły na zmiany w strukturach zatrudniania. Zmiany te związane są przede wszystkim z postępem technologicznym czy wzrostem konkurencyjności rynku pracy. Np. osoby z niższym wykształceniem mają znacznie większe trudności w znalezieniu zatrudnienia, a szybko zmieniające się wymagania rynku pracy wpływają na to, że część społeczeństwa posiada kompetencje nieadekwatne do bieżącego zapotrzebowania. Brak dostatecznych kompetencji uniemożliwia konkurencyjność na rynku pracy. Przestrzeń, w której przychodzi żyć osobie bezrobotnej zmienia się z roku na rok.

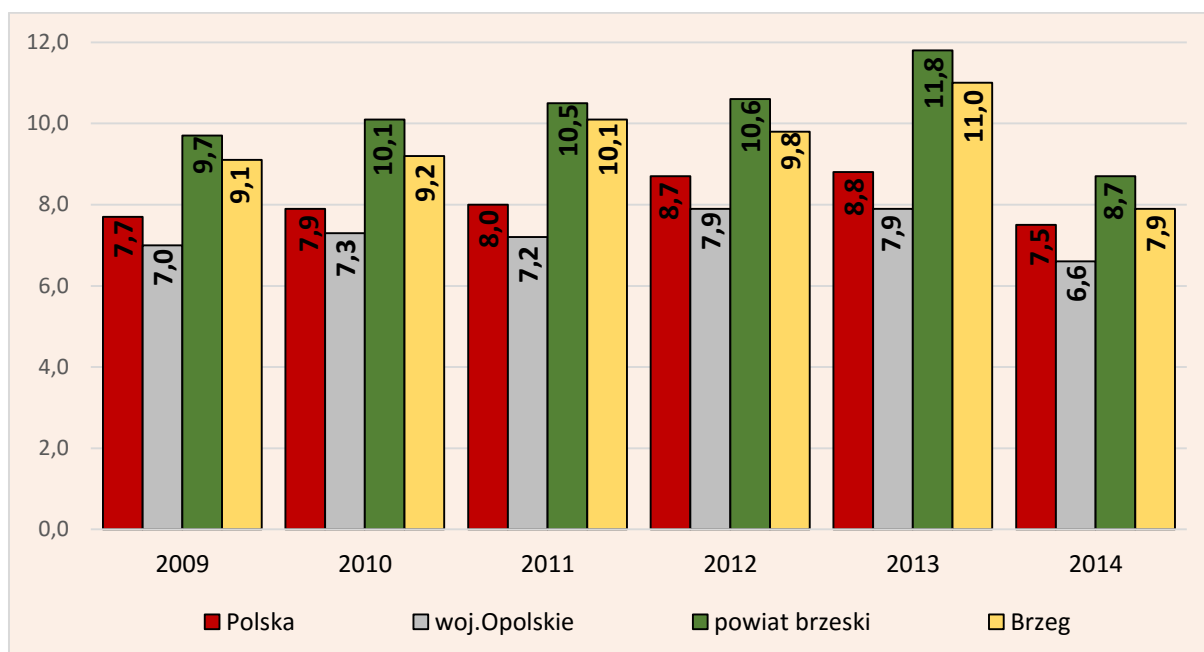
Wykres 10. Bezrobocie w Brzegu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

Zachodzą także zmiany bezpośrednio w przestrzeni życiowej tych osób, co jest przyczyną powiększającego się często kręgu osób wymagających wsparcia, pomocy czy opieki.

Wykres 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

Niewątpliwie bezrobocie jest problemem, który rzutuje na wiele innych obszarów funkcjonowania danej społeczności, a rosnąca skala tego zjawiska jest ogromnym ciężarem dla całej gospodarki. W 2014 roku na terenie gminy Brzeg zarejestrowanych było 1794 bezrobotnych. Liczba tych osób była o 29,8% niższa niż w roku 2013. Do 2013 roku liczba ta systematycznie wzrastała (z niewielką różnicą w roku 2012), a następnie znacząco się zmniejszyła. Świadczyć to może o poprawie sytuacji na lokalnym rynku pracy, niemniej jednak sytuacja ta poprawiła w skali całego kraju. Pomimo wspomnianej poprawy, wskaźnik obrazujący udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym dla Brzegu jest na poziomie 7,9 osób. Jest on na wyższym poziomie niż ten sam wskaźnik dla województwa (6,6) i kraju (7,5), jednak na niższym niż dla całego powiatu brzeskiego.

Sytuacja na brzeskim rynku pracy niewątpliwie uległa poprawie. Podczas analizy należy jednak wziąć pod uwagę systematyczny spadek liczby ludności (obserwowany w ostatnich latach), co niewątpliwie wpływa również na kształt analizowanego wskaźnika.

5.4.Oświata i wychowanie

Na terenie gminy Brzeg znajduje się 1 żłobek, 10 przedszkoli, 3 szkoły podstawowe, 2 gimnazja i 2 zespoły szkół, w skład których wchodzi po jednej szkole podstawowej i jednym gimnazjum. Funkcjonują także placówki prywatne, tj.: Niepubliczny Żłobek „Słoneczko” (ul. Nysańska 21), Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Akademia Skrzata” (ul. M. Konopnickiej 2), Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Kolorowy Świat” (ul. Łokietka 26), Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Akademia Skrzata Bis” (ul. M. Konopnickiej 2), Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Św. Tomasza z Akwinu w Brzegu (ul. Młynarska 12). W Brzegu znajduje się także Zespół Szkół Specjalnych: Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 7 Specjalna w Brzegu, Publiczne Gimnazjum Specjalne w Brzegu oraz Specjalna Szkoła Przystosowująca do Pracy w Brzegu (ul. Mossora 4).

Żłobek Miejski „Tęczowy Świat” przy ul. Gaj 3 na terenie miasta Brzeg istnieje od 1977 roku, nieprzerwalnie pełniąc swoje funkcje. Jego organem prowadzącym jest gmina Brzeg, a zasadniczym celem istnienia sprawowanie opieki zdrowotnej i wychowawczej nad dziećmi

w wieku od 20 tygodnia do 3 lat (w wyjątkowych okolicznościach do lat 4). Jednocześnie w żłobku może przebywać 92 dzieci.

W placówkach wychowania przedszkolnego w latach 2009-2013 systematycznie wzrastała liczba dzieci (łącznie wzrost o 9,5%), a następnie nastąpił jej spadek do poziomu 1081 dzieci (w roku 2014). Liczba uczniów w szkołach podstawowych w 2014 roku jest z kolei wyższa o 8,2% niż w roku 2012, natomiast w gimnazjach, począwszy od 2009 roku systematycznie spadała (łącznie o 25,8%). W poniższej tabeli znajduje się wykaz placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy Brzeg.

Tabela 5. Wykaz placówek oświatowych, dla których organem założycielskim jest gmina Brzeg

PRZEDSZKOLA
Przedszkole Publiczne Nr 1, ul. Jana Pawła II 7; Przedszkole Publiczne Nr 2, ul. Ofiar Katynia 9; Przedszkole Publiczne Nr 3, ul. Zielona 3; Przedszkole Publiczne Nr 4, ul. Chrobrego 37; Przedszkole Publiczne Nr 5, Bohaterów Monte Cassino 1; Przedszkole Publiczne Nr 6, ul. Wysoka 1; Przedszkole Publiczne Nr 7 Integracyjne, ul. Gaj 1; Przedszkole Publiczne Nr 8, ul. Towarowa 2; Przedszkole Publiczne Nr 10, ul. Ks. Makarskiego 3; Przedszkole Publiczne Nr 11, ul. Spacerowa 3;
SZKOŁY PODSTAWOWE
Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1, ul. Chrobrego 13; Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3, ul. Kamienna 2; Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 5, ul. Robotnicza 22;
ZESPOŁY SZKÓŁ
Zespół Szkół Nr 1 z Oddziałami Sportowymi (Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 6 i Publiczne Gimnazjum Nr 2), ul. Poprzeczna 16; Zespół Szkół Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi (Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 8 i Publiczne Gimnazjum Nr 4), ul. Lompy 1
GIMNAZJA
Publiczne Gimnazjum Nr 1, ul. Oławska 2; Publiczne Gimnazjum Nr 3, ul. Bohaterów Monte Cassino 14;

Źródło: www.brzeg.pl

Ponadto na terenie Brzegu znajdują się:

- Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Józefa Elsnera, ul. Piastowska 18;
- I Liceum Ogólnokształcące, ul. Armii Krajowej 7; II Liceum Ogólnokształcące, ul. 1 Maja 7; Zespół Szkół Budowlanych, ul. Kamienna 3; Zespół Szkół Ekonomicznych, ul. Jana

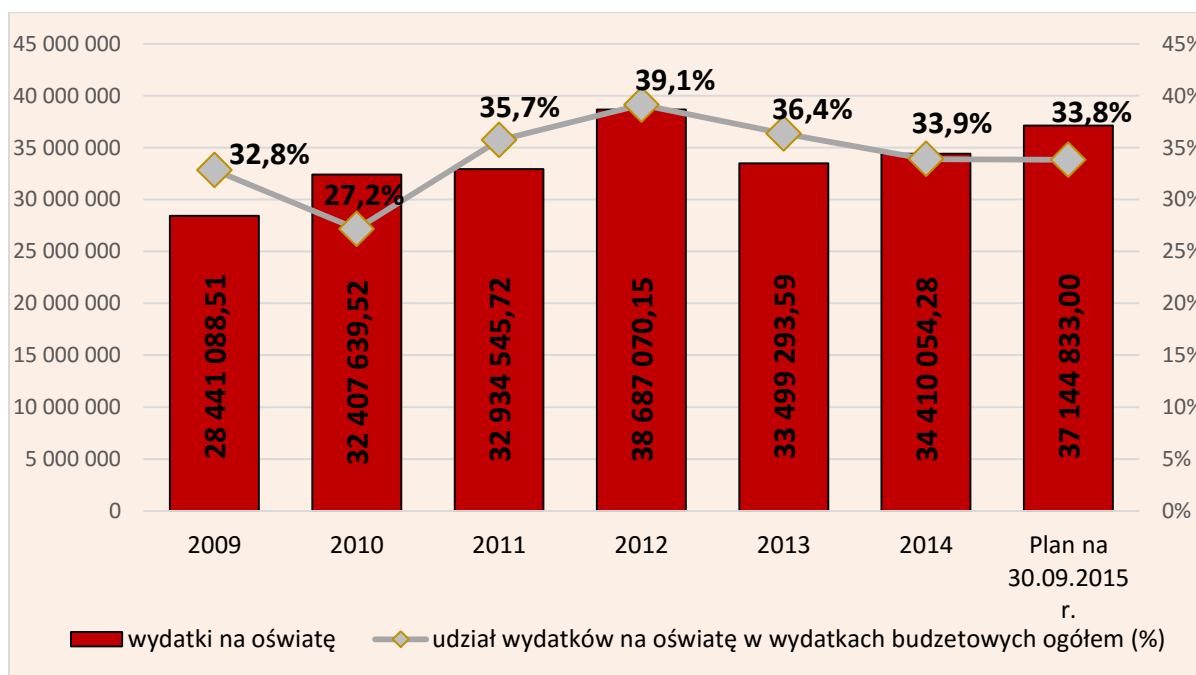
Pawła II 28; Zespół Szkół Zawodowych nr 1, ul. Słowiańska 18; Zespół Szkół Medycznych, ul. Ofiar Katynia 25;

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, ul. Kardynała Wyszyńskiego 23;
- Wyższa Szkoła Humanistyczno – Ekonomiczna, ul. Młynarska 12.

Brzeg jest miastem, który pełni znaczące funkcje ośrodka edukacyjnego.

Na oświatę w 2014 roku wydano z budżetu gminy 34,4 mln zł, co stanowiło 33,9% wydatków gminnych ogółem. Na 2015 rok na oświatę została przewidziana kwota w wysokości 37,1 mln zł (33,8% wydatków). Najwyższa kwota została przekazana w roku 2012 i wynosiła ponad 38,6 mln zł. Rozkład kwot w poszczególnych latach został zaprezentowany na poniższym wykresie.

Wykres 12. Udział środków gminnych przeznaczonych na oświatę w wydatkach budżetowych ogółem

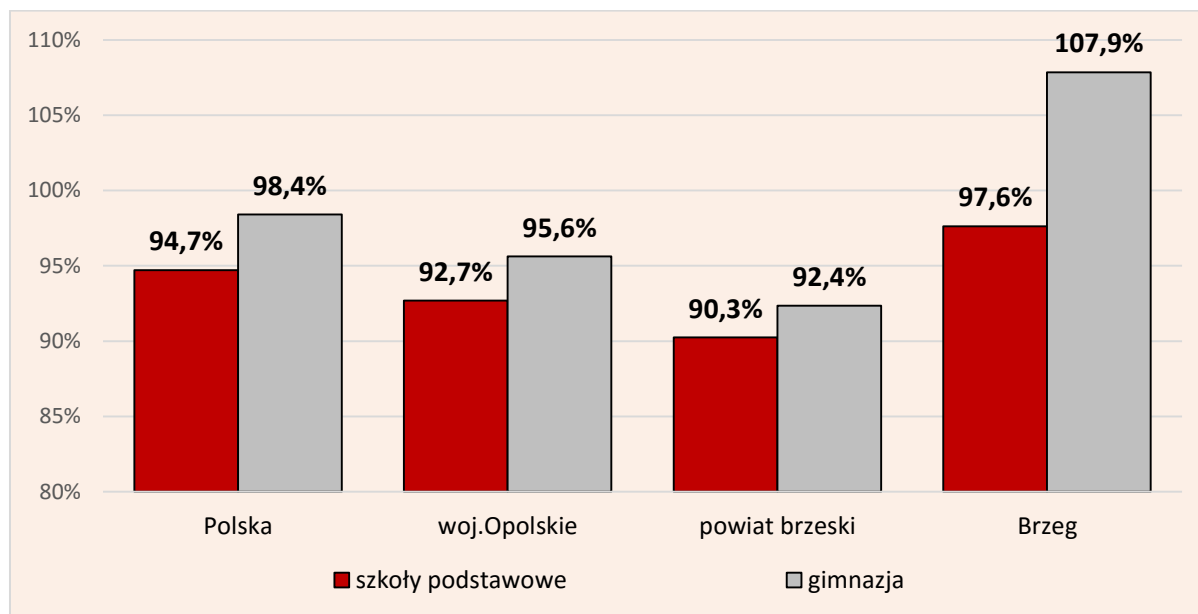

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Brzegu

Gmina Brzeg odznacza się wysokimi wskaźnikami skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych i gimnazjów. Wynoszą one odpowiednio 97,6% i 107,9%.

Wykres 13. Wskaźniki skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych i gimnazjów
w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

Dla powiatu wskaźniki te przyjmują wartości 90,3% i 92,4%, dla województwa 92,7% i 95,6%, natomiast dla kraju 94,7% i 98,4%. Szczególnie wysoki, dla gminy Brzeg, jest wskaźnik dla gimnazjów. Może to świadczyć o tym, iż część uczniów z terenów wiejskich okalających miasto, pobiera naukę w tych gimnazjach.

Tabela 6. Komputeryzacja w szkołach podstawowych i gimnazjach

2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba komputerów w szkołach podstawowych					
149	158	150	233	246	275
w tym z dostępem do Internetu					
144	149	142	228	240	275
Liczba komputerów w szkołach gimnazjalnych					
110	121	127	168	176	177
w tym z dostępem do Internetu					
110	121	127	168	176	177

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Brzegu

W latach 2009-2014 znaczenie wzrosła liczba komputerów w szkołach podstawowych i gimnazjach. Wzrost ten nastąpił odpowiednio o 84,6% i 67%. Baza sprzętowa szkół

(w zakresie komputerów) w ostatnich latach została szybko doposażona. Odpowiednie wyposażenie sal lekcyjnych, w tym przypadku sal komputerowych, wpływa na większy komfort pracy uczniów i nauczycieli.

5.5. Kultura oraz instytucje kultury

Brzeg jest jednym z ważniejszych ośrodków kulturalnych w regionie. W mieście funkcjonuje jedno z najciekawszych centrów kulturalnych w kraju, nawiązujące do tradycji mecenatu kulturalnego Piastów Śląskich. Prężnie działające Brzeskie Centrum Kultury wraz z Muzeum Piastów Śląskich organizuje liczne wydarzenia kulturalne i artystyczne na skalę ogólnopolską, jak i międzynarodową, przyciągające zainteresowanych. Kultura w Brzegu od wieków zajmuje bardzo ważne miejsce, a muzyka, literatura, plastyka czy teatr stanowiły nieodłączny element życia całego miasta. W gminie Brzeg funkcjonuje wiele ważnych instytucji kultury (wyszczególnione w dalszych punktach rozdziału). Na terenie miasta działają także stowarzyszenia i organizacje pozarządowe zajmujące się upowszechnianiem kultury:

- Stowarzyszenie Festiwalu Piosenki Angielskiej;
- Towarzystwo im. Ferenc Liszta;
- Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich;
- Klub Integracji Twórczych Stowarzyszenie Żywych Poetów;
- Klub Literacki „Brzeg”;
- Brzeskie Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Francuskiej.

Jednym z elementów życia kulturalnego miasta jest aktywność brzeskiego oddziału Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo – Wschodnich zrzeszającego osoby związane z dawnymi kresami II Rzeczypospolitej. Rokrocznie towarzystwo organizuje cykl spotkań pod nazwą Dni Kultury Kresowej. W ostatnim czasie pojawiła się inicjatywa powołania w Brzegu Muzeum Kresów – instytucji kultury, która prezentowałaby dzieje Kresów, dorobek kulturalny i losy mieszkańców dawnych ziem wschodnich II Rzeczypospolitej, których duża część osiedliła się na tzw. Ziemiach Północnych i Zachodnich. Pod tym kątem myśli się o zagospodarowaniu dawnej siedziby Gimnazjum Piastowskiego przy placu Moniuszki.

5.5.1. Brzeskie Centrum Kultury

Brzeskie Centrum Kultury to samorządowa instytucja kultury powołana do edukacji kulturalnej i upowszechniania kultury. Swą działalnością obejmuje: Dom Kultury (ul. Mleczna 5), Galerię Sztuki Współczesnej BCK (Rynek-Ratusz), Amfiteatr Miejski (ul. Chrobrego 37) i Punkt Informacji Turystycznej (Rynek-Ratusz), a także reaktywowane w 2004 roku, działające w budynku Domu Kultury, „Kino Centrum”. Do podstawowych zadań instytucji należy w szczególności: edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę, organizacja imprez kulturalnych i form aktywności w dziedzinie kultury, tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego i zainteresowanie wiedzą o sztuce, rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturowych, upowszechnianie i promocja wydarzeń kulturalnych. Ponadto BCK jest otwarte na współpracę z innymi instytucjami, zarówno w kraju, jak i za granicą. Za sprawą wspólnych przedsięwzięć artystycznych nawiązano współpracę z takimi miastami jak: niemieckie Goslar, francuskie Bourg en Bresse i czeskie Beroun.

Brzeskie Centrum Kultury do 1992 roku istniało jako Brzeski Dom Kultury, otwarte zostało w lutym 1968 roku. Instytucja ta jest organizatorem wielu ciekawych imprez artystycznych, a jej oferta kulturalna od wielu lat jest systematycznie wzbogacana. Obecnie działalność ośrodka skupiona jest w kilku sekcjach: plastycznej, tańca, teatralnej, muzycznej, fotograficznej, wokalne i tanecznej (w tym jazzarium). BCK prowadzi także Orkiestrę Symfoniczną im. Księcia Jerzego II Piasta.

- **Galeria Sztuki Współczesnej Brzeskiego Centrum Kultury**

Galeria ta powstała w latach 80. XX wieku w salach brzeskiego renesansowego Ratusza w centrum miasta. Umiejscowiona jest w dwóch, niezależnych od siebie salach przystosowanych także do organizacji wystaw, jak również kameralnych spotkań, kursów, czy warsztatów.

Celami, jak również misją, Galerii jest realizacja zadań polegających na promocji twórczości młodych ludzi oraz wszelkich działań plastyczno-kulturalnych środowiska lokalnego, organizacja działań, imprez artystycznych, czy plenerów malarskich przy

współpracy z innymi instytucjami, aktywowanie grup i ludzi do działań w obrębie animacji kultury oraz odkrywanie nowych form prezentacji lokalnej twórczości.

- **Amfiteatr Miejski**

Pierwsze prace przy budowie amfiteatru w Brzegu rozpoczęły się już w 1935 roku. Zostały one przerwane wybuchem II wojny światowej. Po jej zakończeniu podjęto liczne starania w celu uatrakcyjnienia wskazanego miejsca oraz przywrócenia do życia. W latach 60-80. XX wieku scena brzeskiego amfiteatru tętniła życiem, a miejsce to było efektywnie wykorzystywane do organizacji licznych wydarzeń odbywających się w mieście. Widownia była przystosowana tak, iż jednocześnie to, co działo się na scenie mogło oglądać 3 tys. osób. Amfiteatr w Brzegu był wówczas jednym z większych obiektów plenerowych na Dolnym Śląsku. W latach 90. XX wieku obiekt został zapomniany i stopniowo popada w ruinę.

- **Kino Centrum**

Kino Centrum, po kilkunastu latach przerwy, swoją działalność kontynuuje od 2004 roku. Jest to kino pełnometrażowe, posiadające widownię na 240 miejsc. Wyświetlane są filmy dla najmłodszych - bajki, młodzieży szkolnej - lektury oraz dorosłych - dramaty, komedie, obyczajowe, zarówno polskie, jak i zagraniczne. Ponadto dużym zainteresowaniem cieszą się spotkania w ramach Kina Konesera i Dyskusyjnego Klubu Filmowego.

- **Punkt Informacji Turystycznej**

Opisany w rozdziale I. Raport o stanie gminy – diagnoza społeczno-gospodarcza, punkt 9. Zasoby rekreacyjno-turystyczne i możliwości rozwoju turystyki.

5.5.2. Muzeum Piastów Śląskich

Muzeum Piastów Śląskich – instytucja kultury, której siedzibą jest Zamek Piastów Śląskich w Brzegu. Jego celem głównym jest: „gromadzenie i trwała ochrona dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie korzystania ze zgromadzonych zbiorów”. Cel ten realizuje przez gromadzenie, przechowywanie, konserwację

i upowszechnianie zbiorów z zakresu działalności politycznej, gospodarczej, społecznej, kulturalnej i artystycznej Piastów Śląskich, funkcjonowania tradycji piastowskiej na Ziemiach Polskich oraz z zakresu dziejów Ziemi Brzeskiej.

Początkowo zabytki związane z przeszłością historyczną Brzegu gromadzono w Domu Rzemiosła. W 1925 roku zostały one przeniesione do sal parterowych brzeskiego zamku. Utworzono Muzeum Miejskie. Na skutek działań wojennych znaczna część zbiorów uległa zniszczeniu, a zbiory ocalone stały się załącznikiem Muzeum Piastowskiego, które zostało powołane w 1945 roku. W 1952 roku udostępniona została pierwsza wystawa Muzeum. Nazwa Muzeum Piastów Śląskich została nadana w 1965 roku. Jest to jedyne muzeum w Polsce zajmujące się w całości problematyką Piastów Śląskich oraz tradycjami piastowskimi na obszarze Ziemi Śląskiej. Są to wyznaczniki jego działalności. Od 27 lat we wnętrzach Muzeum sukcesywnie organizowane są wystawy stałe, a także liczne ekspozycje czasowe. Obecnie jest instytucją narodową, współprowadzoną przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego i Starostwo Powiatowe w Brzegu.

5.5.3. Miejska Biblioteka Publiczna

W skład Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Księcia Ludwika I wchodzi: Biblioteka Centralna (ul. Jana Pawła II 5) oraz następujące wypożyczalnie miejskie: Oddział dla Dzieci i Młodzieży (ul. Jana Pawła II 2/2), Filia nr 1 i Filia nr 9 - dla dzieci (Plac Zamkowy 6), Filia nr 5 (ul. Krótka 2), Filia nr 8 (ul. 1 Maja 7).

Miejska Biblioteka Publiczna w Brzegu powstała w 1947 roku. Jej księgozbiór został przekazany przez lokalne społeczeństwo, prywatną bibliotekę Walerii Drwotowskiej oraz Bibliotekę Publiczną w Opolu. Merytoryczny nadzór nad Biblioteką sprawuje Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smółki w Opolu. Biblioteka Miejska w Brzegu od wielu lat systematycznie realizuje wiele projektów mających na celu upowszechnienie czytelnictwa oraz modernizację obiektów bibliotecznych.

Więcej informacji na temat Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzegu znajduje się w załączniku II. Strategia Rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzegu, która jest integralną częścią niniejszego dokumentu, tj. Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2016-2022.

5.6. Organizacje pozarządowe

Gmina Brzeg prowadzi współpracę z organizacjami pozarządowymi w oparciu o corocznie uchwalany „Program współpracy gminy Brzeg z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”. Celem głównym tego Programu jest: „zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców gminy oraz wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy gminą a organizacjami”. Celami szczegółowymi są:

- poprawa jakości życia poprzez zaspokajanie podstawowych potrzeb mieszkańców;
- racjonalizacja wydatkowania publicznych środków finansowych;
- otwartość na innowacyjność i konkurencyjność;
- integracja organizacji lokalnych;
- wzmocnienie potencjału organizacji oraz rozwój wolontariatu;
- promowanie i wzmacnianie postaw obywatelskich.

W poniższej tabeli znajduje się wykaz organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie miasta Brzeg. Zostały one wykazane wg podziału na: stowarzyszenia rejestrowe, stowarzyszenia zwykłe, fundacje, stowarzyszenia sportowe.

Tabela 7. Wykaz organizacji pozarządowych zarejestrowanych na terenie miasta Brzeg, figurujących w Ewidencji organizacji pozarządowych powiatu brzeskiego.

NAZWA	LOKALIZACJA
STOWARZYSZENIA REJESTROWE	
Automobilklub Brzeski	ul. Piastowska 27
Towarzystwo Miłośników Ziemi Brzeskiej	Muzeum Piastów Śląskich Plac Zamkowy 1
Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec	ul. Sukiennice 2
Stowarzyszenie Drobnych Kupców w Brzegu	ul. Żeromskiego 21/1
Brzeski Klub Obywatelski „Solidarność”	Brzeg, Rynek Ratusz
Stowarzyszenie „PAX” Oddział Miejski w Brzegu	ul. Jagiełły 15/7

NAZWA	LOKALIZACJA
Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział Ziemi Brzeskiej	Brzeg, Rynek 4
Opolski Komitet Obrony Lokatorów	ul. Morcinka 7/4
Stowarzyszenie Przedsiębiorców „ATUT”	ul. Sukiennice 2
OSP przy Fabryce Maszyn Rolniczych „AGROMET”	ul. Łokietka
OSP przy Nadodrzańskich Zakładach Garbarskich w Brzegu	ul. Krakusa 3
OSP w Nadodrzańskich Zakładach Przemysłu Tłuszczowego S.A. w Brzegu	ul. Ziemi Tarnowskiej
OSP przy Wrocławskich Zakładach Wytwarzania Papieru w Brzegu	ul. A. Krajowej 4
Brzeskie Stowarzyszenie Abstynenta „TAMA” w Brzegu	ul. Jana Pawła II 2
Brzeskie Stowarzyszenia Promocji Zdrowia	ul. Chocimska 7
Katolickie Porozumienie Centroprawicy w Brzegu	ul. Jana Pawła II 9
Brzeskie Stowarzyszenie Taksówkarzy Zawodowych	ul. Robotnicza 17m.3
Stowarzyszenie Polskich Kombatantów w Kraju Zarząd Wojewódzki im. Marszałka J. Piłsudskiego Zarząd Oddziału w Brzegu	ul. Piastowska 4
Stowarzyszenie Festiwalu Piosenki Angielskiej	ul. 1 Maja 3/12
Towarzystwo Rozwoju Ziemi Brzeskiej	ul. Piastowska 14
Brzeskie Stowarzyszenie Chorych na SM	ul. Kamienna 4
Stowarzyszenie Przyjaciół Biblioteki Katolickiej	ul. Jana Pawła II 9
Brzeskie Stowarzyszenie Gospodarcze	ul. Robotnicza 12
Brzeskie Stowarzyszenie Muzyczno-Literackie „U Studni”	ul. Pl. Zamkowy 1
Zrzeszenie Kupców Brzeskich	ul. Armii Krajowej 27 ul. Staromiejska 4
Mammograf	Rynek, Ratusz
Stowarzyszenie na Rzecz Ratowania Kościoła Pofranciszkańskiego w Brzegu	Rynek, Ratusz
Stowarzyszenie Polskich Akcjonariuszy „KAMA FOODS” Pracowników, Byłych Pracowników, Producentów Rzepaku	ul. Włociańska 7
Stowarzyszenie „Forum Gospodarki i Samorządności” w Brzegu	ul. Monte Cassino 17/1
Klub Integracji Twórczych „Stowarzyszenia Żywych Poetów”	Rynek, Ratusz /Galeria BCK/
Stowarzyszenie „Liga Brzeska”	ul. Robotnicza 18
Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich Oddział Brzeg	Ratusz
Koło Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami	ul. Sukiennice 2
Oddział Opolski Stowarzyszenia „Nasze Bezpieczeństwo”	ul. Łokietka 26
Brzeskie Stowarzyszenie Przyjaciół dzieci z dysleksją i osób niepełnosprawnych „Szansa”	ul. Chorążych 13
Polski Związek Niewidomych Okręg Opolski, Opole, ul. Kościuszki 25/1 Koło w Brzegu	Sukiennice 2
Liga Ochrony Przyrody Oddział w Brzegu	ul. Piastowska 9
Stowarzyszenie Właścicieli i Zarządców Nieruchomości Ziemi Brzeskiej	ul. Mickiewicza 8
Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Osobom Potrzebującym	ul. Lechicka 5
Stowarzyszenie „Platforma Sprawiedliwości”	ul. A. Krajowej 28/6
Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Brzeg	ul. Sukiennice 2
Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Powiatowy w Brzegu zm. Oddział Powiatowy Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Brzegu	ul. B. Chrobrego 13/37
Brzeskie Stowarzyszenie Romów i Miłośników Kultury Romskiej „Parni Ciercheń” – Biała Gwiazda	ul. Monte Casino 6m. 11
Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Brzeskiej „Brega” przy Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej w Brzegu	ul. Ofiar Katynia 25
Stowarzyszenie Promocji Zdrowia Psychicznego „Menssana”	ul. Nysańska 4-6

NAZWA	LOKALIZACJA
Stowarzyszenie Przyjaciół 1 Brzeskiej Brygady Saperów „PIONIER”	ul. Piastowska 4
Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Lokalnych	ul. Trzech Kotwic 11H
Stowarzyszenie „Samorządowe Porozumienie Prawicy”	ul. Ks. Jerzego II Piasta 4
Brzeskie Towarzystwo Radiotechniczne „DIPOL”	ul. Makuszyńskiego 10 lok.3
Związek Emerytów i Rencistów Pożarnictwa RP Koło nr 1	ul. Saperska 16
Stowarzyszenie Młody Brzeg	ul. Grota Roweckiego 16/10
Stowarzyszenie prywatnych przedsiębiorców Halo Radio Taxi Brzeg	ul. Starobrzeska 4
Stowarzyszenie. „Zakon Kawalerów Orderu Złotego Jelenia”, Brzeg	Muzeum Piastów Śl., Plac Zamkowy 1
Brzeskie Stowarzyszenie Amazonek „BSA”	ul. Kamienna 4
Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów Policyjnych Zarząd Koła nr 10 w Brzegu	ul. Robotnicza 10
Stowarzyszenie Miłośników Gołębi Pocztowych „Ziemia Brzeska” w Brzegu	ul. Kruszyńska 3
Stowarzyszenie Audytorów Energetycznych TERMOAUDYT	ul. Mickiewicza 8
Stowarzyszenie Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Francuskiej Oddział w Brzegu	ul. Młynarska 12
Stowarzyszenie „Zdrowie” przy Medycznym Studium Zawodowym im. Hanny Chrzanowskiej w Brzegu	ul. Ofiar Katynia 25
Stowarzyszenie Pomocy Psychologicznej „Persona”	ul. Górnośląska 11
Brzeskie Stowarzyszenie Sportów Ekstremalnych „Boneless”	ul. Drzymały 3
Stowarzyszenie Wspierające Państwową Szkołę Muzyczną I st. im. Józefa Elsnera w Brzegu	ul. Piastowska 18
Stowarzyszenie na rzecz Utworzenia i Rozwoju Katolickiego Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Brzegu	ul. Ks. K Makarskiego 49
Brzeskie Towarzystwo Miłośników Zwierząt	ul. Wolności 23/14
Stowarzyszenie Polish Master Team	ul. M. Konopnickiej 108
Stowarzyszenie EDUKIDS	ul. Chrobrego 17
Towarzystwo Wędkarskie TROFEUM	ul. Szkolna 15/9
Stowarzyszenie Przyjaznych Brzeziny „KAMIENI”	Brzezina 66
Stowarzyszenie Miłośników Miasta Brzeg, Powiatu Brzeskiego, Województwa Opolskiego ZAKOTWICZENI	ul. Lechicka 1/1
Brzeskie Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku przy Wyższej Szkole Humanistyczno Ekonomicznej w Brzegu	ul. Młynarska 12
Stowarzyszenie Pokój i Dobro	ul. Bohaterów Westerplatte 2/11
Klub Sportowy Koszykówki Stal Brzeg	ul. Długa 47-49
Stowarzyszenie Mega Taxi	ul. Cisowa 18
Brzeskie Rodzinne Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Troska”	ul. Mossora 4
Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Brzegu	ul. Piastowska 4
Stowarzyszenie inicjatyw Społeczno – Kulturalnych „EUROPEUM”	ul. Tęczowa 15/3
Stowarzyszenie „Brzeg 4x4”	ul. Wileńska 41/13A
Towarzystwo Opieki nad Zabytkami	ul. Plac Zamkowy 1
STOWARZYSZENIA ZWYKŁE	
Stowarzyszenie Właścicieli Mieszkań Komunalnych w Brzegu	ul. B. Chrobrego 10/2
Stowarzyszenie "MARANATHA"	ul. B. Westerplatte 29/14
CMS- Chrześcijańska Misja do Studentów	ul. Sienkiewicza 29
Stowarzyszenie Osób Poszkodowanych przez Organy Administracji Państwowej oraz ZUS	ul. Oławska 79
Stowarzyszenie Miłośników Akwenu Wodnego w Żłobiznie	Żłobizna 82/3

NAZWA	LOKALIZACJA
Stowarzyszenie Amatorskiej Sieci Komputerowej „Martink”	ul. Ofiar Katynia 24b/27
Stowarzyszenie Rękodzieła Artystycznego	Rynek-Ratusz Galeria Sztuki Współczesnej
Stowarzyszenie MEGA-TAXI w Brzegu	ul. Ks. Makarskiego 8/14
Brzeskie Stowarzyszenie Wspólnot Mieszkaniowych	ul. Nysańska 1/7
Stowarzyszenie Myśli Samorządowej- SMS	ul. Oławska 21/3
Towarzystwo Miłośników Prus Lwowskich	ul. Zakonnicy 2/9
Stowarzyszenie Zagrożona Wyspa	ul. Błonie 5
Oldtimer Club Poland	Brzezina 75a
Stowarzyszenie miłośników rzeki Odra miasta Brzeg	ul. Ks. Makarskiego 11/14
Forum Samorządowe	ul. Oławska 21/3
FUNDACJE	
Fundacja "Centrum Aktywnego Wsparcia"	ul. Wileńska 39/13
Fundacja "Rozwój"	ul. Jaśminowa 6
Fundacja na rzecz Osób Głuchych i Języka Migowego Oddział Opolski	ul. Nysańska 9/3
Fundacja "MARKO" NA RZECZ Osób Chorych i Niepełnosprawnych	ul. Trzech Kotwic 11
Fundacja Wspierania Inicjatyw Narodowych "ABC"	ul. Robotnicza 9/18
Fundacja Kultura-Integracja-Społeczeństwo	ul. Mjr. Sucharskiego 1/6
STOWARZYSZENIA SPORTOWE	
Stowarzyszenie Modelarzy Opolszczyzny "FENIKS"	ul. Piłsudskiego 18/1
Ludowy Klub Sportowy "Merkury"	ul. Jana Pawła II 28
Klub Sportowy "PIAST"	ul. Sportowa 1
Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej "Zgoda"	ul. Chocimska 7
Towarzystwo Sympatyków Piłki Nożnej Miasta i Gminy Brzeg przy MKS "STAL"	ul. B. Chrobrego 15
Klub Żeglarski "Fala"	ul. Struga 8
Towarzystwo Krzewienia Koszykówki Młodzieżowej "BASKET"	ul. Oławska 2
Szkolny Klub Sportowy "Orlik" Brzeg	ul. Elektryczna 4/11
Młodzieżowe Towarzystwo Sportowe "Altis"	ul. 1 Maja 7
Brzeskie Towarzystwo Piłkarskie STAL Brzeg	ul. Sportowa 1
PZZ- Młodzieżowy Klub Baseballowy	ul. Poprzeczna 16
Cywilno-Wojskowy Klub Sportowy "Centrum Kolarskie- Opolszczyzna"	ul. M. Konopnickiej 54
Towarzystwo Sympatyków Piłki Ręcznej Dziewcząt	ul. Powstańców Śląskich 8
Stowarzyszenie "Szczypiorniak-Brzeg"	ul. Nysańska 7d/17
Klub Sportowy "ODRA"	ul. Sukiennice 2
Ludowy Miejsko-Gminny Klub Kolarski "Ziemia Brzeska"	ul. Wyszyńskiego 32a
Klub Karate Kyokushinkai "BUDO"	ul. Słowackiego 54/4
Brzeski Klub Strzelecki "POCISK"	ul. Sikorskiego 6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ewidencji organizacji pozarządowych powiatu brzeskiego

Na terenie gminy Brzeg realizowany jest także projekt pn.: „Nasza współpraca to lepszy rozwój lokalny gminy Brzeg”, współfinansowany w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Jednym z kluczowych celów realizacji tego projektu było wypracowanie

standardów wynikających z modelu partnerskiej współpracy między administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi. Wypracowano następujący zestaw standardów dotyczący współpracy jednostki samorządu terytorialnego, a więc gminy Brzeg, z organizacjami pozarządowymi:

1. współpraca w diagnozowaniu lokalnych problemów i wyzwań;
2. wzajemne informowanie się o planach, zamierzeniach i kierunkach działań;
3. przeprowadzenie przez jednostkę samorządu terytorialnego (gminę Brzeg) i organizacje pozarządowe konsultacji społecznych założeń projektów i aktów normatywnych oraz zasad realizacji innych przedsięwzięć;
4. współpraca w realizacji zadań publicznych z wykorzystaniem form finansowych;
5. współpraca w realizacji zadań publicznych z wykorzystaniem form niefinansowych;
6. system wsparcia inicjatyw obywatelskich i organizacji pozarządowych w gminie Brzeg;
7. wspieranie procesów integracji sektora organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Brzeg;
8. partnerstwo gminy Brzeg z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami.

5.7.Sport

Najważniejszą jednostką w gminie Brzeg zajmującą się zarządzaniem obiektami sportowymi oraz upowszechnianiem kultury fizycznej wśród mieszkańców miasta jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, zlokalizowany przy ul. Sportowej 1. Jest to jedna z jednostek budżetowych gminy, a pod jej zarządem znajdują się następujące obiekty sportowe:

- Kryta Pływalnia, ul. Wrocławska 11
- Hala Sportowa, ul. Oławska
- Stadion Miejski, ul. Sportowa, 1 (na który składają się: boisko główne, dwa boiska treningowe wraz z zapleciami, budynek klubowy, korty tenisowe oraz parking)
- Marina (posiadające keję dla statków pasażerskich i dużych jednostek sportowych oraz przystań dla łodzi).

Ośrodek posiada wieloletnie doświadczenie w organizowaniu wielu, różnych rozgrywek sportowych. Prowadzi rywalizację m.in. w Brzeskiej Lidze Koszykówki, Brzeskiej Lidze Futsalu, Brzeskiej Amatorskiej Lidze Siatkówki. Organizuje lub współorganizuje także zawody

wędkarskie, zawody lekkoatletyczne oraz wiele innych wydarzeń promujących kulturę fizyczną. Wszystkie obiekty składają się na jeden kompleks Regionalne Centrum Rekreacyjno-Sportowe w Brzegu.

Bazę sportową gminy Brzeg uzupełniają także inne obiekty sportowe, takie jak siłownie czy kluby rekreacyjne, jak również sale gimnastyczne zlokalizowane przy placówkach oświatowych. Wśród takich obiektów należy wyszczególnić:

- Klub Tenisowy SKS „Piaś”, ul. Sportowa 1;
- Siłownia „Salus”, ul. Kilińskiego 1;
- Klub Rekreacyjny „Cryspaks”, ul. Trzech Kotwic 11H;
- Siłownia Granit Gym, ul. Towarowa 19;
- Sale sportowe przy Publicznej Szkole Podstawowej Nr 3 i Zespole Szkół Nr 1 z Oddziałami Sportowymi,
- kręgielnia działająca w ramach Centrum Rozrywki "Słoneczny Park", ul. Wrocławska 2,
- kryte korty tenisowe przy ul. Wrocławskiej 9.

Na terenie gminy funkcjonują także liczne kluby i stowarzyszenia sportowe, które zostały wyszczególnione w wykazie organizacji pozarządowych.

5.8. Opieka zdrowotna

Na terenie gminy Brzeg funkcjonują następujące placówki medyczne:

- Brzeskie Centrum Medyczne, ul. Mossora 1 wraz z oddziałem psychiatrycznym przy ul. Nysańskiej 4-6;
- Przychodnia nr 6 „ARS-MED Eskulap”, ul. Chrobrego 33;
- „Med-Vita” s.c. Przychodnia, ul. Ofiar Katynia 51;
- „Trzy Kotwice” s.c. Przychodnia, ul. Trzech Kotwic 6;
- Grupowa Praktyka Lekarzy Rodzinnych, ul. Chocimska 3/1a;
- „Kammed” Przychodnia, ul. Ziemi Tarnowskiej 3;
- „Sanitas” Przychodnia, ul. Nyskańska 4-6.

Najważniejszą placówką jest Brzeskie Centrum Medyczne, którego założycielem jest powiat brzeski. Jego podstawowym celem działania jest: „udzielanie świadczeń zdrowotnych

w zakresie stacjonarnej opieki zdrowotnej oraz ambulatoryjnej specjalistycznej opieki zdrowotnej, udzielanych przez poradnie specjalistyczne oraz inne medyczne komórki organizacyjne Szpitala”.

Na terenie miasta Brzeg znajduje się 16 ogólnodostępnych aptek. W 2014 roku na jedną aptekę przypadało, więc średnio 2 293 osób.

5.9. Bezpieczeństwo

Brzeg jest ośrodkiem ponadlokalnym, siedzibą powiatu brzeskiego. W mieście znajduje się:

- Komenda Powiatowa Policji, podległa Komendzie Wojewódzkiej Policji w Opolu;
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Brzegu, podległa Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Opolu (województwa opolskiego).

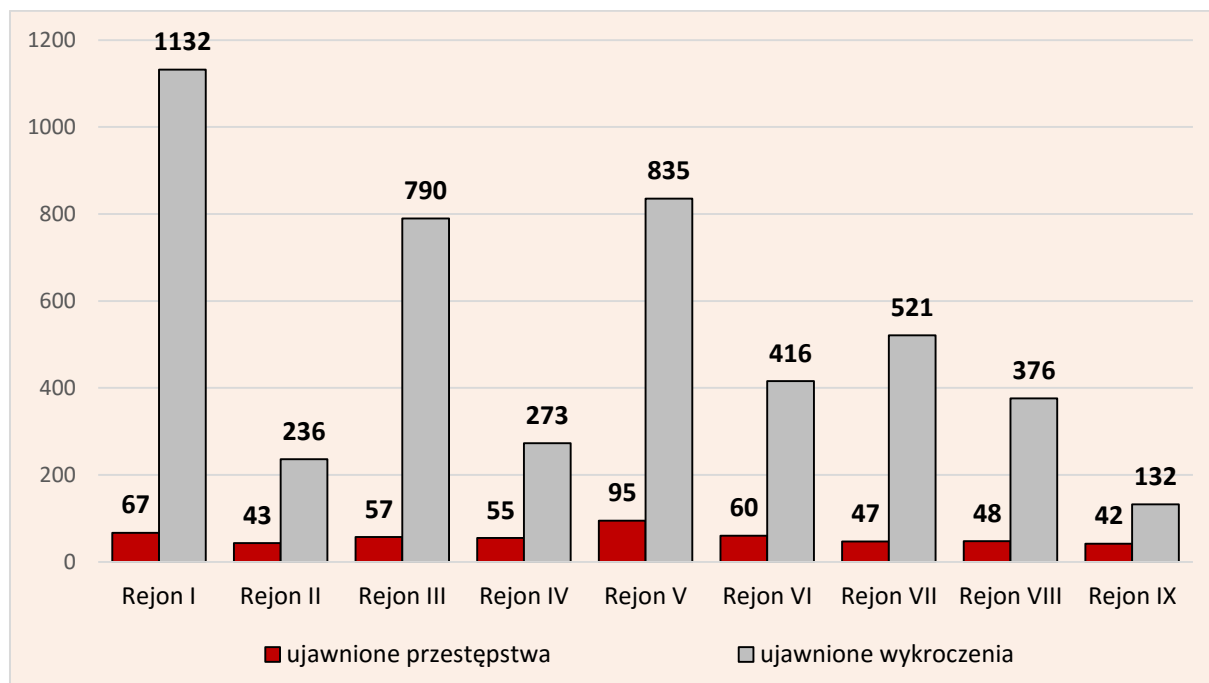
W Brzegu działa także Centrum Powiadamiania Kryzysowego.

Policjanci (dzielnicowi) Komendy Powiatowej Policji w Brzegu czuwają nad bezpieczeństwem mieszkańców w 13 rejonach, spośród których 9 obejmuje miasto Brzeg. Największą liczbę ujawnionych przestępstw w 2014 roku odnotowano w rejonie V (obejmującym następujące ulice: 6-go Lutego, Armii Krajowej nr 1-7 i 2-18, Bolesława Chrobrego, Gen. Andersa, Jana Pawła II, Krótka, Lechicka, Legionistów, Marszałka Piłsudskiego, Planty, Robotnicza, Słowiańska, Tarnowskiego, Kard. Wyszyńskiego nr. parzyste). Z kolei największą liczbę ujawnionych wykroczeń odnotowano w rejonie I (3-go Maja, Blacharska, Błonie, Chopina, Długa, Dzierżonia (od nr 1 do 14), Emilii Plater, Garbarska, Górna, Grobli, Jabłkowa, Jezuitów, Kapucyńska, Kępa Młyńska, Kościelna, Kowalska, Lekarska, Mleczna, Młynarska, Nadbrzeżna, Nadodrzańska, Panieńska, Pańska, Pl. Bramy Wrocławskiej, Pl. Koszarowy, Pl. Kościelny, Pl. Młynów, Pl. Moniuszki, Pl. Nad Odrą, Pl. Polonii Amerykańskiej, Pl. Zamkowy, Reja (do nr 1 do 13), Różana, Rynek, Rzeźnicza, Staromiejska, Sukiennice, Szpitalna, Św. Jadwigi, Wał Śluzowy, Wojska Polskiego, Władysława Jagiełły, Zakonnica, Zamkowa). Z uwagi na liczbę popełnionych przestępstw i wykroczeń najbezpieczniejszym wydaje się być rejon IX (Asnyka, Broniewskiego, Brzechwy, Ciepłownicza, Dąbrowskiej, Dłuskiego, Elektryczna, Gdańska, Górnośląska, Grudziądzka, Janczarskiego, Kani, Katowicka, Kopernika, Korczaka, Korfantego, Kościuszki, Makuszyńskiego, Norwida, Orzeszkowej, Pl. Gen.

Dąbrowskiego, Porazińskiej, Poznańska, Prusa, Reymonta, Składowa, Słowackiego od 8 i od 25, Starobrzaska, Struga, Szancera, Szymanowskiego, Tetmajera, Toruńskie, Tuwima).

Wykres 14. Liczba ujawnionych przestępstw i wykroczeń w poszczególnych rejonach na terenie miasta Brzeg

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Brzegu

W poniższej tabeli znajdują się szczegółowe dane na temat wybranych kategorii przestępstw ujawnionych, popełnionych w poszczególnych rejonach na terenie miasta Brzeg. Przedstawiono następujące kategorie przestępstw: rozboje, kradzieże z włamaniem, kradzieże, uszkodzenia mienia, bójki i pobicia oraz uszczerbek na zdrowiu.

Tabela 8. Ujawnione przestępstwa wg wybranych kategorii

REJONY	rozboje	kradzieże z włamaniem	kradzieże	uszkodzenie mienia	bójka i pobicie	uszczerbek na zdrowiu
Rejon I	3	10	26	2	3	0
Rejon II	3	11	13	1	0	1
Rejon III	1	3	22	3	1	1
Rejon IV	1	10	21	3	1	2
Rejon V	4	7	19	6	2	2
Rejon VI	0	5	30	3	3	1
Rejon VII	2	6	22	2	1	0
Rejon VIII	2	8	14	5	0	3

REJONY	rozboje	kradzieże z włamaniem	kradzieże	uszkodzenie mienia	bójka i pobicie	uszczerbek na zdrowiu
Rejon IX	1	12	10	5	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Brzegu

6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

6.1. System komunikacyjny

Sieć drogową gminy Brzeg wytyczają następujące szlaki komunikacyjne:

- drogi krajowe:
 - droga krajowa nr 94 relacji Zgorzelec – Wrocław – Brzeg – Opole – Bytom – Kraków – Korczowa (przejście graniczne), przebiegająca wzdłuż południowej granicy miasta (przebiega przez województwa: dolnośląskie, opolskie, śląskie, małopolskie i podkarpackie, jej całkowita długość wynosi 634 km);
 - droga krajowa nr 39 relacji Łagiewniki (powiat dzierżoniowski) – Strzelin – Brzeg – Namysłów – Kępno (przebiega przez województwa: dolnośląskie, opolskie i wielkopolskie, jej całkowita długość wynosi 116 km);

Gmina Brzeg położona jest w odległości kilkunastu kilometrów od autostrady A4.

Rysunek 7. Sieć dróg krajowych i wojewódzkich powiatu brzeskiego

Źródło: Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu, www.zdw.opole.pl

- drogi wojewódzkie:

Przez teren miasta nie przebiegają żadne drogi wojewódzkie, niemniej jednak miasto posiada powiązania z następującymi drogami wojewódzkimi:

- nr 401 Brzeg – Grodków – Pakosławice;
- nr 457 Brzeg – Dobrzeń Wlk.;
- nr 460 Brzeg – Kruszyna – Kopanie;

- drogi powiatowe:

- L 2023 O Saperska (702 m);
- Z 2024 O Kruszyńska (558 m);
- L 1172 O Oławska (2 058 m);
- Z 1174 O Kardynała Wyszyńskiego (982 m), Małujowicka (2 249 m);
- Z 1193 O Sikorskiego (1 200 m), Łokietka (938 m), Piastowska (250 m), Chrobrego (605 m), Plac Bramy Wrocławskiej (86 m), Wrocławska (2 335 m);
- Z 2021 O 1-go Maja (388 m);
- Z 2022 O Ks. Makarskiego (733 m);
- Z 2025 O Piastowska (558 m);

Łączna długość dróg powiatowych wynosi 13 642 m.

- drogi gminne:

Drogi gminne na terenie miasta Brzeg mają łączną długość 44 752 m. Są to drogi przebiegające w ciągu ulic wyżej niewyszczególnionych. W zdecydowanej większości są to drogi najniższej klasy D – dojazdowe. Niewielka część dróg gminnych podsiada klasę L - lokalna i Z - zbiorcza.

Wiele odcinków dróg cechuje się niskim standardem techniczno-eksploatacyjnym oraz niską przepustowością wielu skrzyżowań (ze względu na niedostosowanie ich do obecnego i wciąż rosnącego natężenia ruchu). Zostało to wykazane w „Studium techniczno-ekonomicznym systemu komunikacyjnego Miasta Brzeg do roku 2035”. Ponadto przebieg dróg krajowych przez obszar miasta wpływa na znaczne obciążenie ruchem, a bliskość autostrady z kolei na zwiększenie natężenia niskiej emisji.

W Brzegu funkcjonuje komunikacja miejska, która obsługiwana jest przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej z siedzibą w Brzegu (PKS) . Przedsiębiorstwo dysponuje czternastoma autobusami do obsługi 8 linii miejskich. Obsługuje również autobusy komunikacji międzymiastowej. Do przewozu pasażerów na liniach międzymiastowych Przedsiębiorstwo dysponuje 44 autobusami. System komunikacji miejskiej oceniany jest jako dobry.

Przez obszar miasta przebiegają trzy linie kolejowe. Są to: magistralna linia kolejowa nr 132 Bytom – Katowice – Opole – Brzeg – Wrocław (mająca istotne znaczenie dla międzynarodowego ruchu osobowego i towarowego) oraz dwie regionalne linie kolejowe nr 288 Brzeg – Grodków - Nysa i nr 304 Brzeg – Łagiewniki Dzierżoniowskie (obecnie nieeksploatowana). Stacja kolejowa osobowo-towarowa znajduje się w centrum miasta.

Sieć komunikacyjną gminy Brzeg należy ocenić jako dobrą, jednak wymaga ona przeprowadzenia inwestycji. Mimo inwestycji prowadzonych w latach 2010-2015, w ramach których wybudowano i przebudowano łącznie ponad 15 dróg, wciąż konieczna jest poprawa stanu technicznego wielu innych odcinków. Drogi, których stan oceniony został jako dobry lub umiarkowanie dobry, posiadają ubytki nawierzchni, które wypełnione zostały masą, występują w nich odkształcenia lub pęknięcia.

6.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarką wodno-ściekową na terenie gminy Brzeg zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Brzegu Sp. z o.o., funkcjonujące na rynku od 1993 roku

Gmina Brzeg jest skanalizowana w 99,9%, a system kanalizacji ma charakter mieszany z przewagą systemu kanalizacji ogólnospławnej, który obejmuje około 70% terenu miasta, głównie w części północnej. Natomiast w południowej części miasta występuje kanalizacja rozdzielcza (kanalizacja sanitarna i deszczowa). Ścieki sanitarne z zachodniej części miasta są kierowane do przepompowni przy ulicy Chorążych. Użytkowana jest również przepompownia przy ulicy Sikorskiego, zmodernizowana w 2003 roku.

Ścieki z terenu miasta odprowadzane są do oczyszczalni ścieków, która zlokalizowana jest na wyspie Grobli, pomiędzy rzeką Odrą a jej kanałem. Oczyszczalnia została wybudowana w latach 1996-2000 (część ściekowa), a następnie rozbudowana w latach 2003 i 2006-2007 (obiekty gospodarki osadowej). Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Odry, przepustowość oczyszczalni wynosi 18 000 m³/d, a jej układ technologiczny obejmuje dwa stopnie oczyszczania: mechaniczny oraz biologiczny ze wspomaganie chemicznym.

Tabela 9. Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Brzeg

Sieć kanalizacyjna	2009	2014
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	59,6	64,1
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	1473	1554
ścieki odprowadzone [dm ³]	1833,6	1645,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoba]	35 474	34 896*
% ludności ogółem korzystającej z sieci kanalizacyjnej	94,3%	94,4%*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

*dane za 2013 rok

W latach 2009-2014 sieć kanalizacyjna na terenie miasta Brzeg została nieznacznie rozbudowana. Jej długość wydłużyła się o 4,5 km, wskutek czego wzrosła także liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (o 81 szt.).

W 2013 roku z sieci kanalizacyjnej korzystało 34 896 osób, co stanowiło 94,4% mieszkańców miasta. Zmniejszyła się natomiast ilość ścieków odprowadzonych o 10,3%.

Tabela 10. Sieć wodociągowa na terenie gminy Brzeg

Sieć wodociągowa	2009	2014
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	65,9	68,1
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	1641	1642
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dm ³]	1278,5	1193,9
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	34,0	32,4
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	37 273	36 652*
% ludności ogółem korzystającej z sieci wodociągowej	99,1%	99,1%*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

*dane za 2013 rok

Woda do miasta Brzeg dostarczana jest dwoma żeliwnymi rurociągami, a przewody przesyłowe i obwodowe sieci wodociągowej obejmują swoim zasięgiem cały teren zabudowy miejskiej. Dostarczana woda spełnia normy jakościowe – krajowe i unijne. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Brzegu korzysta z następujących ujęć wody:

- ujęcie wody powierzchniowej w Krzyżowicach (Gmina Olszanka),
- ujęcie wody podziemnej w Krzyżowicach (Gmina Olszanka),
- ujęcie wody podziemnej w Gierszowicach (Gmina Olszanka)

Zapotrzebowanie miasta w wodę pokrywają w głównej mierze własne ujęcia wgłębne (80%). Rezerwę stanowią wody powierzchniowe z kanału zwanego doprowadzalnikiem wrocławskim. W polityce swoich działań, Przedsiębiorstwo uwzględnia szeroko pojęty aspekt ekologiczny. Inwestuje przede wszystkim w technologie przyjazne środowisku naturalnemu. Na przestrzeni lat 2009-2014 sieć wodociągowa wydłużyła się zaledwie o 2,2 km, niemniej jednak korzysta z niej ponad 99,1% ludności miasta.

6.3. Energia elektryczna

System zasilania gminy Brzeg tworzą linie średniego napięcia wychodzące ze stacji GPZ Hermanowice 110/30/15 kV (położony w południowej części miasta, przy ul. Włociańskiej)

i GPZ Pawłów 110/15 kV (wschodnia część miasta, przy ul. Saperskiej). Ponadto na terenie gminy znajdują się również rozdzielnie sieciowe: (RS) Siewniki 15 kV oraz Brzeg Besel II. Elementy infrastruktury elektroenergetycznej najwyższych napięć są w posiadaniu i eksploatacji Polskich Sieci Energetycznych S.A., natomiast eksploatacją sieci wysokiego (110kV), średniego i niskiego napięcia zajmuje się TAURON Dystrybucja S.A. Na terenie miasta występują również sieci średniego napięcia należące do PKP ENERGETYKA S.A.

Stan techniczny istniejących GPZ-ów oceniany jest jako dobry, zapewniają one odpowiednią jakość dostaw mocy i energii elektrycznej odbiorcom. Stopień obciążenia transformatorów, w które stacje są wyposażone, zapewnia możliwość rozwoju miasta i pokrycie wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną.

Na terenie gminy zainstalowanych jest także 2490 punktów oświetleniowych, których łączna moc opraw oświetleniowych wynosi około 245 kW. Według danych na koniec 2015 r. 1555 sztuk słupów oświetleniowych jest własnością Tauron Polska Energia S.A., 745 jest własnością gminy Brzeg. Pozostałe służą do oświetlenia dróg osiedlowych. Roczne zużycie energii elektrycznej na oświetlenie ulic wynosi 1 471 976 kWh. Modernizacja oświetlenia przeprowadzona została w 2010 roku. Jest ono także systematycznie wymieniane, głównie na energooszczędne, w związku z inwestycjami w ramach przebudowy dróg gminnych.

6.4. Sieć gazowa

Układ gazociągów przesyłowych wysokiego ciśnienia na terenie gminy Brzeg zarządzany jest przez Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział w Zabrze. Przesyłem i dystrybucją gazu z poziomu średniego i niskiego ciśnienia zajmuje się Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Zabrze, natomiast obrót gazu i bezpośrednią obsługę klientów prowadzi Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. Górnośląski Oddział Handlowy w Zabrze.

Tabela 11. Sieć gazowa

Sieć gazowa	2009	2013
długość czynnej sieci ogółem [m]	71 896	68 282
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	2336	2418
zużycie gazu [w tys. m ³]	6117,5	6301,8
ludność korzystająca z sieci gazowej [osoba]	35 814	35 481
% ludności ogółem korzystającej z sieci gazowej	95,2%	96,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

Na teren gminy Brzeg dostarczany jest gaz ziemny wysokometanowy E wg normy PN-C-04750 o wartości opałowej 39,5 MJ/m³.

Zaopatrywanie gminy Brzeg w gaz odbywa się za pośrednictwem gazociągu wysokoprężnego relacji Zdzeszowice – Opole – Wrocław DN350 CN 4,0 MPa wraz z odgałęzieniem do stacji redukcyjno-pomiarowej SRP I° Brzeg-Pawłów o maksymalnej przepustowości 3200 m³ /h. Sieć gazowa na terenie Gminy Brzeg w 2013 roku miała długość ponad 68,2 km, a korzystało z niej 96,7% mieszkańców. W 2013 roku w stosunku do roku 2009 wzrosła liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (o 3,5%) oraz zużycie gazu (o 3,0%).

6.5. Ciepłownictwo

Na terenie gminy Brzeg potrzeby cieplne pokrywane są przez energię ciepłą z miejskiego systemu ciepłowniczego Brzeskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej (BPEC) Sp. z o.o., energię ciepłą z kotłowni lokalnych oraz energię ciepłą z indywidualnych źródeł energii.

Długość sieci ciepłowniczej wysokich parametrów na terenie gminy wynosi 28,635 km, przy czym 8,430 km stanowi sieć magistralna, 10,229 km stanowią przyłącza, natomiast 9,967 km stanowi sieć rozdzielcza. Dostawa ciepła z miejskiej sieci ciepłowniczej do odbiorców odbywa się poprzez 215 węzłów cieplnych wysokich i niskich parametrów. Funkcjonują również kotłownie lokalne, które są źródłem ciepła dla 19 obiektów instytucjonalnych i organizacyjnych, a także wielu budynków mieszkalnych i obiektów, w których prowadzona jest działalność gospodarcza (w kotłowniach tych wykorzystuje się przede wszystkim gaz

ziemny). W budynkach jednorodzinnych dominują indywidualne źródła energii, a mieszkańcy najczęściej do ogrzewania wykorzystują kotły gazowe lub węglowe.

Wykorzystywanie do ogrzewania węgla kamiennego jest bardzo często główną przyczyną występowania wysokiego natężenia niskiej emisji. Zjawisko to szczególnie nasila się w sezonie grzewczym.

6.6.Odnawialne źródła energii

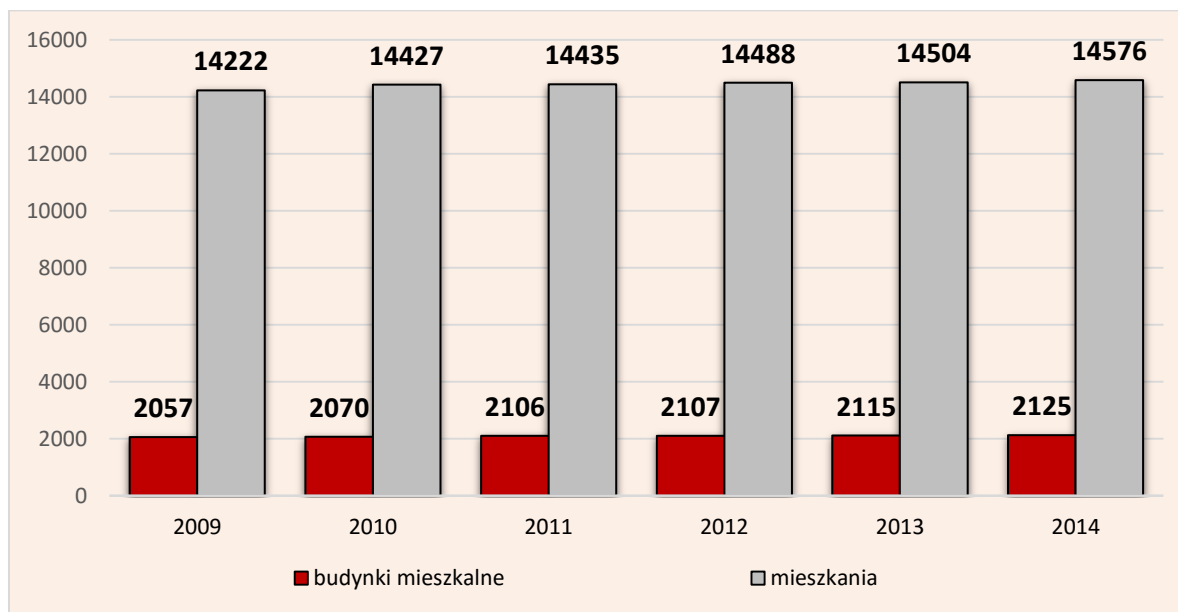
W Brzegu znajduje się elektrownia biogazowa, jedna z czterech zlokalizowanych na terenie województwa opolskiego, oraz trzy niewielkie elektrownie wodne (MEW Plac Młynów, MEW Grobli, MEW Kępa Młyńska). Ponadto na terenie gminy występują sprzyjające warunki w zakresie wykorzystania energii promieniowanie słoneczne oraz w zakresie wykorzystania energii geotermalnej.

7. MIESZKALNICTWO

Liczba budynków mieszkalnych, jak i mieszkań, na przestrzeni analizowanych lat systematycznie wzrasta. W pierwszym przypadku wzrost ten nastąpił o 3,3%, natomiast w drugim o 2,5%. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 roku na terenie Brzegu zlokalizowanych było 2125 budynków mieszkalnych oraz 14576 mieszkań.

Wykres 15. Budynki mieszkalne i mieszkania na terenie Brzegu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

Dane GUS wskazują na fakt, iż wraz ze wzrostem liczby mieszkań wzrasta także ich powierzchnia użytkowa oraz wyposażenie w urządzenia techniczno-sanitarne. Największa ich liczba w 2013 roku wyposażona była w wodociąg (99,5%) i łazienkę (94,8%), a nieco mniej w centralne ogrzewanie (85,7%). Ocenia się jednak, że w porównaniu z innymi miastami na terenie województwa opolskiego, Brzeg należy do miast o stosunkowo niskich parametrach zamieszkania.

Największa koncentracja wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej występuje po północnej stronie magistrali kolejowej. Obszar koncentracji ograniczony jest od strony zachodniej ulicą Wileńską, a od wschodniej ulicami: Fabryczną, Wita Stwosza, Ofiar Katynia i Monte Casino. Na wskazanym obszarze zamieszkuje ponad połowa mieszkańców Brzegu. Na południe od magistrali kolejowej dominuje z kolei zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Forma ta cechuje się dobrymi rozwiązaniami komunikacyjnymi i przestrzennymi, gwarantując tym samym mieszkańcom wysokie standardy zamieszkania.

Podsumowując, zabudowa mieszkaniowa miasta Brzeg jest stara, jednak cechuje się wysokimi walorami kulturowymi.

8. GOSPODARKA ODPADAMI

Od 1 lipca 2013 r. z mocy ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gmina jest obowiązana do zorganizowania odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych. Odtąd usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych świadczy podmiot wybrany w drodze przetargu. Na terenie gminy Brzeg w 2014 i 2015 r. podmiotem wybranym w drodze przetargu, w zakresie odbioru, transportu i zagospodarowania odpadów komunalnych był Zakład Higieny Komunalnej Sp. z o.o. z Brzegu. W ramach opłat za gospodarowanie odpadami, wnoszonych przez właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy gmina pokrywa koszty:

- odbioru, transportu i unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- utworzenia i utrzymania punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
- obsługi administracyjnej systemu,
- edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi (od 2015 r.).

Tabela 12. Odpady zmieszane zebrane w ciągu roku

2009	2010	2011	2012	2013
odpady zmieszane zebrane w ciągu roku ogółem				
12193,49	12346,49	12307,68	12133,92	10133,34
odpady ogółem na 1 mieszkańca				
324,2	327,5	329,1	325,2	273,2
odpady z gospodarstw domowych ogółem				
6669,08	7728,83	7521,59	7834,24	8571,93
odpady z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca				
177,3	205,0	201,1	210,0	231,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

Regionalną Instalacją Przetwarzania Odpadów Komunalnych dla Gminy Brzeg jest Zakład Gospodarowania Odpadami Gać Sp. z o.o., zlokalizowany w miejscowości Gać w gminie Oława.

Zakład zajmuje się kompleksową gospodarką odpadami innymi niż niebezpieczne i jest jednym z najnowocześniejszych zakładów w Polsce. Realizuje projekt pn.: „System gospodarki odpadami Ślęza – Oława”, dofinansowany ze środków Funduszu Spójności w ramach

Programu Infrastruktura i Środowisko oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Gminy objęte projektem (11 gmin z województwa dolnośląskiego i 3 z opolskiego) należą do Regionu Wschodniego Gospodarki Odpadami Województwa Dolnośląskiego.

Brzeg należy do Międzygminnego Związku Ślęza – Oława, którego misją jest: „służba na rzecz społeczności lokalnych, dbanie o godne warunki życia mieszkańców oraz ochrona środowiska”. Misja ta jest realizowana poprzez gospodarowanie odpadami komunalnymi zgodnie z zasadami ekologii i ekonomii.

W latach 2009-2013 o blisko 16,9% zmniejszyła się ilość odpadów zmieszanych zebranych w ciągu roku. Tym samym zmniejszyła się ilość odpadów przypadających na 1 mieszkańca i w 2013 roku wielkość ta wynosiła 273,2 kg na 1 mieszkańca. W przypadku odpadów zebranych z gospodarstw domowych ich ilość zwiększyła się o 28,5%, natomiast w przeliczeniu na 1 mieszkańca o 30,3%.

9. ZASOBY REKREACYJNO-TURYSTYCZNE I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU TURYSTYKI

Gmina Brzeg jest ważnym ośrodkiem turystycznym regionu, a obok Opola i Wrocławia jest zaliczana do centrów turystycznych w paśmie rzeki Odry. Miasto wyróżnia się przede wszystkim wysokimi walorami kulturowymi i przyrodniczo-krajobrazowymi, a także dobrym położeniem pod względem komunikacyjnym.

Brzeg posiada sprzyjające warunki do rozwoju turystyki i rekreacji, które koncentrują się w staromiejskim centrum i śródmiejskiej strefie usługowej, w dolinie rzeki Odry, jak również południowo-zachodniej części miasta. Określany jest mianem miasta zieleni (miasta ogrodu), ponieważ na jego terenie znajduje się wiele parków i terenów zielonych, które są naturalnym środowiskiem życia wielu różnych gatunków roślin i zwierząt. Ponadto na jego terenie przeprowadzanych jest wiele inwestycji ekologicznych, wpływających na zachowanie i rozwój terenów przyrodniczych. Dzięki prowadzonym działaniom na rzecz lokalnego środowiska gmina otrzymała tytuł „Gmina Przyjazna Środowisku”.

Rozwój turystyki krajobrazowej oraz sentymentalnej stymulowany jest dzięki unikatowym walorom kulturowym oraz bogatej historii miasta. To jedno z najstarszych

i najpiękniejszych miast Śląska, wyróżniające się dużą różnorodnością obiektów zabytkowych, zachowanym średniowiecznym układem urbanistycznym oraz zabytkowym układem osiedli mieszkalnych i terenów zieleni. Walory kulturowe wyróżniają się nie tylko w skali regionu, ale również w skali kraju. Krajobraz kulturowy miasta nacechowany jest licznymi dominantami przestrzennymi, osiami widokowymi, panoramami i oryginalnymi rozwiązaniami przestrzennymi. Duży potencjał w kontekście rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej upatruje się w Wyspach Odrzańskich. Obecnie jest to teren zdegradowany, niespełniający swoich potencjalnych funkcji. Cechami obniżającymi wspomniany krajobraz kulturowy jest jednak niski poziom estetyki przestrzeni publicznych i wielu cennych obiektów. Niewątpliwie duże znaczenie ma podnoszenie atrakcyjności turystycznej miasta oraz przywracanie walorów estetycznych jego zabytkowemu centrum.

Duże znaczenie dla rozwoju turystyki na obszarze miasta Brzeg mają odbywające się wydarzenia kulturalne, sportowo-rekreacyjne i inne, które corocznie przyciągają wiele osób z całego regionu.

W Brzegu od 2010 roku funkcjonuje Punkt Informacji Turystycznej. Zlokalizowany jest on w Galerii Sztuki Współczesnej, w budynku brzeskiego Ratusza. Oferta Punktu skierowana jest do mieszkańców miasta, jak również do odwiedzających to miasto. Zakres działalności Punktu Informacji Turystycznej to:

- promocja dorobku kulturowego miasta;
- podnoszenie świadomości mieszkańców na temat atrakcyjności miasta;
- informowanie o imprezach odbywających się w mieście;
- aktywizowanie turystyki lokalnej wśród najmłodszych mieszkańców;
- współpraca z lokalnymi organizacjami na rzecz podniesienia jakości oferowanych usług;
- sprzedaż gadżetów promocyjnych.

Ponadto w Brzegu swoją siedzibę ma oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego Ziemi Brzeskiej.

Ścieżki piesze i rowerowe oraz trasy turystyczne

Obecnie na terenie gminy Brzeg znajduje się około 2-kilometrowa ścieżka rowerowa przebiegająca wzdłuż ulic: Włociańska – Chocimska – Armii Krajowej. Jest to główny pas ruchu rowerowego, który przebiega wzdłuż drogi krajowej nr 39, łączy północną i południową część miasta. Zdecydowanie brakuje atrakcyjnych połączeń rowerowych z zachodnią i wschodnią częścią miasta. Ponadto na terenie gminy znajdują się również niewielkie, kilkudziesięciometrowe odcinki ścieżek rowerowych, m.in. w centrum. Podsumowując, sieć ścieżek rowerowych na terenie miasta Brzeg nie jest dobrze rozwinięta i nie gwarantuje dobrego połączenia części mieszkalnej z centrum miasta.

Wśród ciągów ruchu pieszego wyróżnić należy:

- Obszar Staromiejskiego Centrum (Rynek, ul. Długa, pl. Kościelny, ul. Staromiejska, ul. Różana),
- Parki miejskie (Planty Miejskie, Park Wolności),
- Wyspy Odrzańskie (ul. Nadbrzeżna).

Ciągi ruchu pieszego, podobnie jak pasy ścieżek rowerowych, charakteryzują się brakiem kompletności, a wadą ciągów ruchu pieszego jest niska jakość rozwiązań technicznych i ich urządzenia.

Wśród proponowanych tras turystycznych na terenie gminy Brzeg należy wymienić:

- Plac Bramy Wrocławskiej – ul. B. Chrobrego – amfiteatr – przejście fosą na ul. Armii Krajowej – przejście do Parku Centralnego – fontanna „Brat Ledy z łabędziem” – przejście fosą do ul. Długiej – kościół p.w. św. Mikołaja – Ratusz – kościół Podwyższenia Krzyża Świętego – zamek.
- Dworzec PKP – ul. Piastowska – ul. Jana Pawła II – ul. Bartosza Głowackiego – fontanna „Brat Ledy z łabędziem” przejście parkiem do ul. Armii Krajowej dalej parkiem przez fosę – amfiteatr – dawne Gimnazjum Illustre Bregense – zamek – kaplica św. Jadwigi – obejście zamku – Brama Odrzańska – ul. Górna – kościół Podwyższenia Krzyża Świętego – Ratusz – kościół p.w. św. Mikołaja.
- Plac Bramy Odrzańskiej – zamek – kaplica św. Jadwigi – kościół Podwyższenia Krzyża Świętego – Ratusz – kościół p.w. św. Mikołaja – powrót ul. Długą – ul. Chopina – dawne Gimnazjum Illustre Bregense – Plac Bramy Wrocławskiej.

- tzw. Szlak książęcy – Miejski Szlak Turystyczny - po Starym Mieście i Plantach w Brzegu. Początek i koniec szlaku znajduje się na Pl. Dworcowym – obok wykonanego w stylu eklektycznym dworca kolejowego i poczty z lat 70. XIX wieku. Jest to oficjalny, czerwony, pieszy szlak turystyczny PTTK.

Warto zwrócić uwagę także na przebiegający przez gminę Brzeg niebieski „Szlak Polichromii Brzeskich” albo inaczej „Szlak średniowiecznej Polichromii” o długości 53 km. Początek i koniec szlaku znajduje się w Brzegu, na Pl. Zamkowym. Przebiega przez tereny Ziemi Brzeskiej położone na lewym brzegu Odry. W okolicach Brzegu znajduje się, bowiem skupisko 20 unikalnych, średniowiecznych polichromii w Polsce. Mają one duże znaczenie dla dziejów malarstwa gotyckiego na Śląsku. Szlak prowadzi przez: Brzeg, Brzezinę, Zielęcice, Małujowice, Łukowice Brzeskie, Bierzów, Przylesie, Obórki, Krzyżowice, Pogorzelę, Łosiów, Strzelniki i Kruszyń. Ponadto na szlaku warto zobaczyć rezerwat leśny „Przylesie”, pola bitwy z 1741 r. pod Małujowicami, Pradolinę Wrocławską, a w niej Odrę czy „Śląski Wawel”.

Turystyczne obiekty noclegowe

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 roku na terenie miasta Brzeg zlokalizowane były 4 turystyczne obiekty noclegowe, w tym 3 obiekty hotelowe. W 2014 roku udzielono 10450 noclegów (96,2% noclegów udzielonych Polakom). Liczba udzielonych noclegów na przestrzeni analizowanych lat uległa obniżeniu, łącznie o 32,1%, jednak tendencja zmian w poszczególnych latach cechowała się dużą zmiennością.

**Tabela 13. Turystyczne obiekty noclegowe w Brzegu wg danych statystycznych
z lat 2009 - 2014 r.**

2009	2010	2011	2012	2013	2014
obiekty hotelowe i inne obiekty noclegowe					
4	4	4	2	4	4
udzielone noclegi Polakom					
13374	15280	11419	9699	12697	10052
udzielone noclegi turystom zagranicznym					
2008	2477	1011	967	852	398

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

Na uwagę zasługują obiekty hotelowe: Hotel Arte oraz Best Western Plus Brzeg Centrum.

Trzygwiazdkowy, kameralny Hotel Arte powstał w wyniku adaptacji dawnej przychodni w 2010 roku. Obiekt ten przylega do Muzeum Piastów Śląskich. Po przeprowadzeniu generalnego remontu przez prywatnego inwestora, Hotel Arte posiada 22 miejsca noclegowe, w tym 8 pokoi dwuosobowych (6 pokoi z szerokim łóżkiem małżeńskim i 2 pokoje typu „Twin”), 2 apartamenty o podwyższonym standardzie oraz 1 pokój typu „Studio” z aneksem kuchennym. Pokoje posiadają wysoki standard i są bogato wyposażone.

Czterogwiazdkowy hotel sieci Best Western Plus Brzeg Centrum został uruchomiony w pierwszym kwartale 2015 r. przy ulicy Wrocławskiej 5. Jest to pierwszy obiekt hotelowy o standardzie czterogwiazdkowym w Brzegu. Obiekt dysponujący 60 miejscami noclegowymi, w tym 30 pokoi typu TWIN (w tym jeden dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych), 22 pokoje typu QUEEN, 5 pokoi typu EXECUTIVE, 2 pokoje typu JUNIOR SUITE oraz 1 pokój typu SUITE. Każdy z pokoi jest bogato wyposażony.

28 września 2012 r. Starostwo Powiatowe oddało do użytku wyremontowane Szkolne Schronisko Młodzieżowe oferujące 47 miejsc z tanimi noclegami (w pokojach jedno-, dwu- i trzyosobowych z łazienkami). Schronisko znajduje się przy Zespole Szkół Ekonomicznych w Brzegu i jest dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. W 2013 r. działalność zakończył hotel Piast.

10. SFERA GOSPODARCZA

10.1. Struktura działalności gospodarczej i najważniejsze podmioty

Gmina Brzeg jest bardzo ważnym ośrodkiem gospodarczym na terenie województwa opolskiego. Położona jest w strefie urbanizacji i uprzemysłowienia pasma Opole – Wrocław. Pomimo zmniejszenia znaczenia przemysłu dla gospodarki miasta, w dalszym ciągu odgrywa on duże znaczenie. Najważniejszymi gałęziami są: przemysł spożywczy, maszynowy i elektrotechniczny. Największym zakładem przemysłowym w Brzegu i jednocześnie jednym z największych producentów wyrobów cukierniczych w Polsce jest Przedsiębiorstwo Wyrobów Cukierniczych ODRA S.A., które wchodzi w skład Grupy Kapitałowej Otmuchów. ODRA S.A. jest

producentem m.in. cukierków w czekoladzie, czekoladek, chałwy, karmelków, sezamków i drażetek.

Do największych podmiotów na terenie gminy Brzeg zalicza się również takie zakłady jak:

- Fabryka Silników Elektrycznych „BESEL” S.A.; Grupa Cantoni (produkcja silników elektrycznych i hamulców);
- AGROMET PILMET Sp. z o.o.; Unia Group (największy w Polsce producent maszyn rolniczych);
- Brzeska Fabryka Pomp i Armatury Meprozet Sp. z o.o. (pompy, przepompownie, armatury);
- Kruszwica S.A. Zakłady Tłuszczowe w Brzegu (największy w Polsce i jeden z największych w Europie Środkowej przetwórcza nasion oleistych i producent tłuszczów roślinnych);
- UNIBAX Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny w Brzegu (producent włókniny puszystej);
- Zakład Produkcji i Remontu Cystern Drogowych P.P.H. „Szumlakowski” Sp. z o.o. (produkcja, remont, modernizacja autocystern, naczip i przyczep do przewozu materiałów niebezpiecznych, sypkich i spożywczych);
- Bartling – Polska Sp. z o.o. Zakład Produkcji Opakowań z Tworzyw Sztucznych.

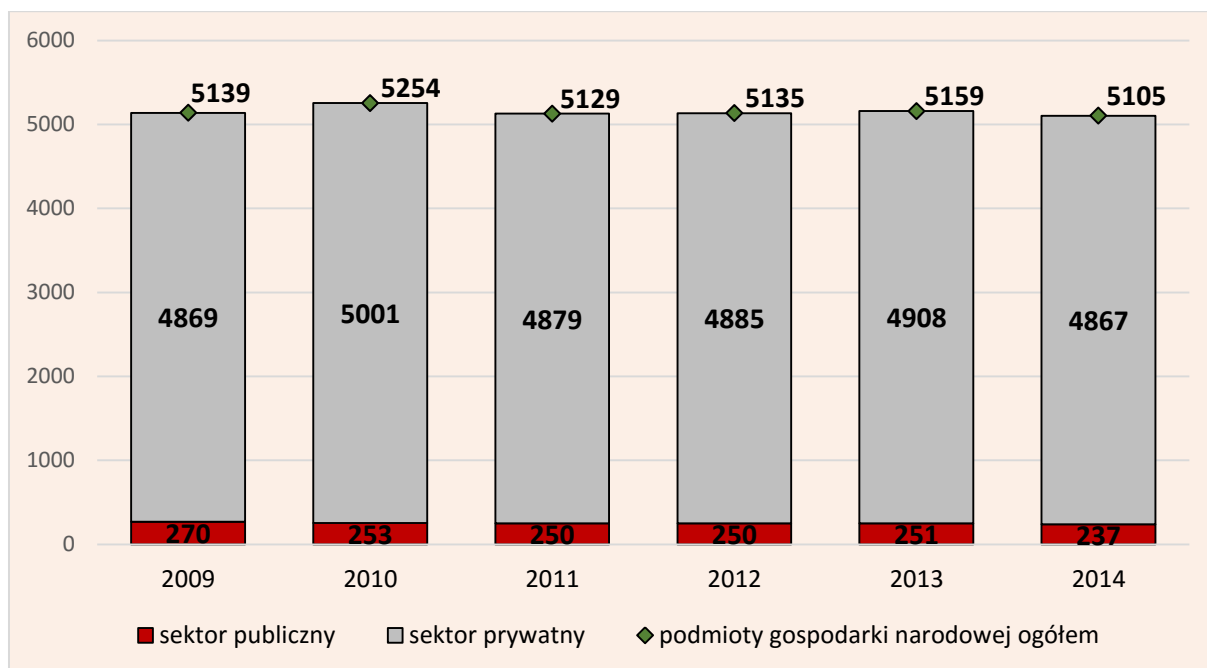
Przemysł na terenie miasta koncentruje się w trzech obszarach: w części południowo-wschodniej, północno-wschodniej oraz na obszarze Wysp Odrzańskich. We wschodniej części miasta tereny niegdyś przeznaczone pod rozwój przemysłu, obecnie wykorzystywane są pod działalność magazynową, składową lub przez wielkopowierzchniowe obiekty handlowe.

W Brzegu w 2014 roku zarejestrowanych było 5105 podmiotów gospodarki narodowej wg rejestru REGON, z czego 95,3% należało do sektora prywatnego (większość podmiotów gospodarczych to zakłady osób fizycznych, a pozostałą część podmiotów gospodarczych stanowią spółki prawa handlowego, stowarzyszenia i organizacje społeczne, spółki z udziałem kapitału zagranicznego, spółdzielnie i fundacje). Ich liczba na przestrzeni analizowanych lat nieustannie ulegała zmianom. Ostatecznie liczba tych podmiotów w 2014 roku była o 0,7% niższa niż w roku 2009 i o 2,8% niższa niż w roku 2010. Po niewielkim spadku odnotowanym w roku 2011 liczba przedsiębiorstw nieznacznie wzrosła (do 2013 r.), a następnie ponownie

uległa zmniejszeniu. Zmiany te zachodziły głównie w sektorze prywatnym, podczas gdy w sektorze publicznym liczba podmiotów systematycznie spadała.

Wykres 16. Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów działalności

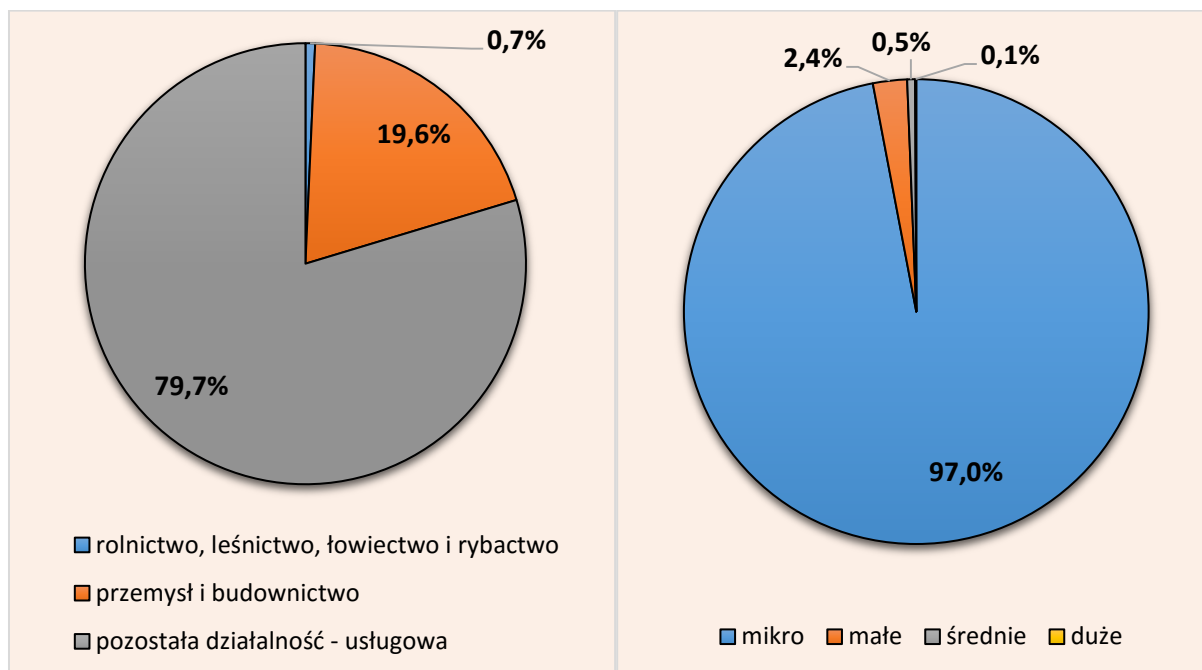

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

W strukturze prowadzonej działalności gospodarczej zdecydowanie dominuje działalność usługowa, ponieważ niemal 80% podmiotów zarejestrowanych w Brzegu prowadzi działalność tego typu.

Wykres 17. Struktura działalności i klas wielkości podmiotów gospodarczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

Przedsiębiorstwa przemysłowe i związane z budownictwem stanowią 19,6% wszystkich podmiotów, natomiast zajmujące się rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem zaledwie 0,7%. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w Brzegu to głównie mikroprzedsiębiorstwa, czyli zatrudniające do 9 pracowników (97,0%). Przedsiębiorstwa małe (zatrudniające od 10 do 49 pracowników) stanowią 2,4%, średnie (50-249 pracowników) 0,5%, natomiast duże (powyżej 250 pracowników) 0,1%.

Władzom gminy zależy na prężnym rozwoju, dlatego podejmowanych jest wiele starań, aby pozyskać nowych inwestorów oraz wyznaczyć obszary, które mogłyby być atrakcyjne i przydatne pod nowe inwestycje. Na terenie miasta znajduje się kilka terenów przeznaczonych pod inwestycje, w tym m.in. tereny zlokalizowane przy ul. Korfantego, ul. Małujowickiej, ul. Kępa Młyńska, czy ul. Kruszyńskiej. Teren przy ul. Korfantego 24 (działka nr 953/35 o powierzchni 0,78 ha) jest uzbrojony i stanowi część Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji. Na działce znajduje się wolnostojący, dwukondygnacyjny budynek użytkowy (276,8 m²). Teren przeznaczony jest (zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego) pod usługi sportu i rekreacji wraz z towarzyszącym mieszkalnictwem oraz

zielenią w ramach istniejącego zainwestowania. Teren przy ul. Małujowickiej (działka nr 571/3 „Zielonka” o powierzchni 54,5 ha) to obszar po jednostce wojskowej. Teren przeznaczony na obiekty produkcyjne, składy i magazyny, niewymagający odrolnienia, obecnie nieużytkowany, uzbrojony jedynie w sieć energetyczną, na którym zlokalizowanych jest m.in. 6 budynków magazynowych, 10 schronów, 3 zbiorniki przeciwpożarowe i studnia z betonowych kręgów. Obszar przy ul. Kruszyńskiej zajmuje powierzchnię 1,6 ha. Tereny przemysłowe, produkcyjne, magazynowe, transportowe z towarzyszącą zielenią i pojedynczymi mieszkaniami. Obecnie nieużytkowy, uzbrojony jedynie w sieć wodociągową. Przy ul. Kępa Młyńska zlokalizowane są dwa tereny inwestycyjne, w zasięgu obszaru Natura 2000 i objęte strefą ścisłej ochrony konserwatorskiej „A”. Pierwszy zajmuje 0,36 ha, przeznaczony jest na usługi sportu i rekreacji z usługami towarzyszącymi i funkcją mieszkaniową oraz zielenią, obecnie nieużytkowany (od 1997 roku), zabudowany, uzbrojony w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną. Drugi zajmuje natomiast 0,58 ha, przeznaczony na usługi sportu i rekreacji z usługami towarzyszącymi i funkcją mieszkaniową oraz zielenią, obecnie nieużytkowany i nieuzbrojony w infrastrukturę techniczną.

Planowane jest włączenie terenów inwestycyjnych miasta, w szczególności tzw. „Zielonki”, do Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy Brzeg prowadzi działalność związaną z handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, w tym motocykli (sekcja G – 25,2%, stan na 31.12.2014 r.). Znaczna część podmiotów zarejestrowana jest w takich sekcjach jak: L – obsługa rynku nieruchomości (15,4%), F – budownictwo (11,7%), M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (8,7%) i C – przetwórstwo przemysłowe (7,4%).

Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji

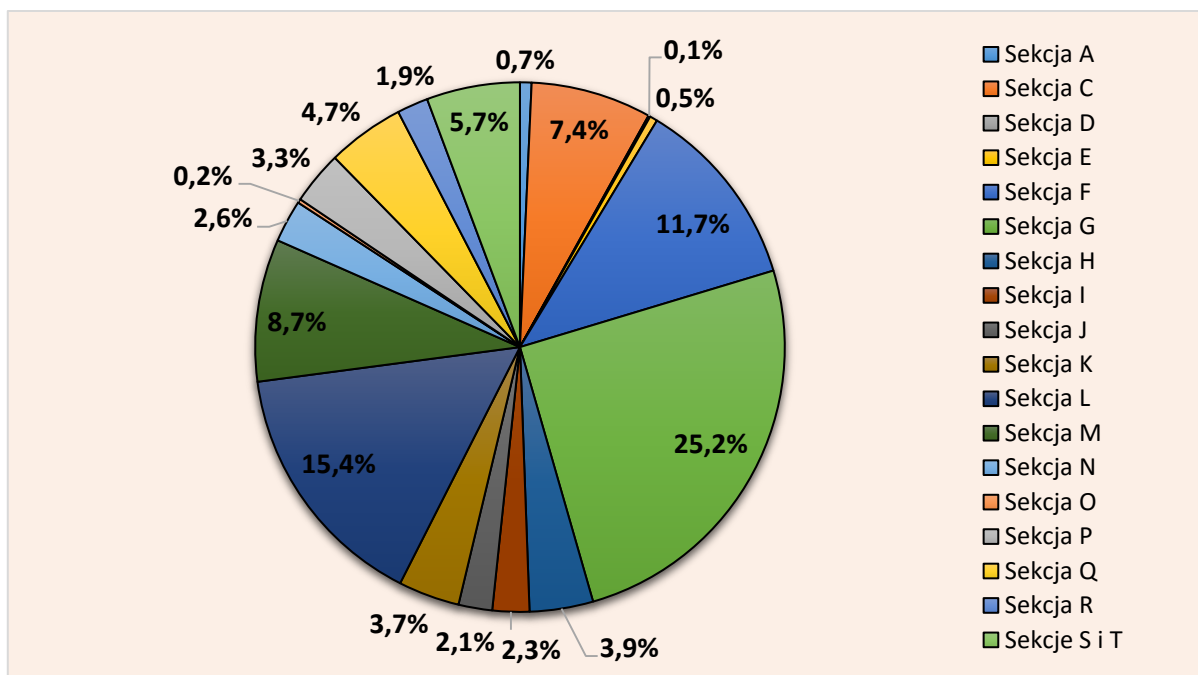
	2011	2012	2013	2014
OGÓŁEM	5129	5135	5159	5105
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	59	51	46	36
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	370	360	375	376
Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4	4	7	6
Sekcja E - Dostawy wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	17	22	22	24
Sekcja F - Budownictwo	644	647	621	596
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1346	1319	1311	1287
Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	209	200	201	198
Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	118	118	119	115
Sekcja J - Informacja i komunikacja	101	95	105	105
Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	191	186	186	191
Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	772	777	781	788
Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	436	450	444	444
Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	104	108	122	132
Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	13	12	12	12
Sekcja P - Edukacja	149	178	178	166
Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	238	241	244	241
Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	78	85	98	97
Sekcja S i T - Podstawowa działalność usługowa oraz Gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	280	282	287	291

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

Na przestrzeni analizowanych lat, w poszczególnych sekcjach zachodziło wiele zmian, co skutkowało wzrostem lub zmniejszaniem się liczby podmiotów.

Wykres 18. Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

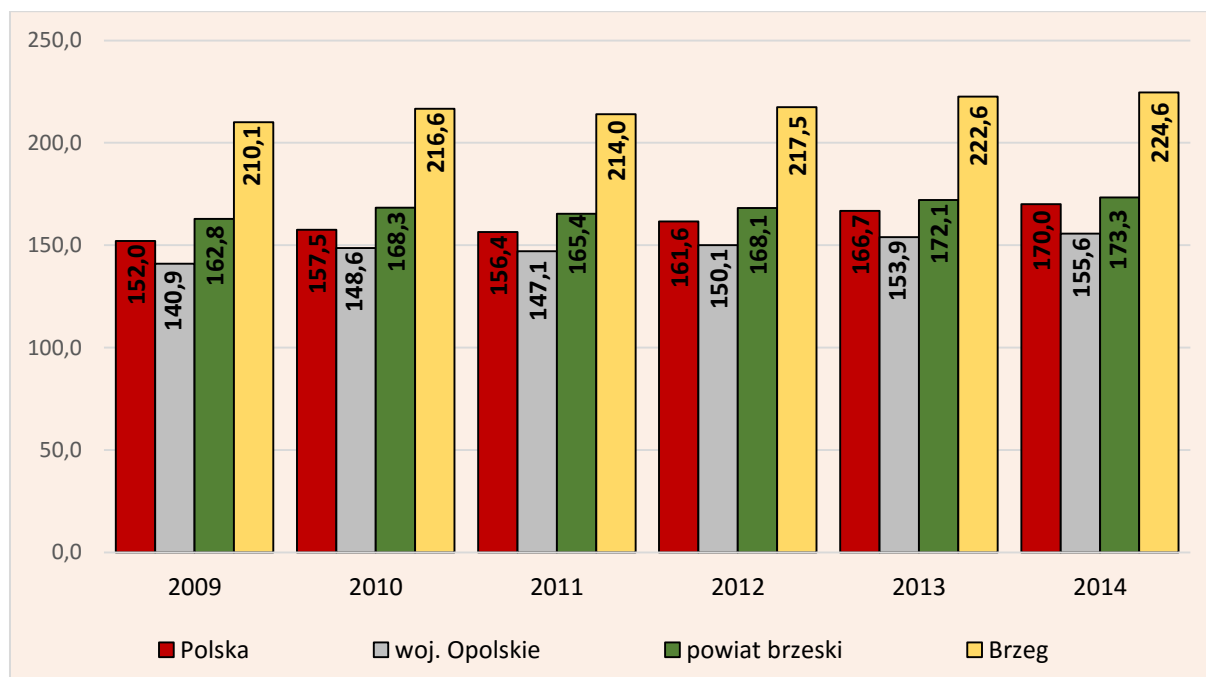
Największe zmiany odnotowano w sekcji F i G, w których liczba podmiotów zmniejszyła się w największym stopniu, a także sekcji N, gdzie odnotowano największy przyrost liczby podmiotów. Ostatecznie jednak, zgodnie z powyższą analizą, ogólna liczba podmiotów gospodarczych w Brzegu w ostatnim roku nieznacznie zmniejszyła się.

Poziom przedsiębiorczości na terenie gminy Brzeg został przeanalizowany przy wykorzystaniu wskaźnika liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego od 2009 roku wskaźnik ten dla Brzegu systematycznie wzrasta i w 2014 roku był na poziomie 224,6 podmiotów na 1000 osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten jest na zdecydowanie wyższym poziomie niż ta sama miara dla powiatu brzeskiego (173,3), województwa opolskiego (155,6) i kraju (170,0). Zjawisko to dla miasta jest pozytywne, ponieważ świadczy przede wszystkim o rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców oraz coraz większym zainteresowaniu prowadzeniem własnych działalności gospodarczych. Przedsiębiorczość jest wyznacznikiem rozwoju społeczno-gospodarczego danego regionu. Jest tym samym jednym ze sposobów na łagodzenie wszelkich pojawiających się zakłóceń, prowadzących do kryzysów

gospodarczych. Jej rozmiary są uzależnione od wielu czynników, które mają związek z cechami osób prowadzących przedsiębiorstwa, jak również z uwarunkowaniami lokalnymi.

Wykres 19. Liczba podmiotów gosp. na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Głównego Urzędu Statystycznego

Gmina Brzeg jest jednym z ważniejszych ośrodków gospodarczych na terenie województwa opolskiego, a na terenie miasta zlokalizowanych jest kilka dużych, prężnie rozwijających się przedsiębiorstw. Odgrywają one dużą rolę w pobudzaniu przedsiębiorczości w innych jednostkach, a korzystne położenie pod względem komunikacyjnym sprzyja rozpoczęciu i prowadzeniu działalności gospodarczej.

Prowadzenie zintegrowanych działań mających na celu stworzenie warunków do wzrostu gospodarczego, jak również poprawy jakości życia mieszkańców to główne kierunki zdefiniowane w Strategii rozwoju współpracy Subregionu Brzeskiego na lata 2014-2020. Miasto Brzeg jest Centrum Subregionu Brzeskiego, w granicach, którego utworzono obszar funkcjonalny (jego powstanie zostało zainicjowane przez władze jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład Subregionu). Współpraca pomiędzy JST odbywa się na różnych płaszczyznach.

10.2. Uwarunkowania budżetowe

Uwarunkowania budżetowe gminy Brzeg zbadane zostały poprzez przeanalizowanie stanu budżetu w latach 2009-2014, planów na 2015 rok, a także na lata kolejne (wg Wieloletniej Prognozy Finansowej).

Na przestrzeni analizowanych lat wielkość dochodów i wydatków nieustannie ulegała zmianom, zgodnie z ogólną tendencją wzrostową. Przez większą część tego okresu budżet odznaczał się deficytem, a więc przewagą po stronie wydatków budżetowych. Największy jego poziom został osiągnięty w roku 2010, kiedy wysokość deficytu była na poziomie ponad 20 mln zł. Stan taki był wynikiem realizacji kilku kluczowych dla rozwoju gminy zadań inwestycyjnych, które wpłynęły przede wszystkim, na jakość życia jej mieszkańców. Deficyt w kolejnym roku zmniejszył się do poziomu poniżej 1 mln zł, a w roku 2013 budżet odznaczał się nadwyżką. W uchwale budżetowej na 2015 rok przewidziano osiągnięcie deficytu, niemniej jednak zgodnie z prognozą, w kolejnych latach przewiduje się nadwyżkę. Możliwość sfinansowania deficytu określonego w budżecie na 2015 rok została pozytywnie zaopiniowana przez Skład Orzekający Regionalnej Izby Obrachunkowej w Opolu (uchwała nr 560/2014). Przewidziany deficyt zostanie pokryty przychodami pochodzącymi z wolnych środków, co jest zgodne z art. 217 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych.

Tabela 15. Stan budżetu gminy Brzeg

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
dochody ogółem	82 096 103,58	98 745 859,34	92 009 057,13	102 171 785,93	97 309 478,82	103 515 497,33	107 390 752,20
dochód na mieszkańca	2 182,88	2 631,26	2 464,81	2 742,06	2 631,41	2 822,51	2 916,87
wydatki ogółem	86 616 093,12	119 332 636,19	92 208 882,13	98 867 941,37	92 134 356,25	101 511 424,03	109 802 548,20
wydatki na mieszkańca	2 303,07	3 179,83	2 470,17	2 653,39	2 491,46	2 767,86	2 982,63
nadwyżka/ deficyt	-4 519 989,54	-20 586 776,85	-199 825,00	3 303 844,56	5 175 122,57	2 004 073,30	-2 411 796,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Brzegu

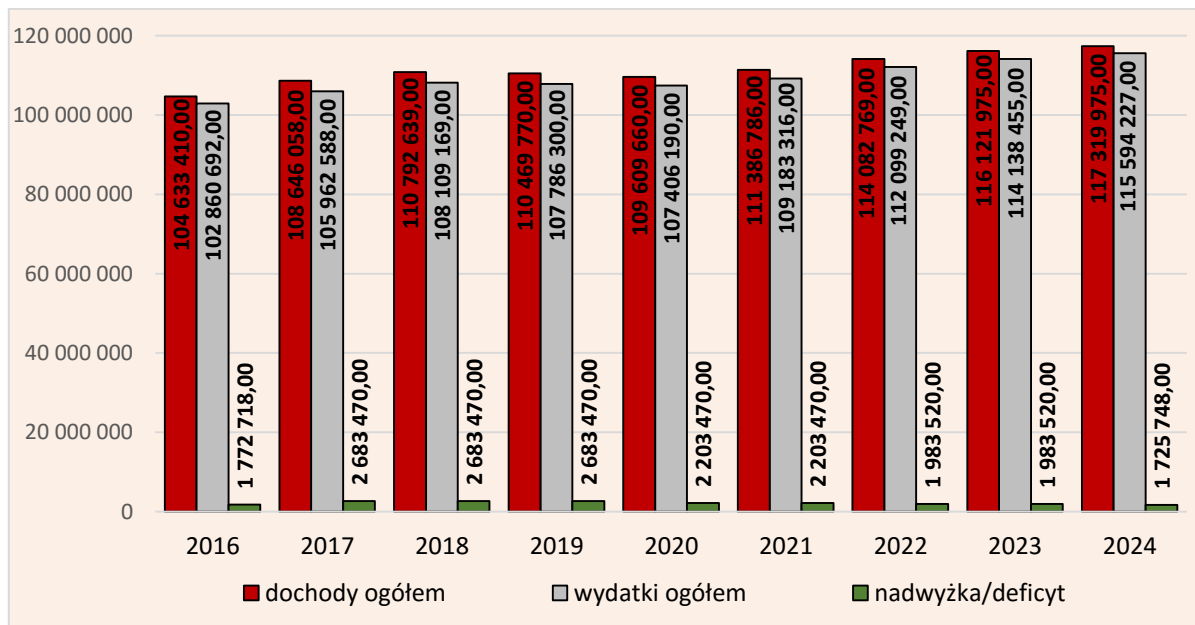
** Plan na 2015 r. (uchwała nr XII/95/15 Rady Miejskiej Brzegu z dnia 25 września 2015 r. w sprawie zmiany w budżecie Gminy Brzeg na 2015 r. oraz zmiany uchwały w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Brzeg na 2015 r.)*

W Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Brzeg na lata 2015-2024 przewidziano systematyczny wzrost zarówno po stronie dochodów, jak i wydatków (za wyjątkiem

niewielkiego spadku w roku 2020). Zgodnie z tą Prognozą budżet będzie odznaczał się nadwyżką. Jej projekt został pozytywnie zaopiniowany przez Skład Orzekający Regionalnej Izby Obrachunkowej w Opolu (uchwała nr 561/2014).

Wykres 20. Prognoza budżetowa na lata 2016-2024

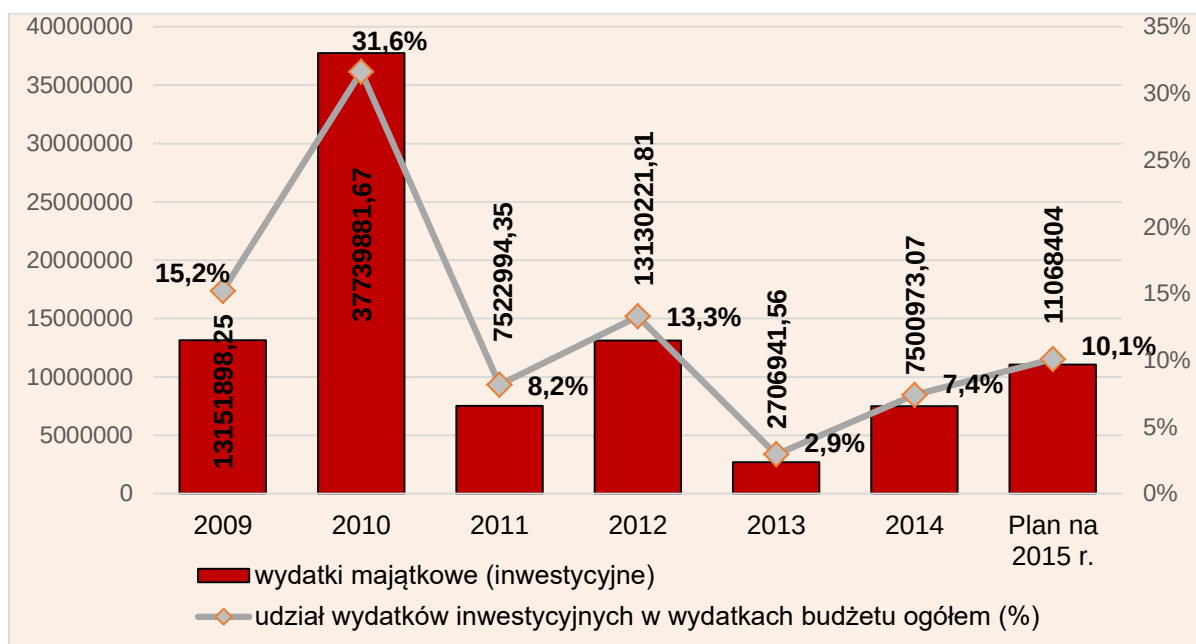
Źródło: Uchwała nr XII/96/15 Rady Miejskiej Brzegu z dnia 25 września 2015 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej

Zakres prognozy jest zgodny z wytycznymi art. 226 ustawy o finansach publicznych. Prognozowana kwota długu na lata 2015-2024 gminy Brzeg spełnia natomiast relację wynikającą z art. 243 oraz art. 244 wyżej wymienionej ustawy, a jej prawidłowość została pozytywnie zaopiniowana uchwałą nr 59/2015 z dnia 11 lutego 2015 r.

Gmina Brzeg realizuje wiele zadań inwestycyjnych wpływających na poprawę jakości życia. Na przestrzeni analizowanych lat wielkość wydatków inwestycyjnych z budżetu gminy nieustannie się zmieniała. Najwięcej, bo aż ponad 37 mln zł, czyli 31,6% wydatków ogółem, na działalność inwestycyjną wydatkowano w roku 2010. W kolejnych latach wielkości te były znacznie niższe, niemniej jednak od 2013 roku ponownie, systematycznie wzrastają i według planów na 2015 rok osiągną poziom 11 068 404 zł, tj. 10,1% wydatków budżetowych ogółem.

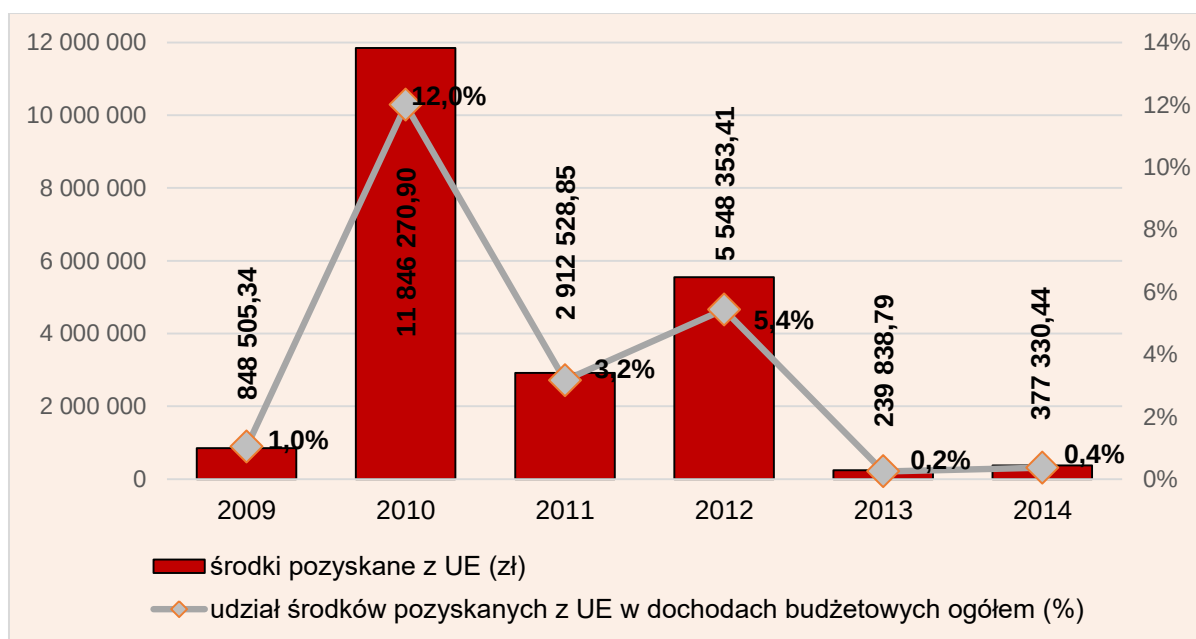
Wykres 21. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach budżetowych ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Brzegu

W 2010 roku pozyskano łącznie ponad 11,8 mln zł środków z Unii Europejskiej, co stanowiło 12% dochodów gminy. W kolejnych latach wielkość pozyskiwanych środków uległa obniżeniu. W 2014 roku z UE pozyskano na realizację inwestycji niecałe 400 tys. zł.

Wykres 22. Wysokość środków pozyskanych z Unii Europejskiej oraz ich udział w dochodach budżetowych gminy ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Brzegu

W poniższej tabeli znajduje się wykaz inwestycji, na które pozyskano dofinansowanie ze środków zewnętrznych, w tym również ze środków Unii Europejskiej.

Tabela 16. Wykaz zrealizowanych inwestycji współfinansowanych ze środków zewnętrznych w latach 2008-2015 na terenie gminy Brzeg

Lp.	Nazwa projektu	Koszt	Wysokość dofinansowania	Termin realizacji
Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego 2004-2006				
1.	Przebudowa nawierzchni jezdni i chodników ul. Reja	1.482.372,70	544.092,79	2005-2008
2.	Modernizacja układu komunikacyjnego na Osiedlu Szare Koszary w Brzegu - ulica Kościuszki-ETAP II	377.516,93	141.265,14	2006-2009
Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013				
3.	Przebudowa dróg gminnych w obrębie osiedla mieszkaniowego Westerplatte w Brzegu (ul. Boh. Westerplatte, Skłodowskiej, Sucharskiego, gen. Grota - Roweckiego, Gaj, Ptasia) – etap I przebudowa ul. Marii Curie - Skłodowskiej, etap II przebudowa ul. Sucharskiego	732.975,86	455.506,91	2008-2009
4.	Budowa łącznika ulic Łokietka - Trzech Kotwic w Brzegu	1.305.583,98	1.108.525,41	2007-2011
5.	Rewitalizacja przestrzeni miejskiej centrum miasta Brzeg	12.181.653,62	6.931.087,02	2007-2012
6.	Multieksploratorium - utworzenie nowoczesnych stanowisk eksperymentalnych w zakresie fizyki, chemii, biologii i techniki w Publicznym Gimnazjum nr 3 w Brzegu	625.486,88	454.687,73	2010
7.	Regionalne Centrum Sportowo – Rekreacyjne w Brzegu – przebudowa boisk z zapleczem	31.368.043,10	10.298.302,65	2010
8.	Odbudowa stawu rekreacyjnego w zabytkowym Parku Wolności w Brzegu - etap I	425.000,00	215.000,00	2010-2011
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej				
9.	Odbudowa stawu rekreacyjnego w zabytkowym Parku Wolności w Brzegu - etap II	1.251.610,00	1.055.210,00	2012-2013
Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych				
10.	Przebudowa dróg gminnych w obrębie osiedla mieszkaniowego Westerplatte w Brzegu – Przebudowa ul. Westerplatte	877.806,07*	438.908,03	2009
11.	Przebudowa dróg gminnych w obrębie osiedla mieszkaniowego Westerplatte w Brzegu - Przebudowa ulicy Gaj	699.919,46*	349.959,73	2010
12.	Przebudowa ulicy Kilińskiego w Brzegu	647.928,65*	323.964,32	2011

Lp.	Nazwa projektu	Koszt	Wysokość dofinansowania	Termin realizacji
13.	Przebudowa dróg gminnych w obrębie osiedla mieszkaniowego Westerplatte w Brzegu - Przebudowa ulicy Ptasiej	139.023,18*	69.511,59	2011
Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych Etap II Bezpieczeństwo - Dostępność – Rozwój				
14.	Przebudowa ul. Konopnickiej w Brzegu	808.117,70*	404.058,85	2013
15.	Przebudowa ul. Słowiańskiej w Brzegu	1.680.157,61*	840.078,80	2014
16.	Budowa ul. Toruńskiej w Brzegu – II etap	810.610,17*	405.305,08	2015
17.	Przebudowa ul. Topolowej w Brzegu	496.180,07*	248.090,03	2015
Program Rozwoju Inwestycji Sportowych				
18.	Remont pokrycia dachu wraz z ociepleniem stropodachu budynku hali sportowej przy ul. Oławskiej 2a w Brzegu	311.856,12	155.928,06	2013
19.	Remont nawierzchni boisk sportowych hali sportowej przy ul. Oławskiej 2A w Brzegu	262.231,50	131.115,75	2014
Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków				
20.	Remont dachu Ratusza w Brzegu. Wieże północna i południowa	78.114,53	15.000,00	2014
Program Modernizacji Infrastruktury Sportowej				
21.	Remont sali gimnastycznej wraz z zapleczem sanitarnym w Zespole Szkół nr 1 z Oddziałami Sportowymi w Brzegu	849.525,72	424.700,00	2015
22.	Remont pomieszczeń zaplecza szatniowego oraz wymiana oświetlenia i płyt sufitu podwieszanego w hali sportowej przy ul. Oławskiej 2A w Brzegu.	616.959,97	308.479,98	2015
Resortowy program instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Konkurs MALUCH - edycja 2015				
23.	Przebudowa budynku Żłobka Miejskiego „Tęczowy Świat” w Brzegu	178.146,20	142.516,95	2015
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013				
24.	Opracowanie Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Brzeg	36.654,00	31.155,90	2014-2015
25.	Redukcja emisji spalin poprzez przebudowę jednostek kotłowych w BPEC Sp. z o. o. w Brzegu	2.522.933,36	Dotacja: 746.400,00 Pożyczka (WFOŚiGW w Opolu): 1.119.600,00	2011-2012
26.	Oczyszczanie ścieków w Brzegu – faza II	18.900.149,27**	Dotacja: 12.790.940,12** Pożyczka: 1.751.199,79	2012-2015
System Zielony Inwestycji GIS				
27.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Miasto Brzeg	7.439.080,05	Dotacja: 3.075.300,00 Pożyczka: 3 397 994,82	2010-2012

Lp.	Nazwa projektu	Koszt	Wysokość dofinansowania	Termin realizacji
Program Operacyjny Pomoc Techniczna na lata 2007-2013				
28.	Wzmocnienie efektywnej współpracy i integracji JST w obszarze funkcjonalnym Subregionu Brzeskiego poprzez rozwój powiązań funkcjonalnych	1.695.877,38	1.526.289,64	2014-2015
Powszechny Zakład Ubezpieczeń				
29.	Budowa mini kompleksu PZU Trasy zdrowia na terenie Parku Wolności w Brzegu	108.067,66	34.500,00	2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Brzegu

**wartość kosztów kwalifikowanych ujętych w umowie o dofinansowanie*

***wartości szacunkowe*

Całkowita wartość środków pozyskanych z Unii Europejskiej przez gminę Brzeg i jej spółki w latach 2008-2015 wyniosła **35 243 253,31 zł**, natomiast wartość dotacji z pozostałych środków zewnętrznych **8 114 147,19 zł**.

W sierpniu 2015 roku, decyzją Zarządu Województwa Opolskiego, gmina Brzeg otrzymała dofinansowanie zadania pn.: „Odbudowa zbiornika wodnego wraz z mostkiem na terenie Parku Centralnego od strony ul. Piastowskiej w Brzegu” w ramach działania 5.2 Ochrona różnorodności biologicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego 2014-2020. Całkowity koszt inwestycji to 1 026 183,49 zł. Przyznano dofinansowanie w wysokości 864 203,64 zł. Realizacja inwestycji przewidziana jest na rok 2016.

II. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest klasycznym narzędziem wykorzystywanym w procesie strategicznego planowania rozwoju określonego podmiotu, czy jednostki. Jest to zestawienie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwojowych. Metoda ta umożliwia zebranie i uporządkowanie informacji o potencjale wynikającym z atutów, czy szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu, jak również informacji o barierach mogących zasadniczo zakłócić dalszy rozwój.

Analiza SWOT, w ramach Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2016-2022, została opracowana na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej gminy Brzeg, wyników prac zespołów roboczych (część warsztatowa pierwszych konsultacji społecznych) oraz wyników ankiet, które zostały przeprowadzone wśród mieszkańców gminy.

Konfrontacja mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń pozwoliła na określenie obecnej pozycji w jakiej znajduje się gmina, a także była ważnym źródłem informacji podczas wypracowania scenariusza rozwoju gminy Brzeg na lata 2016-2022.

Tabela 17. Mocne i słabe strony gminy

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– centrum społeczno-gospodarcze i kulturalne powiatu brzeskiego; – korzystne położenie pod względem komunikacyjnym; – atrakcyjne położenie – w obszarze doliny rzeki Odry; dobrze zachowane tereny zielone; – dobre warunki do rozwoju turystyki i rekreacji; posiadanie terenów wypoczynkowych i rekreacyjnych; – bogactwo dziedzictwa kulturowego; – organizowanie licznych wydarzeń kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych; – prężnie prowadzona działalność kulturalna; – dobrze rozwinięta infrastruktura/baza sportowa, atrakcyjne tereny i bogata oferta sportowa; – współpraca z organizacjami pozarządowymi, – wysoki poziom wykształcenia,	– mała promocja miasta; niewielkie wykorzystanie potencjału wynikającego z atrakcyjnego położenia; – zaburzony zabytkowy układ zabudowy miejskiej; – zdegradowane obiekty, tj. amfiteatr, BCK, ratusz, zły stan części cennych obiektów zabytkowych; – niski poziom estetyki przestrzeni publicznej oraz dekapitalizacja istniejącej zabudowy mieszkaniowej; brak porządku i dbałość o atrakcyjność; – zagrożenie nadmiernym hałasem komunikacyjnym; – emisja zanieczyszczeń; – energochłonne budynki użyteczności publicznej (zostało tylko 6); – zdegradowane zbiorniki wodne (glinianka, basen na ul. Korfantego, kwadratówka);

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- wykwalifikowana kadra pracownicza; - wysoki wskaźnik skolaryzacji dla szkół podstawowych i gimnazjów; - poprawa sytuacji na brzeskim rynku pracy; - wysoki stopień skanalizowania i zwodociągowania gminy; - dobry stan sieci energetycznej; - potencjał do rozwoju odnawialnych źródeł energii; - wysoki stopień wyposażenia mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne; - przeprowadzanie wielu inwestycji mających korzystny wpływ na jakość życia mieszkańców; - posiadanie nowoczesnej oczyszczalni ścieków; - ważny ośrodek gospodarczy w regionie; położenie w sferze urbanizacji i uprzemysłowienia Opole-Wrocław; - obecność dużych, znanych i prężnie rozwijających się zakładów produkcyjnych; - wysoki poziom przedsiębiorczości; - utworzenie Obszaru Funkcjonalnego Subregion Brzeski, którego Brzeg jest centrum; prowadzenie współpracy w ramach Subregionu Brzeskiego; - funkcjonowanie systemu informowania o wolnych terenach inwestycyjnych;	- niskie standardy techniczno-eksploatacyjne wielu odcinków dróg oraz zła organizacja ruchu na wielu skrzyżowaniach; brak miejsc parkingowych; - brak drugiej przeprawy mostowej przez Odrę; - wzrost ilości odpadów zmieszanych pochodzących z gospodarstw domowych, niski poziom segregacji odpadów; - zły stan kanalizacji deszczowej; - słabo rozwinięta sieć ścieżek rowerowych; - spadek liczby noclegów udzielonych turystom; - spadek znaczenia przemysłu dla gospodarki miasta; - spadek liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w ostatnim roku; - brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych; - brak systemu zachęt dla nowych przedsiębiorstw w postaci ulg czy zwolnień podatkowych; - spadek liczby ludności – zjawisko wyludniania się gminy; - niekorzystne zmiany struktury ekonomicznych grup ludności wpływające na starzenie się brzeskiego społeczeństwa oraz obciążenie demograficzne osób w wieku produkcyjnym; - wysoki poziom odpływu mieszkańców (ujemne saldo migracji i przyrost naturalny); - wysoka liczba osób objętych pomocą społeczną, a także rosnące wydatki na tę pomoc; wysoki poziom ubóstwa; - słaba dostępność do żłobka; - stosunkowo wysoki udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym; - stosunkowo wysoka liczba ujawnionych przestępstw i wykroczeń, szczególnie w rejonach I i V; - częste akty chuligaństwa i dewastacja mienia publicznego;

Tabela 18. Szanse i zagrożenia rozwojowe

SZANSE	ZAGROŻENIA
– poprawa sytuacji na rynku pracy; – wzrost poziomu wykształcenia ludności; – możliwość wykorzystania środków zewnętrznych, szczególnie pochodzących z Unii Europejskiej na realizację inwestycji; – wzrost zainteresowania przeszłością/historią regionów; – rozwój nieuciążliwych form produkcji; – wzrost świadomości ludzi w kwestii zdrowego stylu życia, w zgodzie z środowiskiem naturalnym; – wzrost ruchu turystycznego na terenie kraju; – włączenie terenu inwestycyjnego przy ul. Małujowickiej do specjalnej strefy ekonomicznej; – współpraca między gminami i powiatem w ramach Subregionu Brzeskiego; – utworzenie parku kulturowego; – poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego Wyspy Odrzańskiej; – druga przeprawa mostowa; – Muzeum Kresów;	– ubożenie społeczeństwa; – pogłębiające się nierówności społeczne; – niski stopień (brak systematyczności) dopasowania oferty edukacyjnej do zmieniających się warunków na rynku pracy; – starzenie się społeczeństwa; – emigracja m.in. młodych, wykształconych osób poza granicę kraju lub do innych, dużych ośrodków miejskich; – pogarszająca się sytuacja służby zdrowia; – silna pozycja konkurencyjna innych, dużych ośrodków w regionie; – wysoki poziom pyłów w atmosferze; – zagrożenie powodzią; – występowanie transgranicznych zanieczyszczeń środowiska naturalnego;

Najważniejszym zadaniem dla gminy Brzeg jest wykorzystanie walorów do dalszego rozwoju i wzmocnienia pozycji w regionie, a także minimalizowanie pojawiających się, jak i istniejących już barier w celu poprawy jakości życia i zapewnienia trwałego, zrównoważonego, społeczno-gospodarczego rozwoju gminy Brzeg. Kluczowe znaczenie ma także wykorzystanie szans wynikających ze zmieniających się warunków w otoczeniu zewnętrznym jednostki, a także skuteczne reagowanie na płynące z zewnątrz zagrożenia.

III. MISJA I WIZJA GMINY

Misja określa ideę, główny kierunek rozwoju gminy. To najogólniejsza koncepcja działania. Kluczowe jest więc wskazanie w niej czynników, w których upatruje się największy potencjał i które przyczynią się do wypełniania nakreślonej wizji. Wizja to obraz gminy w przyszłości. Zostanie ona wypełniona poprzez efektywną realizację szeregu wypracowanych działań gwarantujących ukierunkowanie na stały rozwój gminy.

MISJA

**Wykorzystanie atrakcyjnego
położenia
i potencjału kulturowego
do efektywnego rozwoju
społeczno-gospodarczego.**

WIZJA

**Stare wiekiem,
młode duchem miasto
posiadające wykształconych,
świadomych i aktywnych
mieszkańców,
atrakcyjne do zamieszkania
i inwestowania.**

IV. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE WRAZ Z KIERUNKAMI DZIAŁAŃ

Cele strategiczne i operacyjne wraz z kierunkami działań tworzą plan operacyjny gminy. Plan tego typu jest uniwersalny i odzwierciedla, typowe dla danej jednostki samorządowej, uwarunkowania i potrzeby, niemniej jednak ukierunkowany jest na trwałe i zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy oraz poprawę warunków życia mieszkańców.

Najważniejsze znaczenie mają cele strategiczne, określające kluczowe rezultaty w dłuższej perspektywie czasowej. Zostały wyznaczone w czterech, priorytetowych obszarach funkcjonowania gminy:

- przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom społecznym;
- rozwój gospodarczy i turystyczny miasta;
- kształtowanie funkcjonalnej przestrzeni miejskiej i rozbudowa infrastruktury;
- ochrona środowiska naturalnego.

Są to cele kierunkowe, wyznaczające ścieżkę rozwoju. Osiągnięcie celów strategicznych prowadzi do stanu określonego za pomocą wizji. Ich uszczegółowieniem są cele operacyjne. Dla urzeczywistnienia celów strategicznych i operacyjnych wyodrębniono kierunki działań, które należy traktować jako podstawę wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Brzeg.

Plan operacyjny, w ramach Strategii Rozwoju Gminy Brzeg, został wypracowany w oparciu o diagnozę stanu społeczno-gospodarczego gminy Brzeg (opracowaną na podstawie danych statystycznych udostępnionych przez Urząd Miasta w Brzegu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzegu i Komendę Powiatową Policji w Brzegu oraz na podstawie ogólnodostępnych danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego) oraz wyniki konsultacji z mieszkańcami gminy (Raport z konsultacji społecznych – załącznik nr 1).

Rysunek 8. Drzewo celów

MISJA:
**Wykorzystanie atrakcyjnego położenia i potencjału
 kulturowego do efektywnego rozwoju społeczno-
 gospodarczego**

1. Przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom społecznym	2. Rozwój gospodarczy miasta	3. Kształtowanie funkcjonalnej przestrzeni miejskiej	4. Ochrona środowiska naturalnego
1.1. Rozwój infrastruktury społecznej oraz zasobów mieszkaniowych gminy 1.2. Efektywne rozwiązywanie problemów społecznych oraz stymulowanie aktywności zawodowej 1.3. Wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej 1.4. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego	2.1. Wsparcie lokalnej gospodarki oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej 2.2. Wykorzystanie potencjału turystycznego	3.1. Usprawnienie systemu komunikacyjnego 3.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej 3.3. Efektywna rewitalizacja obszarów problemowych 3.4. Poprawa estetyki przestrzeni publicznej	4.1. Poprawa efektywności energetycznej – ukierunkowanie na gospodarkę niskoemisyjną 4.2. Racjonalna gospodarka zasobami

SPOŁECZEŃSTWO

Mieszkańcy gminy Brzeg zmagają się w ostatnich latach z wieloma problemami sfery społecznej, dotyczącymi w konsekwencji wszystkie inne sfery funkcjonowania w gminie. Bezpośredni wpływ na życie mieszkańców ma jakość i dostępność infrastruktury społecznej. W związku z tym uwzględnione zostały potrzeby dotyczące jej rozwoju – poprawa stanu technicznego istniejących obiektów, budowa nowych, czy ich doposażanie w niezbędny sprzęt. Wysoka jakość usług społecznych to istotne oczekiwanie mieszkańców wobec władz, jak również istotne działanie w kierunku podnoszenia jakości życia. Ważne jest również wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa publicznego.

W ostatnich latach, na terenie gminy Brzeg, odnotowano natężenie występowania niekorzystnych zjawisk społecznych – spadek zaludnienia, starzenie się brzeskiego społeczeństwa, wysoki odpływ mieszkańców, czy wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu różnych, trudnych sytuacji życiowych. Niekorzystnym zjawiskiem jest także bezrobocie. Pomimo spadku jego poziomu w ostatnim roku, należy pamiętać, iż jest to trend ogólnokrajowy, który bardzo szybko może zostać odwrócony i nie należy bagatelizować tego problemu. Problem ten jest jednym z najtrudniejszych do rozwiązania. Aktywność zawodowa mieszkańców jest bowiem jednym z podstawowych warunków rozwoju każdej gminy. Dodatkowo pozostawanie bez pracy, szczególnie w dłuższym okresie, determinuje wiele problemów społecznych, często skutkujących rozpadem więzi pomiędzy poszczególnymi członkami społeczeństwa.

Kluczowe znaczenie w procesie zwalczania niekorzystnych cech kapitału ludzkiego ma wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej, integracja mieszkańców poprzez organizowanie i zachęcanie do uczestnictwa w różnego rodzaju wydarzeniach kulturalnych, a także wdrażanie działań aktywizujących.

CEL STRATEGICZNY 1.

PRZECIWDZIAŁANIE NIEKORZYSTNYM ZJAWISKOM SPOŁECZNYM

CEL OPERACYJNY 1.1.

Rozwój infrastruktury społecznej oraz zasobów mieszkaniowych gminy

Kierunki działań:

- Poprawa stanu technicznego infrastruktury społecznej;
- Adaptacja budynków infrastruktury społecznej do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- Budowa lub adaptacja budynków infrastruktury społecznej dla potrzeb seniorów (dom pomocy społecznej, mieszkania chronione);
- Modernizacja budynków użyteczności publicznej;
- Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej oraz bazy oświatowej;
- Doposażanie placówek sportowych, a także oświatowych i kulturalnych (w tym ich informatyzacja);
- Rozbudowa bazy mieszkań komunalnych, socjalnych, chronionych i tymczasowych;

CEL OPERACYJNY 1.2.

Efektywne rozwiązywanie problemów społecznych oraz stymulowanie aktywności zawodowej

Kierunki działań:

- Aktywizacja lokalnej społeczności;
- Stworzenie systemu wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- Niwelowanie problemów społecznych;
- Wzmocnienie systemu kształcenia;
- Wzbogacenie oferty zajęć pozalekcyjnych;
- Włączenie społeczne poprzez system prac społecznie użytecznych, robót publicznych;
- Utworzenie całodobowego domu opieki dla osób chorych i osób starszych o niskich dochodach;
- Wspieranie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej (np. spółdzielni socjalnych);

- Zapewnienie odpowiedniej opieki osobom starszym poprzez rozwinięty system usług opiekuńczych, tworzenie mieszkań chronionych, wprowadzenie systemu teleopieki;
- Efektywna współpraca instytucji statutowo zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych;
- Działania na rzecz dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy;
- Podnoszenie kompetencji cyfrowych lokalnej społeczności;
- Przeciwdziałanie bezrobociu;
- Rozwój postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców;

CEL OPERACYJNY 1.3.

Wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej

Kierunki działań:

- Wzbogacenie oferty kulturalnej;
- Przekształcenia instytucji kultury (w tym bibliotek) w nowoczesne centra dostępu do wiedzy, kultury oraz w nowoczesne ośrodki życia społecznego;
- Tworzenie partnerstw publiczno-społecznych na rzecz rozwoju instytucji kultury;
- Tworzenie miejsc atrakcyjnych dla dzieci;
- Organizacja „otwartych” imprez integrujących mieszkańców;
- Efektywna współpraca z organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami na rzecz rozwoju lokalnego;
- Współpraca między gminami regionu – upowszechnianie wymiany artystycznej;
- Organizowanie dla dzieci i młodzieży form spędzania wolnego czasu w oparciu o historię, kulturę i tradycje miasta (m.in. półkolonie, zajęcia weekendowe);
- Zwiększanie partycypacji lokalnej społeczności w życiu publicznym, w tym przede wszystkim tworzenie warunków do pobudzania aktywności obywatelskiej osób starszych;
- Utworzenie gminnej rady seniorów, mającej charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny;

CEL OPERACYJNY 1.4.

Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego

Kierunki działań:

- Rozbudowa i unowocześnienie systemu monitoringu miejskiego;
- Doposażanie w niezbędny sprzęt jednostek zapewniających bezpieczeństwo na terenie miasta;
- Skuteczna walka z chuligaństwem i dewastacją mienia na terenie miasta;
- Efektywne i skuteczne podejmowanie interwencji wobec sprawców naruszeń przepisów porządkowych, w tym także naruszających przepisy ruchu drogowego;

GOSPODARKA I TURYSTYKA

Gmina Brzeg jest jednym z ważniejszych ośrodków gospodarczych województwa opolskiego. Jednocześnie jest liczącym się ośrodkiem turystycznym regionu. Wyróżnia się przede wszystkim walorami kulturowymi i przyrodniczo-krajobrazowymi, a także dobrym położeniem pod względem komunikacyjnym. Pomimo wyszczególnionych atutów, składających się na potencjał miasta, podczas konsultacji społecznych zwrócono uwagę na brak promocji turystycznej oraz niezadowalający stan infrastruktury turystycznej. W sektorze turystyka upatruje się największy potencjał rozwojowy, ponieważ pozytywny wizerunek miasta wpływa na poprawę życia mieszkańców w wielu innych sferach. Turystyka jest także atutem przy pozyskiwaniu nowych inwestorów.

W ostatnich latach w Brzegu znacznie spadło znaczenie przemysłu, niemniej jednak nadal jest ważnym ośrodkiem gospodarczym, który, podobnie jak inne miasta w kraju zmagają się z wieloma problemami. Problemy te oddziałują na sferę gospodarczą w mniejszym lub większym stopniu. Najpoważniejszym z nich jest odpływ mieszkańców, często młodych, wykształconych, będących tzw. „motorem napędowym” lokalnej gospodarki. Wyjeżdżają najczęściej w poszukiwaniu pracy, a więc kluczowym aspektem jest tu tworzenie nowych miejsc pracy. Ponadto bliskość dużych ośrodków miejskich oraz dostępność komunikacyjna często przesądza o atrakcyjności inwestycyjnej, przyciągając nowych przedsiębiorców. Realizacja działania polegającego na zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej w bardzo dużym stopniu wpłynie na sytuację gospodarczą miasta oraz na wzrost, jakości kapitału ludzkiego.

Warto zaznaczyć, że rozwiązanie problemów rozpoznanych w sferze gospodarczej bardzo często determinuje rozwój w pozostałych sferach funkcjonowania gminy: społecznej, przestrzennej i środowiskowej.

CEL STRATEGICZNY 2.

ROZWÓJ GOSPODARCZY MIASTA

CEL OPERACYJNY 2.1.

Wsparcie lokalnej gospodarki oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej

Kierunki działań:

- Promocja gospodarcza miasta;
- Skuteczne pozyskiwanie nowych inwestorów;
- Współpraca z gminą Oława oraz gminami sąsiednimi, m.in. Skarbimierz;
- Zwiększanie zaangażowania lokalnych przedsiębiorców w rozwój gminy oraz tworzenie nowych miejsc pracy;
- Zagospodarowanie nowych terenów z przeznaczeniem pod inwestycje, uzbrojenie terenów;
- Rozwój Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie tzw. „Zielonki” (tereny inwestycyjne przy ul. Małujowickiej);
- Tworzenie systemu zachęt dla nowych przedsiębiorców, jak również już istniejących;

CEL OPERACYJNY 2.2.

Wykorzystanie potencjału turystycznego

Kierunki działań:

- Promocja walorów turystycznych oraz bogatej historii miasta Brzeg;
- Współpraca z gminami w regionie na rzecz wykreowania wspólnej oferty turystycznej (Nysa – Brzeg – Namysłów, Brzeg - Oława);
- Rozwój turystyki aktywnej;
- Wykorzystanie potencjału rzeki Odry do rozwoju turystyki wodnej;
- Budowa i rozbudowa infrastruktury turystycznej oraz rekreacyjnej;
- Rozbudowa sieci ścieżek i szlaków pieszo-rowerowych, w tym wzdłuż rzeki Odry;
- Rewaloryzacja obiektów zabytkowych;
- Uwzględnienie rozwoju infrastruktury noclegowo-gastronomicznej w polityce przestrzennej miasta;

PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKTURA

Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej oraz dekapitalizacja istniejącej zabudowy mieszkaniowej, brak porządku i dbałości o atrakcyjność miasta, niskie standardy techniczno-eksploatacyjne wielu odcinków dróg to tylko ważniejsze bariery rozwojowe gminy Brzeg, obniżające jej atrakcyjność w regionie. Niesprawny system komunikacyjny obniża z kolei dostępność komunikacyjną miasta, która jest jednym z kluczowych czynników warunkujących rozwój regionalny. Zapewnienie funkcjonalnej przestrzeni miejskiej nie tylko wpływa na warunki życia lokalnej gospodarki, ale jest rodzajem tzw. magnesu, który przyciąga potencjalnych inwestorów. Przeprowadzona diagnoza społeczno-gospodarcza wskazuje, iż w ostatnich latach w Brzegu przeprowadzono liczne inwestycje polegające na modernizacji wielu odcinków dróg. Pomimo poprawy stanu technicznego części ciągów komunikacyjnych, niektóre ulice nadal wymagają prac modernizacyjnych. Rozpoznano także potrzebę rozbudowania infrastruktury okołodrogowej – chodniki, parkingi i ścieżki rowerowe. Kluczowe znaczenie ma również potrzeba usprawnienia komunikacji publicznej.

Rozwiązanie problemów na terenach najbardziej dysfunkcyjnych, zdegradowanych zapewniał będzie proces rewitalizacji. Odnowa przestrzeni i infrastruktury w ramach procesu rewitalizacji stanowi środek do osiągnięcia celu, jakim jest rewitalizacja społeczna.

Na uwagę zasługuje fakt, że charakter przestrzeni publicznej odzwierciedla wszelkie podziały społeczne. Zaniedbana przestrzeń publiczna oddziałuje na zmniejszenie poczucia tożsamości z miejscem zamieszkania, rozpad kontaktów społecznych, a także wyłączenie z uczestnictwa w życiu publicznym. Przestrzeń publiczna to przede wszystkim wizytówka miasta i powinna zachęcać do zamieszkania i odwiedzania.

CEL STRATEGICZNY 3.

KSZTAŁTOWANIE FUNKCJONALNEJ PRZESTRZENI MIEJSKIEJ

CEL OPERACYJNY 3.1.

Usprawnienie systemu komunikacyjnego

Kierunki działań:

- Budowa, przebudowa i modernizacja ulic;
- Remont, przebudowa chodników;
- Zwiększanie liczby miejsc parkingowych;
- Utworzenie systemu ścieżek rowerowych;
- Poprawa organizacji ruchu;
- Działania na rzecz efektywnej komunikacji publicznej uwzględniającej potrzeby mieszkańców;
- Usprawnienie systemu komunikacji miejskiej;
- Podejmowanie działań na rzecz budowy drugiej przeprawy przez rzekę Odrę i wynikająca z tego działania budowa północno-zachodniej obwodnicy miasta (w kierunku Namysłowa);
- Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;

CEL OPERACYJNY 3.2.

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej

Kierunki działań:

- Rozbudowa i modernizacja sieci oświetlenia ulicznego;
- Modernizacja i rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej;
- Działania na rzecz rozbudowy i modernizacji sieci gazowej;
- Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej;
- Działania na rzecz rozwoju infrastruktury teleinformatycznej;

CEL OPERACYJNY 3.3.

Efektywna rewitalizacja obszarów problemowych

Kierunki działań:

- Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji – delimitacja obszarów zdegradowanych i zdefiniowanie działań rewitalizacyjnych;
- Poprawa stanu obiektów zdegradowanych (np. zabytków, budynków mieszkalnych, budynków użyteczności publicznej czy innych obiektów);
- Współpraca z interesariuszami procesu rewitalizacji;
- Efektywne pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację projektów rewitalizacyjnych;

CEL OPERACYJNY 3.4.

Poprawa estetyki przestrzeni publicznej

Kierunki działań:

- Utrzymanie czystości i porządku na terenie miasta (w tym systematyczne porządkowanie ulic i chodników);
- Dbanie o atrakcyjność i estetykę budynków;
- Pielęgnacja zieleni miejskiej, tworzenie nowych przestrzeni zielonych;
- Kontynuacja walki z nielegalnym graffiti;
- Egzekwowanie obowiązku sprzątania po psach i kotach;
- Zwalczanie nielegalnego wywieszania reklam zaśmiecających i szpecących miasto;

ŚRODOWISKO

Brzeg jest miastem cechującym się wysoką gęstością zaludnienia, jak również intensywną zabudową, a przez jego obszar przebiegają ważne, także w skali kraju, ciągi komunikacyjne. W związku z tym nieuniknione jest powstawanie źródeł zanieczyszczeń środowiska, w tym przede wszystkim pochodzenia antropogenicznego. Najczęściej wskazywanym problemem w sferze środowiskowej jest niska emisja. Wynika to nie tylko ze sporządzonej diagnozy społeczno-gospodarczej gminy, ale także z przeprowadzonych konsultacji społecznych z jej mieszkańcami. Główny wpływ na ten stan mają: ogrzewanie budynków (szczególnie w okresie zimowym), produkcja energii cieplnej i przemysł oraz ruch komunikacyjny. W celu minimalizowania wskazanego problemu opracowano Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, którego realizacja: „służyć ma wdrożeniu w gminie Brzeg elementów gospodarki niskoemisyjnej, której założeniem jest wzrost gospodarczy przy jednoczesnym stosowaniu niskoemisyjnych technologii i praktyk, czystej i odnawialnej energii i proekologicznych innowacji technologicznych”. Zadaniem samorządu jest więc dążenie do przejścia na gospodarkę niskoemisyjną. Rozwój gminy będzie możliwy dzięki racjonalnej gospodarce posiadanymi zasobami oraz wdrożeniu działań przyczyniających się do poprawy stanu środowiska naturalnego.

Zgodnie z zasadami, zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy powinien uwzględniać ochronę środowiska naturalnego. Jego wysoka, jakość determinuje, bowiem efektywniejsze wykorzystanie potencjału turystycznego, podniesienie atrakcyjności gospodarczej oraz warunkuje wysoką, jakość życia. Ochrona środowiska naturalnego powinna być jednym z priorytetowych zadań każdego samorządu.

Niewątpliwie istotnym jest, aby wszystkie zaplanowane działania w ramach Strategii Rozwoju Gminy Brzeg, realizowane były ze szczególnym uwzględnieniem celu strategicznego 4. Ochrona środowiska naturalnego.

CEL STRATEGICZNY 4.

OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO

CEL OPERACYJNY 4.1.

Poprawa efektywności energetycznej – ukierunkowanie na gospodarkę niskoemisyjną

Kierunki działań:

- Wdrażanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej – rozwój gospodarki niskoemisyjnej;
- Stosowanie energooszczędnych systemów oświetlenia ulic (modernizacja oświetlenia);
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, komunalnych budynków mieszkalnych;
- Działania na rzecz zwiększenia liczby przyłączy do miejskiej sieci ciepłowniczej;
- Promowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- Wymiana taboru komunikacji miejskiej na bardziej ekologiczny;

CEL OPERACYJNY 4.2.

Racjonalna gospodarka zasobami

Kierunki działań:

- Edukacja ekologiczna mieszkańców;
- Promocja zdrowego stylu życia;
- Inwentaryzacja terenów zielonych oraz cennych gatunków roślin i zwierząt;
- Oznakowanie cennych gatunków świata przyrodniczego;
- Efektywna gospodarka odpadami;
- Rewaloryzacja i ochrona parków miejskich;
- Rewaloryzacja i renaturalizacja zbiorników wodnych;
- Dostosowanie do zmian klimatu;

V. NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW WYŻSZEGO RZĘDU

Plan operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2016-2022, składający się z celów strategicznych, operacyjnych i przyporządkowanych im kierunków działań, jest spójny z założeniami następujących dokumentów:

- Europa 2020;
- Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020;
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”;
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR);
- Krajowa Polityka Miejska 2023;
- Polityka Transportowa Państwa na lata 2006-2025;
- Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku;
- Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2007-2020;
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2004-2018;
- Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Brzeskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020;

SPOŁECZEŃSTWO

CEL STRATEGICZNY 1.

PRZECIWDZIAŁANIE NIEKORZYSTNYM ZJAWISKOM SPOŁECZNYM

NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	
Cel operacyjny 1.1. Rozwój infrastruktury społecznej oraz zasobów mieszkaniowych gminy	
Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020 Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych	
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Kierunek interwencji: Wzrost poziomu aktywności fizycznej społeczeństwa poprzez poprawę warunków umożliwiających jej uprawianie na każdym etapie życia	
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne 1.3.1. Rozwój kapitału intelektualnego, w tym kapitału ludzkiego i społecznego	
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. Wyzwanie 3. Atrakcyjne obszary do zamieszkania, inwestowania i odpoczynku Cel strategiczny 5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna 5.1. Poprawa jakości i dostępności usług zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych 5.3. Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury	
Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2007-2020 Ludność i osadnictwo 1. Zatrzymanie migracji ludności i zachęcanie do osiedlenia się w powiecie brzeskim 3. Utworzenie w Brzegu ośrodka akademickiego Gospodarka 2. Zagospodarowanie miejsc rekreacyjnych i turystycznych Infrastruktura społeczna 1. Poprawa standardów opieki zdrowotnej 2. Poprawa standardów systemu edukacji	
Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2004-2018 Priorytet działania: Rozwój infrastruktury społecznej na terenie powiatu	
Cel operacyjny 1.2. Efektywne rozwiązywanie problemów społecznych oraz stymulowanie aktywności zawodowej	
Europa 2020 Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną Projekt przewodni: „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”; Projekt przewodni: „Europejski program walki z ubóstwem”	
Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020 Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego II.4.3. Zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej	

NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH
Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna Cel III.1. Integracja społeczna III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym III.1.2. Zmniejszanie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” Kierunek interwencji: Zapewnienie jak najlepszej adresowalności świadczeń i zasiłków i rozwój ekonomii społecznej, tak aby z jednej strony stymulowały i wspierały korzystanie z usług publicznych oraz z drugiej ograniczały ryzyko marginalizacji spowodowanej ubóstwem Kierunek interwencji: Zapewnienie realnego wsparcia rodzin wielodzietnych zabezpieczającego je przed ryzykiem wykluczenia społecznego Kierunek interwencji: Stworzenie modelu aktywności intelektualnej, społecznej i zawodowej osób starszych opartego na wykorzystaniu ich potencjałów i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu
Krajowa Polityka Miejska 2023 Cel szczegółowy 3. Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich (miasto spójne) Cel szczegółowy 4. Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia (miasto konkurencyjne)
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. Wyzwanie 1. Przygotowane do rynku pracy aktywne społeczeństwo Cel strategiczny 1. Konkurencyjny i stabilny rynek pracy 1.1. Poprawa jakości kształcenia oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy 1.3. Wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia 1.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu 1.5. Rozwój usług opiekuńczych i wychowawczych Wyzwanie 4. Zrównoważony rozwój aglomeracji opolskiej, miast i obszarów wiejskich regionu Cel strategiczny 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu 9.1. Wspieranie potencjału gospodarczego i społecznego
Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2007-2020 Rynek pracy 1. Wzrost zatrudnienia 2. Aktywizacja zawodowa niepełnosprawnych Infrastruktura społeczna 5. Poprawa standardów usług społecznych w powiecie
Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2004-2018 Priorytet działania: Zabezpieczenie zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych jednostek i rodzin Priorytet działania: Zapobieganie i przeciwdziałanie marginalizacji oraz ekskluzji społecznej grup i osób zagrożonych Priorytet działania: Rozwój nowych form pracy socjalnej Priorytet działania: Wspieranie powstawania alternatywnych form opieki dziennej nad dzieckiem, rodziną, osobami starszymi i niepełnosprawnymi
Cel operacyjny 1.3. Wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej
Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020 Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna Cel III.1. Integracja społeczna III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych

NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH
III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności Cel 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju Kierunek interwencji: Zwiększenie obecności kultury w życiu codziennym ludzi poprzez stałe zwiększanie dostępności zasobów kultury i kształcenie nowych nawyków kulturowych
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. Wyzwanie 1. Przygotowane do rynku pracy aktywne społeczeństwo Cel strategiczny 2. Aktywna społeczność regionalna 2.1. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego 2.2. Wzbogacenie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości regionalnej
Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2007-2020 Infrastruktura społeczna 4. Rozwój kultury w powiecie 6. Tworzenie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych
Cel operacyjny 1.4. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego
Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020 Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatelskiej I.3.3. Zwiększanie bezpieczeństwa obywatela
Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2007-2020 Infrastruktura społeczna 3. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w powiecie

GOSPODARKA I TURYSTYKA

CEL STRATEGICZNY 2.

ROZWÓJ GOSPODARCZY MIASTA

NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH
Cel operacyjny 2.1. Wsparcie lokalnej gospodarki oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej
Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020 Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki Kierunek interwencji: Zwiększenie dostępności powszechnych programów kształtowanie postaw przedsiębiorczych i wspierania przedsiębiorczości, opartej o postawy proinnowacyjne, kreatywne, umiejętność współpracy
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne

NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH
1.3.2. Wsparcie dla lokalizacji inwestycji zewnętrznych, w tym w szczególności zagranicznych
Krajowa Polityka Miejska 2023 Cel szczegółowy 4. Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia (miasto konkurencyjne) Cel szczegółowy 5. Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacniania ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu (miasto silne)
Polityka Transportowa Państwa na lata 2006-2025 Cel 2. Wspieranie konkurencyjności gospodarki polskiej, jako kluczowy instrument rozwoju gospodarczego
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. Wyzwanie 2. Konkurencyjna gospodarka oparta na innowacyjności i współpracy z nauką Cel strategiczny 3. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka 3.4. Wzmocnienie regionalnego systemu przyciągania i lokowania inwestycji Cel strategiczny 4. Dynamiczne przedsiębiorstwa 4.1. Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw i nowoczesnego rzemiosła Wyzwanie 4. Zrównoważony rozwój aglomeracji opolskiej, miast i obszarów wiejskich regionu Cel strategiczny 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu 9.1. Wspieranie potencjału gospodarczego i społecznego
Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2007-2020 Infrastruktura techniczna i rynek nieruchomości 2. Pozyskiwanie i zagospodarowanie terenów inwestycyjnych Gospodarka 1. Tworzenie i rozwój przedsiębiorstw
Cel operacyjny 2.2. Wykorzystanie potencjału turystycznego
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne 1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. Wyzwanie 3. Atrakcyjne obszary do zamieszkania, inwestowania i odpoczynku Cel strategiczny 5. Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna 5.3. Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury
Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2007-2020 Gospodarka 2. Zagospodarowanie miejsc rekreacyjnych i turystycznych

PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKTURA

CEL STRATEGICZNY 3.

KSZTAŁTOWANIE FUNKcjONALNEJ PRZESTRZENI MIEJSKIEJ

NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH
Cel operacyjny 3.1. Usprawnienie systemu komunikacyjnego
Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020 Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu II.7.1. Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych II.7.3. Udrożnienie obszarów miejskich
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności Cel 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego Kierunek interwencji: Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego Kierunek interwencji: Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego Kierunek interwencji: Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej 3.1. Poprawa dostępności polskich miasta i regionów
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów 1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększanie ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi 1.2.1. Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych 2.5. Zwiększenie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o niższej dostępności
Polityka Transportowa Państwa na lata 2006-2025 Cel 1. Poprawa dostępności transportowej i jakości transportu, jako czynnik poprawy warunków życia i usuwania barier rozwojowych gospodarki Cel 3. Poprawa efektywności funkcjonowania systemu transportowego Cel 5. Poprawa bezpieczeństwa prowadząca do radykalnej redukcji liczby wypadków i ograniczenie ich skutków (zabici i ranni) oraz – w rozumieniu społecznym – do poprawy bezpieczeństwa osobistego użytkowników transportu i ochrony ładunków
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. Wyzwanie 3. Atrakcyjne obszary do zamieszkania, inwestowania i odpoczynku Cel strategiczny 6. Dobra dostępność rynków pracy, dóbr i usług 6.1. Rozwój powiązań transportowych 6.3. Integracja systemu transportu zbiorowego 6.4. Poprawa bezpieczeństwa na szlakach komunikacyjnych
Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2007-2020 Infrastruktura techniczna i rynek nieruchomości 1. Poprawa infrastruktury drogowej

NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	
Cel operacyjny 3.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej	
Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020 Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych	
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska Kierunek interwencji: Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych	
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej 3.3. Poprawa dostępności teleinformatycznej	
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. Wyzwanie 3. Atrakcyjne obszary do zamieszkania, inwestowania i odpoczynku Cel strategiczny 7. Wysoka jakość środowiska 7.1. Poprawa stanu środowiska poprzez rozwój infrastruktury technicznej	
Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2007-2020 Środowisko i zasoby naturalne 1. Ochrona i poprawa jakości wód Infrastruktura techniczna i rynek nieruchomości 5. Rozwój szerokopasmowego Internetu i technologii IT	
Cel operacyjny 3.3. Efektywna rewitalizacja obszarów problemowych	
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych Kierunek interwencji: Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach	
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów 2.3. Wspomaganie spójności w obszarach problemowych 2.3.2. Restrukturyzacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych i miast	
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze	
Krajowa Polityka Miejska 2023 Cel szczegółowy 3. Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich (miasto spójne)	
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. Wyzwanie 4. Zrównoważony rozwój aglomeracji opolskiej, miast i obszarów wiejskich regionu Cel strategiczny 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu 9.2. Poprawa ładu przestrzennego i rewitalizacja na obszarach miejskich	
Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2007-2020 Środowisko i zasoby naturalne 3. Rewitalizacja i ochrona terenów zielonych	

NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH
Infrastruktura techniczna i rynek nieruchomości 4. Rewitalizacja miejscowości
Cel operacyjny 3.4. Poprawa estetyki przestrzeni publicznej
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. Wyzwanie 4. Zrównoważony rozwój aglomeracji opolskiej, miast i obszarów wiejskich regionu Cel strategiczny 9. Ośrodki miejskie biegunami wzrostu 9.2. Poprawa ładu przestrzennego i rewitalizacja na obszarach miejskich
Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2007-2020 Środowisko i zasoby naturalne 3. Rewitalizacja i ochrona terenów zielonych

ŚRODOWISKO

CEL STRATEGICZNY 4.

OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO

NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH
Cel operacyjny 4.1. Poprawa efektywności energetycznej – ukierunkowanie na gospodarkę niskoemisyjną
Europa 2020 Inteligentny rozwój – gospodarka oparta na wiedzy i innowacji Projekt przewodni: „Unia Innowacji”; Zrównoważony rozwój – wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej Projekt przewodni: „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”
Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020 Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej II.6.4. Poprawa stanu środowiska
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska Kierunek interwencji: Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne Kierunek interwencji: Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki Kierunek interwencji: Zwiększenie poziomu ochrony środowiska
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej, jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski 4.6. Zmniejszanie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby Cel 5. Zwiększanie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa 5.1. Przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie

NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH
na to zagrożenie 5.1.6. Zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne 1.3.5. Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne
Krajowa Polityka Miejska 2023 Cel szczegółowy 2. Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji (miasto zwarte i zrównoważone)
Polityka Transportowa Państwa na lata 2006-2025 Cel 6. Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko i warunki życia
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. Wyzwanie 3. Atrakcyjne obszary do zamieszkania, inwestowania i odpoczynku Cel strategiczny 7. Wysoka jakość środowiska 7.1. Poprawa stanu środowiska poprzez rozwój infrastruktury technicznej 7.2. Wspieranie niskoemisyjnej gospodarki
Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2007-2020 Środowisko i zasoby naturalne 4. Ochrona powietrza
Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Brzeskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 Cel ekologiczny: środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego
Cel operacyjny 4.2. Racjonalna gospodarka zasobami
Europa 2020 Zrównoważony rozwój – wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej Projekt przewodni: „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”
Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020 Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami II.6.4. Poprawa stanu środowiska
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski 4.1. Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju, jako podstawa ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych 4.2. Przeciwdziałanie fragmentaryzacji przestrzeni przyrodniczej
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne 1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego
Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. Wyzwanie 3. Atrakcyjne obszary do zamieszkania, inwestowania i odpoczynku

NAWIĄZANIA DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	
Cel strategiczny 7. Wysoka jakość środowiska 7.3. Kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i bioróżnorodności 7.4. Racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych 7.5. Przeciwdziałanie i usuwanie skutków zagrożeń naturalnych i cywilizacyjnych	
Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2007-2020 Środowisko i zasoby naturalne 3. Rewitalizacja i ochrona terenów zielonych	
Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Brzeskiego na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020 Cel ekologiczny: ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody Cel ekologiczny: wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem oraz podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa	

VI. FINANSOWANIE

Gmina Brzeg od wielu lat prowadzi aktywną politykę inwestycyjną, co potwierdzają dane na temat zrealizowanych projektów. Skutecznie pozyskuje na ich realizację środki zewnętrzne – krajowe oraz zagraniczne, w tym przede wszystkim środki pochodzące z Unii Europejskiej. W latach 2008-2015 w gminie zrealizowane zostały liczne inwestycje podnoszące, jakość życia mieszkańców – infrastrukturalne, jak i społeczne. W ramach Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2016-2022 wypracowano kierunki działań, których realizacja ma przyczynić się do efektywnego rozwoju społeczno-gospodarczego. Stopień ich realizacji będzie w głównej mierze uzależniony od dostępnych środków finansowych. Pomimo stosunkowo dobrej sytuacji finansowej gminy niezbędne będzie wsparcie realizacji planowanych działań środkami zewnętrznymi. Realne źródła finansowania zaplanowanych zadań to m.in.:

- budżet gminy Brzeg;
- budżet gmin sąsiednich, współpracujących w realizacji zadań;
- budżet starostwa powiatowego;
- budżet województwa opolskiego;
- budżet państwa;
- środki pozostałych partnerów lokalnych i instytucji zaangażowanych w realizację Strategii;
- środki Unii Europejskiej (w ramach polityki strukturalnej i polityki spójności) – możliwość ubiegania się o dofinansowanie planowanych inwestycji z takich programów jak:
 - Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020;
 - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020;
 - Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020;
 - Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020;
 - Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020;
 - Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2014-2020;
- środki krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych;

- środki prywatne (w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego);
- środki własne sponsorów, dzierżawców obiektów, przedsiębiorców itp.

Powyższy wykaz nie jest jednak katalogiem zamkniętym. Władze gminy Brzeg, w nowej perspektywie finansowej, będą ubiegać się o dofinansowanie zadań z zakresu przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom społecznym, rozwoju gospodarczego, kształtowania funkcjonalnej przestrzeni miejskiej oraz ochrony środowiska naturalnego.

Wytrwała realizacja wypracowanych założeń w ramach Strategii Rozwoju Gminy, poprzez efektywne wykorzystywanie lokalnych zasobów oraz wszelkich pojawiających się szans na pozyskanie środków finansowych – krajowych i zagranicznych – na realizację określonych zadań, niewątpliwie wpłynie na zrównoważony, długofalowy rozwój gminy Brzeg.

VII. WDRAŻANIE, MONITORING, EWALUACJA

Strategia Rozwoju Gminy jest najważniejszym dokumentem strategicznym jednostki samorządu terytorialnego. Samo opracowanie dokumentu nie gwarantuje jednak sukcesu i nie zapewnia osiągnięcia spodziewanego efektu. Niezbędne jest sukcesywne wdrażanie jej postanowień, monitorowanie poprawności realizacji zaplanowanych zadań oraz ocena rezultatów. Problematyka wdrażania sprowadza się do przekształcenia wypracowanego planu operacyjnego w konkretne działanie, a następnie w realne osiągnięcie.

Monitoring i ewaluacja to procesy, które są nieodłącznymi elementami wdrażania. Jest to uwarunkowane faktem, iż zaprzestanie kontroli realizowanych działań bardzo często prowadzi do obniżenia ich skuteczności i efektywności. Sukcesywne gromadzenie i interpretowanie informacji o przebiegu wdrażania postanowień Strategii umożliwia bieżące reagowanie w sytuacji pojawienia się wszelkich nieprawidłowości.

Odpowiedzialność za wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2016-2022 spoczywa na samorządzie gminnym. W celu usprawnienia tego procesu, jak również związanego z nim monitoringu i ewaluacji, powołana zostanie specjalna jednostka - Zespół do spraw wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Brzeg, którego głównym zadaniem będzie nadzór realizacji postanowień wdrażanego dokumentu. Jednostce tej przewodniczyć będzie Burmistrz Brzegu, koordynujący przebieg jej prac. W skład Zespołu będą wchodzić przedstawiciele różnych środowisk funkcjonujących w gminie, a będzie on odpowiedzialny w szczególności za zbieranie danych dotyczących wdrażania Strategii, monitorowanie postępów prac, zgodności z pierwotnymi założeniami oraz zmian zachodzących w najbliższym otoczeniu, opracowywanie raportów kontrolnych, a także skuteczne reagowanie na pojawiające się nieprawidłowości.

Proces monitoringu polega w głównej mierze na gromadzeniu i opracowywaniu danych dotyczących realizacji zadań w ramach wypracowanych kierunków działań, a także porównywanie ich z danymi wyjściowymi – początkowymi. Daje to pełny obraz na temat tego, co zostało zrealizowane, a także tego, co ma zostać zrealizowane w najbliższym czasie. Jest to także część oceny osiągnięć Strategii. Aby zapewnić właściwą kontrolę wdrażania, jak również weryfikację zachodzących postępów ważne jest zapewnienie systematycznego, okresowego monitoringu, którego celem jest osiągnięcie założonych, konkretnych efektów. Kluczowy jest,

więc właściwy dobór wskaźników służących do oceny stopnia realizacji danego celu. Dane do wskaźników są dostępne zarówno w statystyce publicznej, jak również w statystykach wewnętrznych gminy. Pozyskiwane są także z poziomu konkretnego projektu. W poniższej tabeli znajduje się lista proponowanych wskaźników do monitorowania efektów osiągniętych w wyniku realizacji Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2016-2022 (nie jest to katalog zamknięty).

Tabela 19. Wskaźniki monitoringu

SPOŁECZEŃSTWO	
CEL STRATEGICZNY 1. PRZECIWDZIAŁANIE NIEKORZYSTNYM ZJAWISKOM SPOŁECZNYM	
Cel operacyjny 1.1. Rozwój infrastruktury społecznej oraz zasobów mieszkaniowych gminy	
– liczba zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej; – liczba wyremontowanych obiektów infrastruktury społecznej; – liczba nowo wybudowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych; – liczba placówek oświatowych, kulturalnych i sportowych wyposażonych w niezbędny sprzęt; – liczba nowo powstałych mieszkań komunalnych, socjalnych i chronionych;	
Cel operacyjny 1.2. Efektywne rozwiązywanie problemów społecznych oraz stymulowanie aktywności zawodowej	
– liczba mieszkańców uczestniczących w wydarzeniach odbywających się na terenie miasta; – liczba osób objętych wsparciem na skutek zagrożenia wykluczeniem społecznym; – liczba osób/rodzin objętych pomocą społeczną z różnych, trudnych sytuacji życiowych; – liczba odbywających się zajęć pozalekcyjnych; – liczba osób objętych systemem prac społecznie użytecznych; – liczba osób w wieku poprodukcyjnym objętych opieką; – liczba bezrobotnych; – liczba nowo powstałych miejsc pracy; – poziom przedsiębiorczości – liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym;	
Cel operacyjny 1.3. Wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej	
– liczba organizowanych wydarzeń kulturalnych, „otwartych”, integrujących lokalną społeczność; – liczba osób uczestniczących w organizowanych wydarzeniach; – liczba miejsc utworzonych z myślą o najmłodszych mieszkańcach miasta; – liczba gmin, z którymi prowadzona jest współpraca; – liczba zorganizowanych wydarzeń/form spędzania wolnego czasu, m.in. półkolonii, zajęć weekendowych, dla dzieci i młodzieży w oparciu o historię, tradycję i kulturę;	
Cel operacyjny 1.4. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego	

- powierzchnia miasta objęta monitoringiem;
- liczba jednostek zapewniających bezpieczeństwo wyposażonych w niezbędny sprzęt;
- liczba wykroczeń/aktów chuligaństwa i przestępstw oraz ich wykrywalność;

GOSPODARKA I TURYSTYKA

CEL STRATEGICZNY 2. ROZWÓJ GOSPODARCZY MIASTA

Cel operacyjny 2.1. Wsparcie lokalnej gospodarki oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej

- liczba zorganizowanych akcji promocyjnych miasta;
- liczba pozyskanych inwestorów;
- liczba przedsiębiorstw, w których powstały nowe miejsca pracy;
- powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych;

Cel operacyjny 2.2. Wykorzystanie potencjału turystycznego

- liczba akcji promujących walory turystyczne miasta;
- liczba nowo wybudowanych i rozbudowanych już istniejących obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej;
- powierzchnia zagospodarowanych terenów nadrzecznych pod pełnienie nowych funkcji turystyczno-rekreacyjnych;
- długość nowo powstałych ścieżek i szlaków pieszo-rowerowych;
- liczba zrewaloryzowanych obiektów zabytkowych;
- liczba obiektów hotelarskich i gastronomicznych;

PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKTURA

CEL STRATEGICZNY 3. KSZTAŁTOWANIE FUNKCJONALNEJ PRZESTRZENI MIEJSKIEJ

Cel operacyjny 3.1. Usprawnienie systemu komunikacyjnego

- długość zmodernizowanych i przebudowanych ulic;
- długość wyremontowanych i przebudowanych chodników;
- liczba nowo powstałych miejsc parkingowych;
- długość wybudowanych ścieżek rowerowych;
- liczba skrzyżowań, na których usprawniono organizację ruchu;
- liczba połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami;
- liczba połączeń komunikacji miejskiej;
- liczba wypadków/kolizji drogowych;

Cel operacyjny 3.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej

- długość rozbudowanej/zmodernizowanej sieci oświetlenia ulicznego;
- długość zmodernizowanej/rozbudowanej sieci wodno-kanalizacyjnej;
- długość zmodernizowanej/rozbudowanej sieci gazowej;
- długość zmodernizowanej/rozbudowanej sieci ciepłowniczej;

Cel operacyjny 3.3. Efektywna rewitalizacja obszarów problemowych

- powierzchnia wyznaczonego obszaru dysfunkcyjnego, przeznaczonego do rewitalizacji;
- liczba działań rewitalizacyjnych zawartych w zaktualizowanym Lokalnym Programie

Rewitalizacji; – liczba interesariuszy uczestniczących w procesie rewitalizacji; – wielkość środków pozyskanych na realizację działań z zakresu rewitalizacji;
Cel operacyjny 3.4. Poprawa estetyki przestrzeni publicznej – częstotliwość prowadzonych prac porządkowych na terenie miasta; – powierzchnia nowo utworzonych przestrzeni zielonych; – liczba odnowionych budynków;

ŚRODOWISKO
CEL STRATEGICZNY 4. OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO
Cel operacyjny 4.1. Poprawa efektywności energetycznej – ukierunkowanie na gospodarkę niskoemisyjną – długość sieci oświetlenia wykorzystujących systemy energooszczędne; – liczba budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych, w których przeprowadzono termomodernizację; – liczba obiektów przyłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej; – liczba przeprowadzonych akcji promujących wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii;
Cel operacyjny 4.2. Racjonalna gospodarka zasobami – liczba przeprowadzonych akcji promujących zdrowy styl życia; – liczba przeprowadzonych inwentaryzacji terenów zielonych oraz cennych gatunków roślin i zwierząt; – liczba rozpoznanych cennych gatunków roślin i zwierząt; – powierzchnia obszarów objętych ochroną; – liczba oznaczonych miejsc cennych przyrodniczo;

Źródło: Opracowanie własne

Ewaluacja to najprościej ujmując ocena stopnia realizacji Strategii. Oceniana jest przede wszystkim efektywność, skuteczność, realność ekonomiczna i finansowa, a także możliwość zachowania trwałości zrealizowanego projektu. Jej celem priorytetowym jest dokonanie przeglądu osiągnięć Strategii w zestawieniu z początkowymi założeniami, a także wykorzystanie zdobytej wiedzy w przyszłości. Ewaluacja daje odpowiedź na pytania czy przeprowadzone działania były konieczne i czy pomogły zniwelować pewne, określone słabości gminy. Ewaluacja przeprowadza w sposób systematyczny umożliwia skuteczne zarządzanie procesem wdrażania.

SPIS TABEL

Tabela 1. Wykaz zbytków nieruchomości	11
Tabela 2. Wykaz pomników przyrody na terenie miasta Brzeg	25
Tabela 3. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z różnych powodów trudnej sytuacji życiowej	35
Tabela 4. Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	36
Tabela 5. Wykaz placówek oświatowych, dla których organem założycielskim jest gmina Brzeg	41
Tabela 6. Komputeryzacja w szkołach podstawowych i gimnazjach	43
Tabela 7. Wykaz organizacji pozarządowych zarejestrowanych na terenie miasta Brzeg, figurujących w <i>Ewidencji organizacji pozarządowych powiatu brzeskiego</i>	48
Tabela 8. Ujawnione przestępstwa wg wybranych kategorii	55
Tabela 9. Sieć kanalizacyjna na terenie gminy Brzeg	59
Tabela 10. Sieć wodociągowa na terenie gminy Brzeg	60
Tabela 11. Sieć gazowa	62
Tabela 12. Odpady zmieszane zebrane w ciągu roku	65
Tabela 13. Turystyczne obiekty noclegowe w Brzegu wg danych statystycznych z lat 2009 - 2014 r.	69
Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji	75
Tabela 15. Stan budżetu gminy Brzeg	78
Tabela 16. Wykaz zrealizowanych inwestycji współfinansowanych ze środków zewnętrznych w latach 2008-2015 na terenie gminy Brzeg	81
Tabela 17. Mocne i słabe strony gminy	84
Tabela 18. Szanse i zagrożenia rozwojowe	86
Tabela 19. Wskaźniki monitoringu	114

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Kierunki wykorzystywania powierzchni miasta Brzeg	27
---	----

Wykres 2. Stan liczby ludności gminy Brzeg w latach 2009-2014.....	28
Wykres 3. Liczba ludności wg płci.....	29
Wykres 4. Piramida wieku dla gminy Brzeg	30
Wykres 5. Struktura ekonomicznych grup ludności	31
Wykres 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego	32
Wykres 7. Przyrost naturalny i saldo migracji	33
Wykres 8. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego	37
Wykres 9. Udział środków przeznaczanych na pomoc społeczną w wydatkach gminnych ogółem	38
Wykres 10. Bezrobocie w Brzegu	39
Wykres 11. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)	39
Wykres 12. Udział środków gminnych przeznaczonych na oświatę w wydatkach budżetowych ogółem	42
Wykres 13. Wskaźniki skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych i gimnazjów w 2014 roku	43
Wykres 14. Liczba ujawnionych przestępstw i wykroczeń w poszczególnych rejonach na terenie miasta Brzeg.....	55
Wykres 15. Budynki mieszkalne i mieszkania na terenie Brzegu	64
Wykres 16. Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów działalności.....	72
Wykres 17. Struktura działalności i klas wielkości podmiotów gospodarczych	73
Wykres 18. Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji w 2014 roku	76
Wykres 19. Liczba podmiotów gosp. na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	77
Wykres 20. Prognoza budżetowa na lata 2016-2024.....	79
Wykres 21. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach budżetowych ogółem	80
Wykres 22. Wysokość środków pozyskanych z Unii Europejskiej oraz ich udział w dochodach budżetowych gminy ogółem.....	80

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Brzegu	6
Rysunek 2. Rynek w Brzegu (widok z lotu ptaka, lata 1930-1940).....	8
Rysunek 3. Zamek Piastów Śląskich	9
Rysunek 4. Kościół św. Mikołaja i Podwyższenia Krzyża Świętego	10
Rysunek 5. Obszary ochrony konserwatorskiej w Brzegu – strefy „A” i „B” na tle obszarów, dla których obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.....	18
Rysunek 6. Obszar Natura 2000 Grądy Odrzańskie	24
Rysunek 7. Sieć dróg krajowych i wojewódzkich powiatu brzeskiego	57
Rysunek 8. Drzewo celów.....	89

ZAŁĄCZNIK I. RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Konsultacje społeczne w sprawie opracowania Strategii Rozwoju Gminy to sposób na uzyskanie opinii, propozycji czy stanowisk podmiotów/jednostek, które będą odbiorcami proponowanych działań. Jest to proces, na który składają się trzy formy: informowanie (zaprezentowanie propozycji planów rozwojowych), konsultowanie (wyrażanie opinii o przedstawionych rozwiązaniach) oraz współdecydowanie (wypracowanie partnerstwa w budowaniu najkorzystniejszych rozwiązań). Dla podmiotów/jednostek, zaangażowanych w prace nad Strategią, konsultacje stwarzają możliwość wpływu na treść rozwiązań, natomiast Władzom samorządu możliwość ich udoskonalenia, zwiększenia skuteczności.

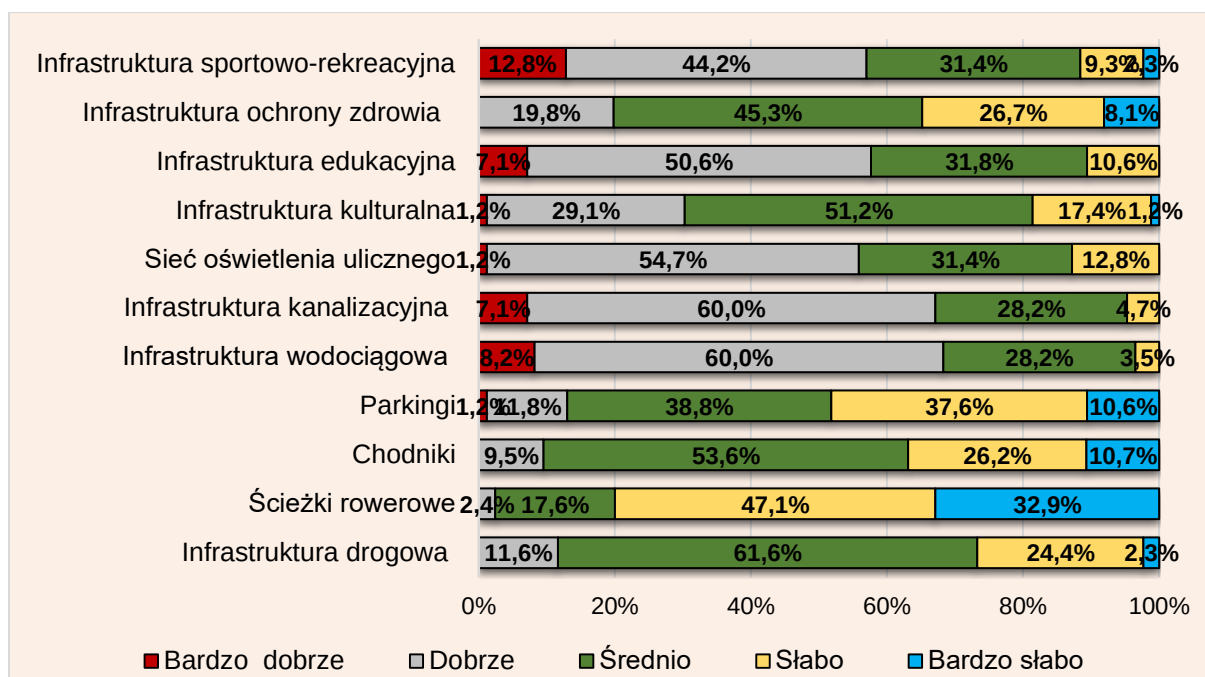
Pierwsze konsultacje społeczne, w ramach prac nad opracowaniem Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2016-2022, odbyły się 16 października 2015 roku w Ratuszu Miejskim w Brzegu. Uczestniczyli w nich radni Rady Miejskiej Brzegu oraz przedstawiciele Młodzieżowej Rady Miejskiej Brzegu. W pierwszej części spotkania przedstawiono najważniejsze informacje dotyczące dokumentu, jakim jest Strategia. Podkreślono m.in., że jest to jeden z najważniejszych dokumentów przygotowywanych przez gminę, realizujący ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju w oparciu o strategiczne planowanie. Strategia to także podstawowe narzędzie do ubiegania się o środki unijne. W następnej kolejności zaprezentowano najważniejsze informacje dotyczące gminy Brzeg obejmujące sfery: społeczną, gospodarczą i przestrzenną. Zostały one przygotowane w oparciu o dane udostępnione przez Urząd Miasta w Brzegu, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Brzegu oraz ogólnodostępne dane Głównego Urzędu Statystycznego. W drugiej części spotkania, jego uczestnicy pracowali w grupach nad zdefiniowaniem problemów zakłócających rozwój miasta, wpływających, na jakość życia mieszkańców oraz sposobów ich rozwiązania. Każda z grup zajmowała się odrębnym obszarem priorytetowym, a były to: społeczeństwo, gospodarka i turystyka, przestrzeń i infrastruktura oraz środowisko. W dalszej kolejności wypełniali ankietę, w której mieli za zadanie ocenić, jakość życia w gminie, istotność zaproponowanych działań, a także wskazać mocne i słabe strony gminy oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące odbywających się na jej terenie wydarzeń kulturalnych. Ankieta, po zakończeniu spotkania, została udostępniona dla pozostałych mieszkańców na stronie internetowej gminy Brzeg.

Termin składania wypełnionych ankiet upłynął 3 listopada 2015 r. Analizie poddano 86 ankiet. Wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych, jak również wcześniej sporządzonego raportu o stanie gminy, stanowiły podstawę do określenia kierunków rozwoju gminy na najbliższe lata.

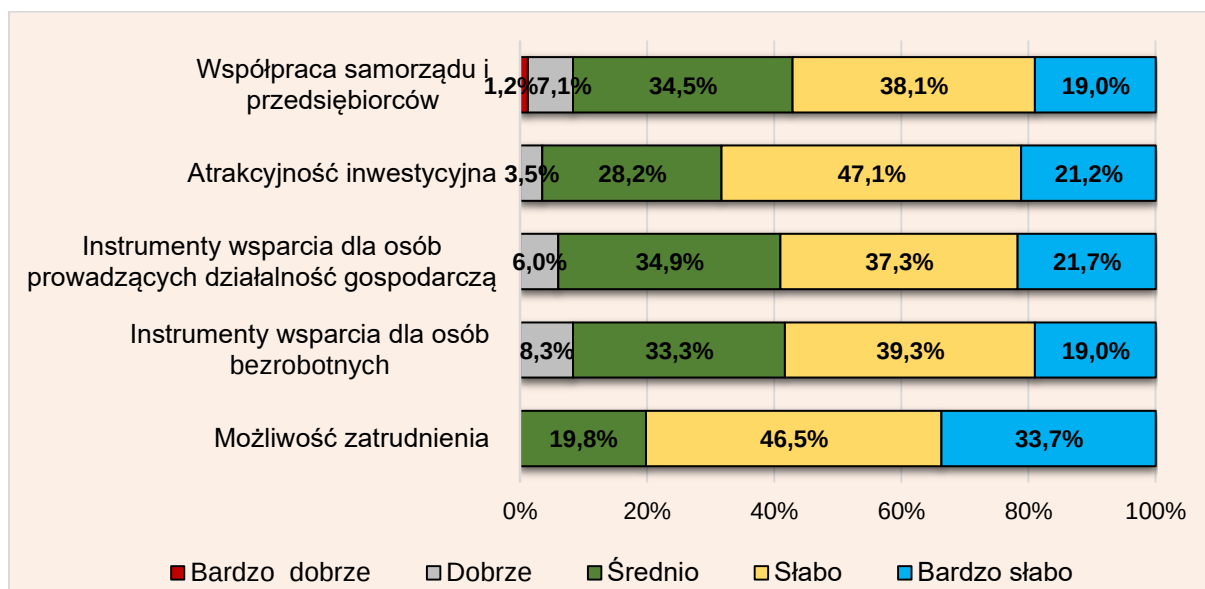
Poniżej znajdują się wyniki ww. ankiety.

Wykres 1.1. Ocena stanu infrastruktury na terenie gminy Brzeg

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

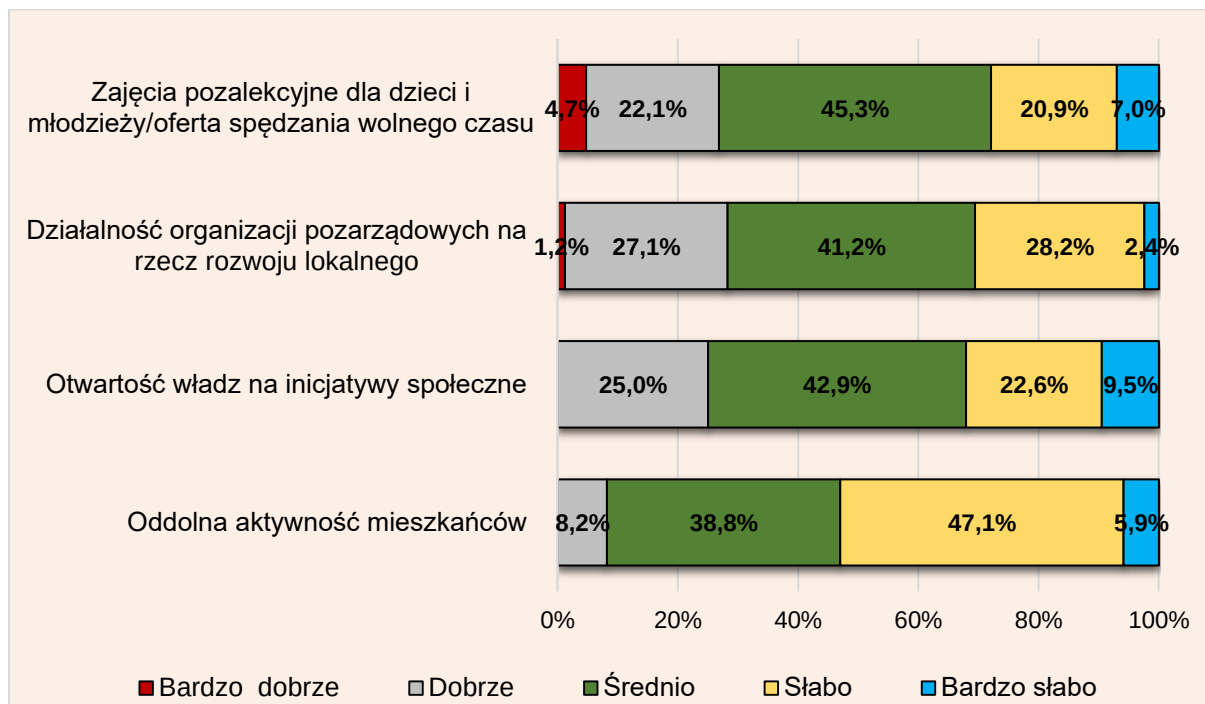
Wykres 1.2. Ocena sytuacji gospodarczej i lokalnego rynku pracy na terenie gminy Brzeg

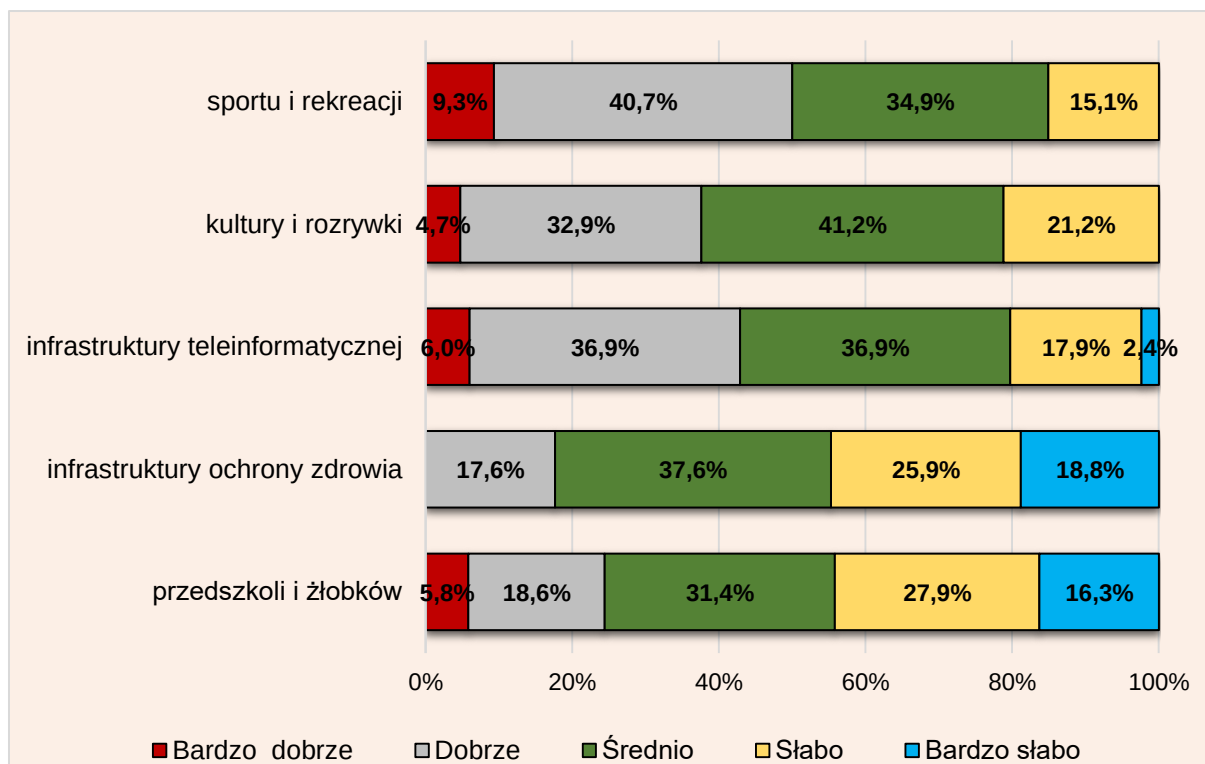
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Wykres 1.3. Ocena aktywności mieszkańców i współpracy społecznej na terenie gminy Brzeg

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

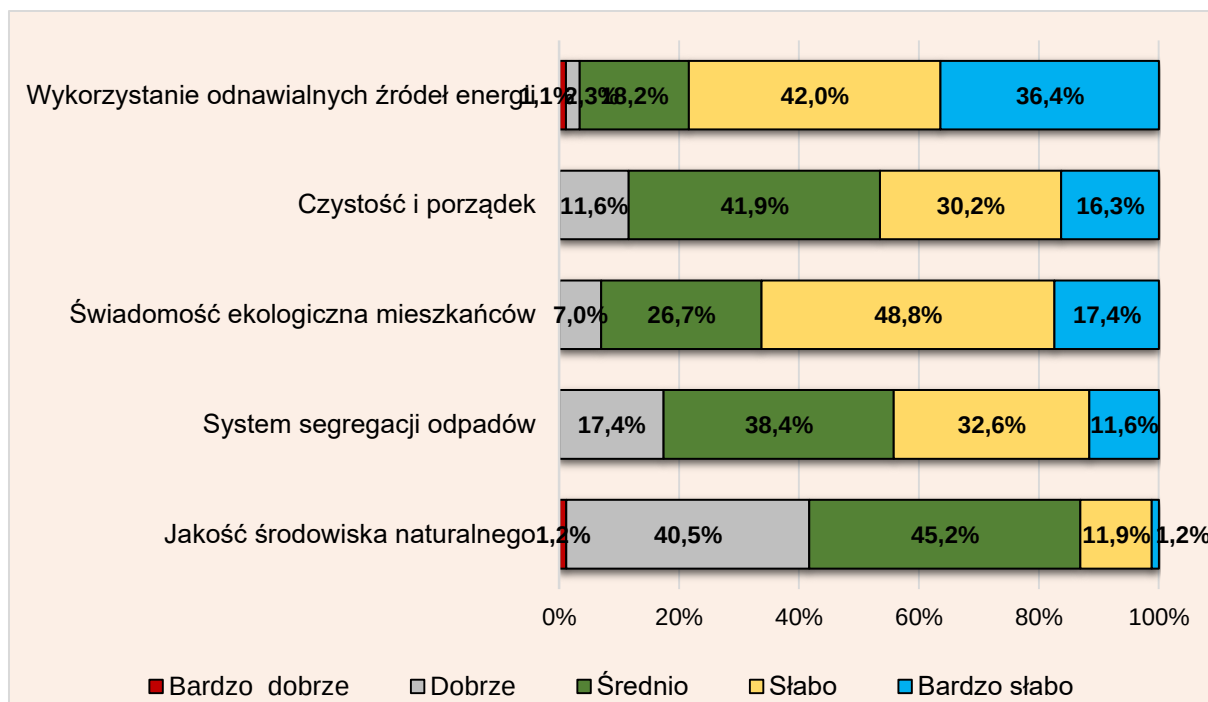
Wykres 1.4. Ocena dostępności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

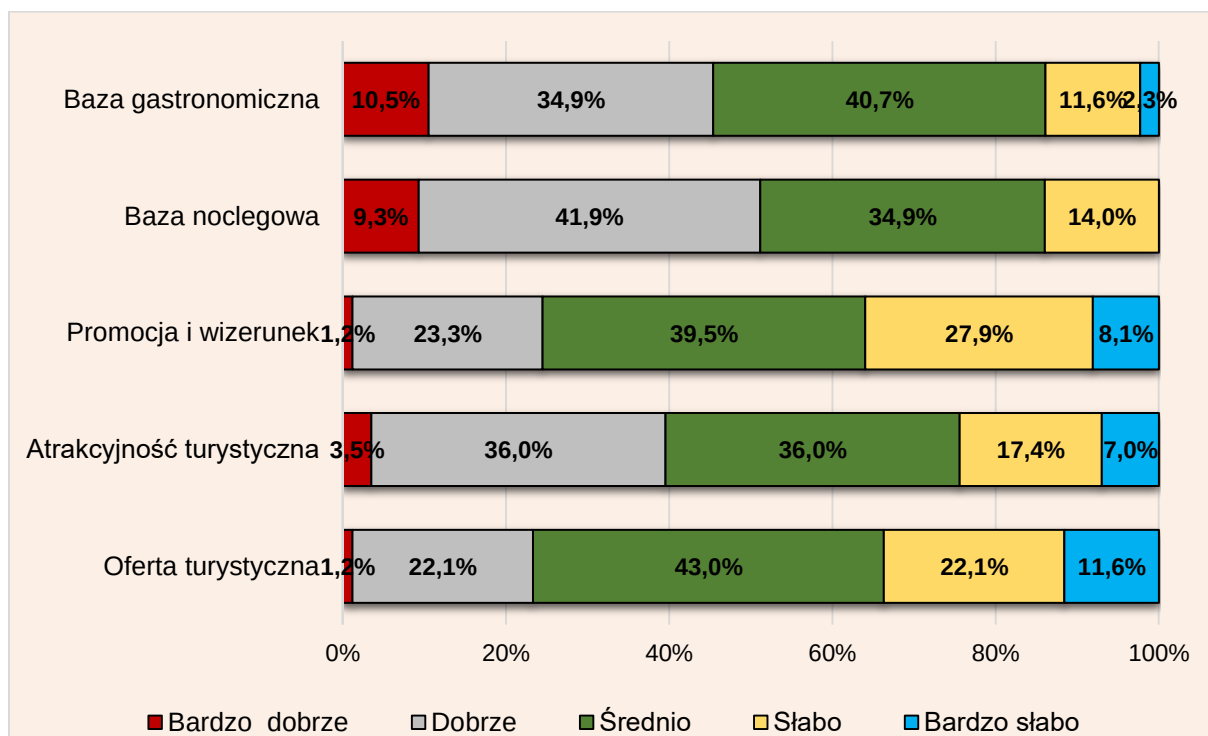

Wykres 1.5. Ocena środowiska naturalnego na terenie gminy Brzeg

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Wykres 1.6. Ocena sfery turystycznej gminy Brzeg

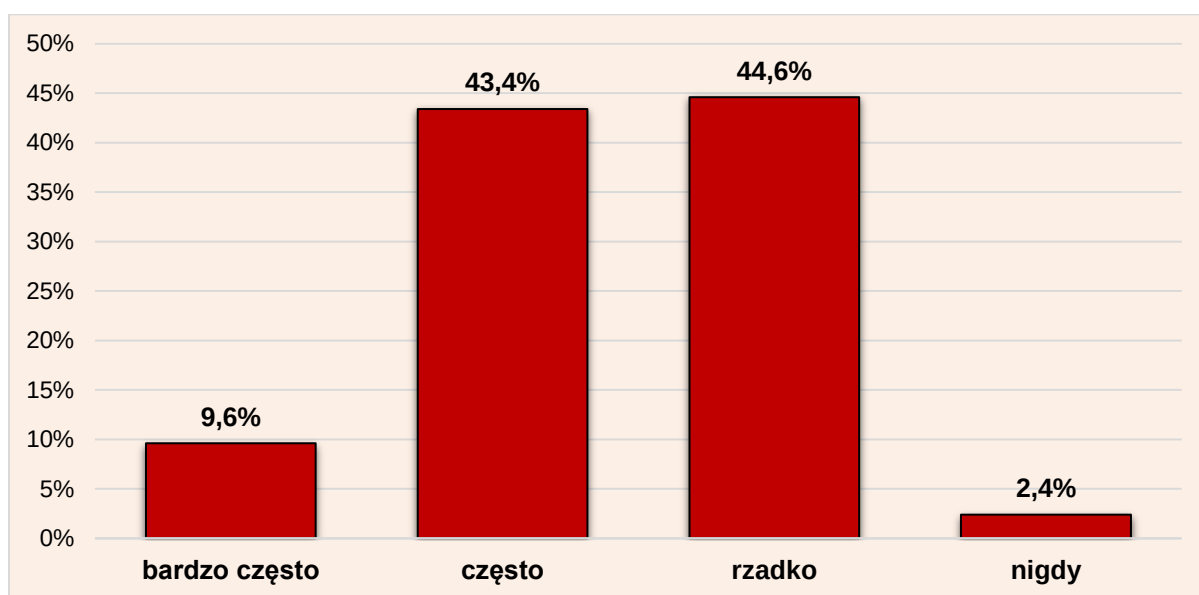
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Podsumowując powyższe wykresy (wyniki ankiet), mieszkańcy gminy Brzeg:

- w obszarze infrastruktura najwyższej ocenili stan infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, a także stan infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz edukacyjnej, najniżej oceniono stan ścieżek rowerowych, a także parkingów i chodników;
- w zakresie sytuacji gospodarczej i sytuacji na lokalnym rynku pracy otrzymane wyniki nie wykazują znacznego zróżnicowania, niemniej jednak stosunkowo wysoko oceniona została współpraca samorządu i przedsiębiorców, a nisko z kolei możliwość znalezienia zatrudnienia;
- w obszarze aktywności mieszkańców i współpracy społecznej: najwyższe oceny otrzymała oferta spędzania wolnego czasu – zajęć pozalekcyjnych, a najniższe oddolna aktywność mieszkańców;
- najwyższej została oceniona dostępność do sportu i rekreacji oraz infrastruktury teleinformatycznej, a najslabiej do przedszkoli i żłobków oraz infrastruktury ochrony zdrowia;
- w obszarze środowisko naturalne zdecydowanie najwyższej oceniono jakość środowiska naturalnego, a najniżej wykorzystanie odnawialnych źródeł energii;
- w zakresie turystyki najwyższej oceniona została baza gastronomiczno-noclegowa, a najslabiej promocja i wizerunek gminy.

Wykres 1.7. Częstotliwość uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych na terenie gminy Brzeg

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Podsumowując powyższy wykres można wywnioskować, iż uczestnicząca w badaniu grupa mieszkańców dzieli się na tych, którzy chętnie, stosunkowo często uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych odbywających się na terenie gminy Brzeg. Druga grupa to z kolei osoby, które uczestniczą w nich rzadko.

Tabela 1.1. Wydarzenia kulturalne w gminie

W jakich imprezach Pan/Pani uczestniczy?	Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje?
– Dni Brzegu/Dni Księstwa Brzeskiego – Koncerty – Wydarzenia organizowane przez Brzeskie Centrum Kultury (koncerty, występy, festyny, przedstawienia, w tym dziecięce, spektakle) – Sportowe (m.in. biegi) – Festyny – Lato w mieście – Masowych – W większości organizowanych na terenie miasta/we wszystkich możliwych – Teatry, festiwale, wystawy w galerii – Kino – Wystawy (stałe i plenerowe) na Zamku Piastów Śląskich, wernisaże – Widowiska – Jarmarki – Pikniki (np. rodzinne, majowe), – Spektakle teatralne i muzyczne – Rajdy rowerowe – Mikołaj – Kulturalne – Rozrywkowe – Spotkania autorskie – Kolędowanie – Mecze – Imprezy na Placu Polonii Amerykańskiej – Imprezy w lokalach gastronomicznych – Występy chóru – Imprezy otwarte, okolicznościowe	– Kina – mało atrakcyjny repertuar kinowy – Teatru na dobrym poziomie, teatru dla dorosłych – Jarmarków promujących lokalnych wyrobników, rzemieślników i producentów lokalnej żywności – Spektakli/przedstawień teatralnych, w tym w BCK – Innych niż Dni Księstwa Brzeskiego – Nie brakuje – Promujących gminę – Imprez dla dzieci, teatrzyków – Nowoczesnego amfiteatru – Kabaretów – Koncertów, w tym koncertów „na żywo” i w amfiteatrze – Występów artystycznych, przeglądów zespołów artystycznych – Festiwali – Warsztatów dla dzieci i młodzieży – Kiermaszów świątecznych – Zorganizowanych imprez masowych – Zbyt mało wydarzeń na stadionie – Brak zabaw na świeżym powietrzu, otwartych imprez plenerowych – Udostępnienia obiektów do zwiedzania – Imprez kulturalnych w różnych lokalizacjach miasta (poza centrum) – Jednej – wspólnej prasy lokalnej promującej kulturę, historię, aktywność i osiągnięcia mieszkańców w nowoczesnej technice – Organizacji historycznych – Promocji gimnastyki i tańca dla dojrzałych osób

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

**pogrubioną czcionką najczęściej udzielane odpowiedzi

Największą popularnością cieszą się takie imprezy jak: Dni Brzegu/Dni Księstwa Brzeskiego oraz wszelkiego rodzaju koncerty i wydarzenia organizowane przez Brzeskie Centrum Kultury. Wśród wydarzeń, których wg respondentów brakuje, najczęściej wskazywano: jarmarki promujące lokalnych rzemieślników i producentów lokalnej żywności, spektakle/przedstawienia teatralne, a także wszelkie inne niż Dni Księstwa Brzeskiego. Często wskazywaną odpowiedzią było kino, a w szczególności jego mało atrakcyjny repertuar oraz brak teatru.

Wykres 1.8. Ocena istotności działań dla mieszkańców i rozwoju gminy wg informacji zawartych w ankietach.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Wśród działań cechujących się największą istotnością dla mieszkańców i rozwoju gminy najczęściej wskazywano zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej oraz aktywne wspieranie

lokalnych przedsiębiorców i poszukiwanie inwestorów, jak również budowę infrastruktury przy drogach, aktywizację osób biernych zawodowo i bezrobotnych oraz zwiększanie estetyki gminy. Zdecydowanie najniżej oceniona została istotność rozbudowy usług gastronomiczno-hotelarskich. Ponadto ankietowani wyszczególnili inne, dodatkowe działania, istotne dla mieszkańców i rozwoju gminy Brzeg:

- aktywizacja społeczna mieszkańców;
- utworzenie basenu na ul. Korfanteo;
- zapewnienie opieki ludziom starszym (bardzo ważne!);
- inwestowanie w infrastrukturę techniczną i lokalową;
- poprawa estetyki i czystości Brzegu;
- promocja Brzegu;
- eliminacja „niskiej emisji” przez rozbudowę sieci ciepłowniczej - poprawa czystości powietrza;
- poprawa komunikacji (połączenia z Opolem i w ramach Aglomeracji Wrocławskiej - silniejsza współpraca z Dolnym Śląskiem);
- polepszenie komunikacji miejskiej (mniejsze pojazdy, poprawa wizerunku kierowców, racjonalizacja rozkładów);
- kontynuacja walki z graffiti;
- skuteczna walka z chuligaństwem i dewastacją;

Ważnymi elementami przeprowadzonej ankiety były pytania o mocne i słabe strony gminy Brzeg. Mieszkańcy, poprzez swoje odpowiedzi, wskazali na wiele problemów wymagających interwencji, rozwiązania, gdyż mogą przede wszystkim negatywnie wpływać, na jakość i warunki życia. Wskazali także wiele elementów składających się na potencjał miejsca, w którym zamieszkują i który należy wykorzystywać dążąc do stałego i zrównoważonego rozwoju. W poniższej tabeli znajduje się zestawienie udzielonych odpowiedzi (najczęściej wskazywane zostały zaznaczone pogrubioną czcionką).

Tabela 1.2. Mocne i słabe strony gminy Brzeg

Mocne strony	Słabe strony
– Tereny wypoczynkowe, rekreacyjne – Infrastruktura sportowo-rekreacyjna – Zabytki, ciekawa architektura, liczne atrakcje turystyczne – Dobrze rozwinięta infrastruktura/baza sportowa, atrakcyjne tereny sportowe, duża oferta rekreacyjno-sportowa – Tereny zieleni (m.in. parki, skwery) – Brak uciążliwego dla środowiska przemysłu ciężkiego – Atrakcyjne położenie geograficzne, położenie nad rzeką Odrą – Muzeum – Baza noclegowa – Baza gastronomiczna – Kryta pływalnia – Infrastruktura edukacyjna i edukacja – dobre szkoły i przedszkola – Spokojne miasto (dobre warunki do mieszkania) – Stadion Miejski - dobre wykorzystanie stadionu, aquaparku – Położenie między Wrocławiem a Opolem – Położenie na ważnym szlaku komunikacyjny - w pobliżu autostrady oraz przy trasie kolejowej, szybki dojazd do lotnisk we Wrocławiu czy Katowicach – Silna rozbudowa instytucji publicznych – łatwość załatwienia spraw na miejscu – Pomoc społeczna – Sport i rekreacja – System informacji o wolnych terenach i miejscach inwestycyjnych na terenie Brzegu – Zamek – Dobra dostępność do kultury i rozrywki, wydarzenia kulturalne – Piękne kościoły – Wysoki poziom wykształcenia oraz wykwalifikowana siła robocza – Budownictwo mieszkalne – Markety – Rozwój w zakresie budownictwa – Rozwój inwestycji w ostatnim czasie – Ciekawe imprezy kulturalne – Miasto z historią – Gmina pro-ekologiczna	– Brak porządku w mieście, dbałości o atrakcyjność, detale, estetykę budynków, niewłaściwe sprzątanie ulic, chodników – Niczym nieograniczone chuligaństwo i dewastacja mienia gminy – Mało miejsc pracy (brak miejsc pracy), brak ofert pracy dla osób z wyższym wykształceniem – Brak inwestorów, słabe poszukiwanie (przyciąganie) inwestorów – Mało dróg rowerowych – Brak wydarzeń/imprez kulturalnych – Brak terenów inwestycyjnych – Brak terenów pod mieszkalnictwo – Brak inicjatywy przedsiębiorców i handlarzy – Mało miejsc parkingowych, dużo płatnych parkingów, blokujące się parkometry na płatnych parkingach – Brak obwodnicy (w kierunku Namysłowa) – Brak drugiej przeprawy mostowej przez Odrę – Zły stan chodników – Odchody zwierząt – Zły stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej (drogi, chodniki) – Brak zagospodarowania wielu obiektów – Wyludnianie się gminy – Edukacja, słaba dostępność żłobków i przedszkoli (brak miejsc w tych placówkach) – Mała ilość szkół zawodowych na dobrym poziomie – Brak odkrytego basenu, kąpieliska – Wysokie bezrobocie – Mało nowych firm – Brak organizacji półkolonii lub innego zorganizowanego wypoczynku na miejscu dla dzieci w czasie wakacji, ferii – Nieregularne połączenia kolejowe z Wrocławiem (zbyt mała ilość) – Brak miejskich toalet – Zaniedbana infrastruktura i środowisko – Niegospodarne dysponowanie środkami dla najuboższych – Brak promocji/słaba promocja miasta i miejscowego rzemiosła

Mocne strony	Słabe strony
– Współpraca gminy i powiatu w zakresie pozyskiwania dotacji – Możliwość szybkiego rozwoju	– Mała ilość ofert turystycznych – Zbyt dużo reklam (np. pawilon ul. Ofiar Katynia) – Niewykorzystanie walorów Parku Wolności – Słaba aktywność społeczeństwa – Odpływ siły roboczej do sąsiednich gmin, odpływ młodych ludzi – Brak dodatkowych atrakcji dla zwiedzających – Brak inwestycji eliminujących niską emisję – Słabo dostosowana marina na Odrze dla spacerowiczów, osób chcących tam spędzić czas rekreacyjnie i sportowo – Brak klubów tanecznych, rozrywki na terenie miasta – Brak amfiteatru – Brak kina – Brak lokali gastronomicznych (kawiarni) – Miasto sypialnia – Brak zwrotu w stronę Odry – Zamożność mieszkańców i zależność od rynku pracy oddalonego pow. 40 km – Brak połączeń komunikacji miejskiej w soboty i niedziele – Brak dużych zakładów pracy – Niskie zarobki w porównaniu do większych miast – Ochrona zdrowia – Rozwój miasta – Brak miejsc atrakcyjnych dla dzieci – Ograniczenia przez gminy graniczące z gminą Brzeg – Niska kondycja obiektów zabytkowych – Brak inicjatyw ze strony władz, brak spotkań władz z mieszkańcami

* Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego
pogrubioną czcionką najczęściej udzielane odpowiedzi

Drugie spotkanie, w ramach konsultacji społecznych, odbyło się 6 listopada w Ratuszu Miejskim w Brzegu. Zaprezentowano wówczas wyniki pierwszych konsultacji społecznych – wypracowane formularze problemów oraz wyniki ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy Brzeg, a następnie propozycję celów strategicznych i operacyjnych wraz z kierunkami działań oraz misję i wizję gminy. Wyniki konsultacji zostały przekazane do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie ich na stronie internetowej gminy Brzeg.

Jednocześnie mieszkańcy zostali zachęceni do zgłaszania propozycji działań lub uwag w ramach wypracowanych celów za pomocą specjalnie przygotowanego formularza. Termin zgłaszania uwag i propozycji upłynął 20 listopada 2015 r.

Podsumowując, konsultacje społeczne dają wiele korzyści. W pierwszej kolejności zapewniają lepsze zdiagnozowanie potrzeb lokalnej społeczności, a także zwiększenie zaangażowania w życie gminy. Rozwija się komunikacja społeczna pomiędzy mieszkańcami, jak również pomiędzy mieszkańcami a lokalną władzą, przez co zapobiega się ewentualnym konfliktom, które mogłyby powstać w przyszłości. To mieszkańcy tworzą wspólnotę samorządową, dlatego tak ważne jest wykorzystywanie ich różnorodnych kompetencji i umiejętności przy rozwiązywaniu problemów. Tym samym zwiększa się ich zaangażowanie w życie lokalnej społeczności. Konsultacje społeczne wpływają także na zwiększenie zaufania do władz.

ZAŁĄCZNIK II. STRATEGIA ROZWOJU MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W BRZEGU

Spis treści

Informacje wstępne.....	132
Charakterystyka Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzegu.....	132
Biblioteka Centralna.....	133
Oddział dla Dzieci	134
Filie.....	134
Potencjały i bariery rozwoju.....	135
Misja	136
Cele i zadania Biblioteki.....	137
Organizacja pracy	140
Zarządzanie realizacją Strategii Rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej.....	140

Informacje wstępne

Strategia Rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzegu jest integralną częścią Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2016-2022. Zawiera najważniejsze informacje dotyczące funkcjonowania Biblioteki oraz zadań, jakie leżą w jej kompetencji. Definiuje działania wynikające z potrzeby podnoszenie, jakości usług oferowanych przez Bibliotekę Centralną oraz jej filie.

Niniejszy dokument, ale przede wszystkim jego główny cel (cel działalności Biblioteki) oraz zaplanowane z nim działania są spójne ze Strategią Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2015-2022.

Charakterystyka Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzegu

Miejska Biblioteka Publiczna im. Księcia Ludwika I w Brzegu jest samorządową instytucją kultury wpisaną do Rejestru Instytucji Kultury, której organizatorem jest Gmina Brzeg. W skład Miejskiej Biblioteki Publicznej wchodzi:

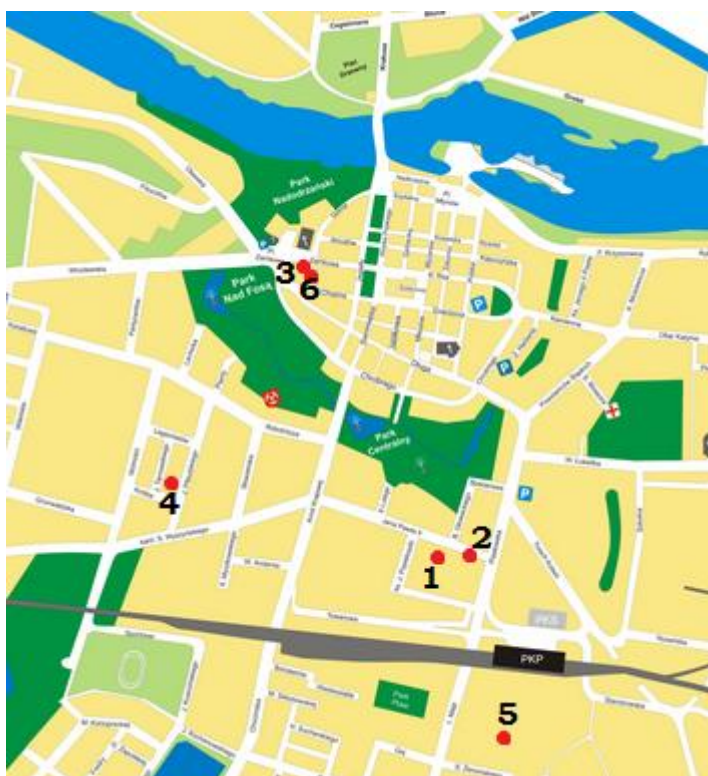
1. Biblioteka Centralna (ul. Jana Pawła II 5)

oraz następujące wypożyczalnie miejskie:

2. Oddział dla Dzieci (ul. Jana Pawła II 2/2),
3. Filia nr 1 (Plac Zamkowy 6),
4. Filia nr 5 (ul. Krótka 2),
5. Filia nr 8 (ul. 1 Maja 7),
6. Filia nr 9 - dla dzieci (Plac Zamkowy 6).

Merytoryczny nadzór nad Biblioteką sprawuje Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smółki w Opolu.

Miejska Biblioteka Publiczna w Brzegu powstała w 1947 roku,

przy ul. Piastowskiej 7. Jej księgozbiór powstał z zasobów przekazanych przez lokalne społeczeństwo, prywatną bibliotekę Walerii Drwotowskiej oraz zbiorów przekazanych przez Bibliotekę Publiczną w Opolu. Już cztery lata później powstaje pierwsza jej filia. W 1953 roku, Biblioteka zostaje przeniesiona do większego lokalu, przy ul. Dzierżyńskiego 7, a w 1955 roku do Ratusza. W tym samym czasie powstaje Oddział Dziecięcy. Własny budynek Biblioteka otrzymała w 1970 roku, zlokalizowany przy ul. Hanki Sawickiej 5 – obecna ul. Jana Pawła II. Obecna jej nazwa została nadana (Miejska Biblioteka Publiczna im. Księcia Ludwika I w Brzegu) z okazji 25-lecia istnienia Biblioteki.

W grudniu 1974 roku Biblioteka Miejska została połączona z Biblioteką Powiatową, a w 1991 roku została biblioteką samorządową. W 1998 roku otrzymała Honorową Odznakę „Zasłużony Opolszczyźnie”.

Biblioteka Centralna

Biblioteka Centralna gromadzi przede wszystkim literaturę popularnonaukową, piękną oraz literaturę dla dzieci i młodzieży. Funkcjonuje także Wypożyczalnia Książki Mówionej dla osób mających trudności z czytaniem druku zwykłego, niedowidzących, niewidomych, niepełnosprawnych, dla osób starszych oraz dla dzieci i młodzieży ze specyficznymi trudnościami z czytaniem. Przy Wypożyczalni działa Dyskusyjny Klub Książki skierowany dla wszystkich miłośników czytania, w ramach, którego odbywają się systematyczne spotkania tematyczne.

Czytelnia w Bibliotece Centralnej oferuje przede wszystkim wydawnictwa przeznaczone dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, studentów, młodzieży pracującej czy dla dorosłych. W czytelni prowadzone są także usługi informacyjne, rzeczowe oraz edukacyjno-oświatowe. Te ostatnie polegają na organizowaniu lekcji bibliotecznych oraz spotkań autorskich i tematycznych. Czytelnia Internetowa oferuje z kolei 9 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu z przeznaczeniem dla użytkowników Biblioteki. Prowadzone są także zajęcia komputerowe dla osób starszych w ramach programu „Komputer + Internet dla Seniora”, którego głównym celem jest popularyzacja komputera wśród osób powyżej 50 roku życia. Od 2009 roku funkcjonuje Komputerowy Klub Seniora. W jego ramach uczestnicy zajęć utrwalają i poszerzają wiedzę zdobytą podczas kursu „Komputer + Internet dla Seniora”.

Od 2006 roku przy Bibliotece Centralnej działa Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej. Powstało dzięki środkom z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Jest to jedyna w mieście, jak również w województwie, placówka posiadając zbiór publikacji o tematyce ekologicznej.

Oddział dla Dzieci

Pierwszy Oddział Dziecięcy powstał w 1955 roku, a jego siedziba mieściła się na ul. Dzierżyńskiego 7 (obecnie ul. Piłsudskiego), w budynku po Miejskiej Bibliotece Publicznej (przeniesionej wówczas do budynku Ratusza). W maju 1973 roku otwarty został Oddział Dziecięcy przy ul. Jabłkowej.

Oddział Dziecięcy w 1977 roku przeniesiono do budynku przy ul. Hanki Sawickiej, a w 2009 roku do budynku przy ul. Jana Pawła II 2/2.

W oddziale prowadzone są działania mające na celu popularyzację książki i czytelnictwa, a także działania kulturalno-oświatowe i wychowawcze, w tym m.in. lekcje biblioteczne z zakresu edukacji czytelniczej i medialnej oraz tematyczne cykle spotkań. Głównymi odbiorcami są dzieci i młodzież gimnazjalna. Oddział dla Dzieci promuje książkę poprzez:

- wycieczki i lekcje biblioteczne;
- spotkania autorskie;
- głośne czytanie w przedszkolach;
- popołudniowe zajęcia dla dzieci;
- organizację ferii zimowych.

W Oddziale prowadzone są także zajęcia cykliczne, tj.: „Karuzela bajek”, „Para buch...książka w ruch!!!”, „Wiem kim będę”, czy „Polubić lektury szkolne”.

Filie

Miejska Biblioteka Publiczna w Brzegu posiada 4 filie, które gromadzą księgozbiór poświęcony różnorodnej tematyce - od literatury popularnonaukowej, pięknej, przez książki dla uczniów

szkół podstawowych, gimnazjów i liceów, aż po książki dedykowane najmłodszym mieszkańcom gminy. Są to filie:

– nr 1 (*Plac Zamkowy 6*)

W filii nr 1 gromadzona i udostępniana jest literatura piękna dla dorosłych (m.in. powieści obyczajowe, psychologiczne, historyczne, sensacyjne i romanse), poradniki z różnych dziedzin życia, literatura popularnonaukowa (głównie tematycznie związana z II wojną światową) oraz lektury szkolne dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Ponadto filia współpracuje z Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoobrazowym Ziemi Brzeskiej w Brzegu, dzięki czemu w swoich zbiorach posiada książki, foldery, przewodniki o różnych regionach Polski i Europy.

– nr 5 (*ul. Krótka 2*)

W filii nr 5 gromadzona i udostępniana jest literatura piękna dla dorosłych i młodzieży, a także lektury dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Od stycznia 2011 roku przy filii funkcjonuje Biblioteka Katolicka, która w swoich zbiorach posiada przede wszystkim polską, klasyczną literaturę piękną, książki o tematyce kresowej, związane z religią chrześcijańską oraz z zakresu teologii.

– nr 8 (*ul. 1 Maja 7*)

W filii nr 8, zlokalizowanej przy II Liceum Ogólnokształcącym, gromadzona i udostępniana jest literatura piękna dla dorosłych i młodzieży (powieści obyczajowe, psychologiczne, historyczne, sensacje, romanse itp.), a także lektury szkolne.

– nr 9 - dla dzieci (*Plac Zamkowy 6*)

W filii nr 9 gromadzona i udostępniana jest przede wszystkim literatura piękna i popularnonaukowa dla dzieci. Prowadzone są w niej spotkania z bajką - zajęcia cykliczne.

Potencjały i bariery rozwoju

Zdiagnozowano następujące potencjały (mocne strony i szanse) i bariery (słabości i zagrożenia) rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzegu:

POTENCJAŁY	BARIERY
– dobrze rozwinięta sieć bibliotek na terenie miasta;	– spadek liczby czytelników będący tendencją ogólnopolską;
– aktualny księgozbiór, bieżąca prenumerata gazet i czasopism;	– potrzeba modernizacji budynków Bibliotek wraz z adaptacją dla osób niepełnosprawnych;
– udostępnione stanowiska komputerowe	

POTENCJAŁY	BARIERY
– z dostępem do Internetu; – dostęp do katalogu on-line; – szeroko prowadzona działalność edukacyjna skierowana do różnych grup wiekowych; – dogodnie godziny otwarcia; – szansa na pozyskanie środków zewnętrznych na adaptację i modernizację budynków Biblioteki;	– zagrożenie dla bibliotek tradycyjnych rozwojem bibliotek internetowych; – rosnący dostęp do bieżących informacji w Internecie; – niskie ceny książek w księgarniach;

Misja

Misją Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzegu (zgodnie z Zarządzeniem Nr 13/2010 Dyrektora Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Księcia Ludwika I w Brzegu z dnia 11 października 2010 r.) jest:

- 1) dążenie do najwyższego, profesjonalnego poziomu swojej działalności w zakresie gromadzenia, opracowania, udostępniania i przechowywania zbiorów oraz w zakresie obsługi użytkownika,
- 2) wspieranie edukacji kulturalnej i społecznej mieszkańców Gminy Brzeg na wszystkich poziomach wiedzy poprzez efektywne zaspokajanie potrzeb i oczekiwań informacyjnych aktualnych i potencjalnych użytkowników.

Biblioteka będzie ewaluowała w kierunku modelu biblioteki hybrydowej, łączącej elementy biblioteki tradycyjnej i elektronicznej, w której wysoka, jakość usług oraz wzajemne pozytywne relacje bibliotekarz-użytkownik, bibliotekarz-bibliotekarz będą ją wyróżniać spośród innych placówek tego typu.

Misja Biblioteki realizowana będzie poprzez:

- 1) gromadzenie wysokiej, jakości zasobów bibliotecznych,
- 2) zapewnienie użytkownikom optymalnego dostępu do materiałów bibliotecznych,
- 3) współuczestnictwo w procesie edukacji kulturalnej,
- 4) pozyskiwanie jak największej liczby uczestników do aktywnego udziału w działalności kulturalnej, a także zapewnienie im twórczego rozwoju,

- 5) tworzenie pozytywnego wizerunku Biblioteki wśród społeczności lokalnej, jako organizacji otwartej na zmiany i potrzeby użytkowników, wyróżniającą się wysoką, jakością usług,
- 6) współpracę z innymi bibliotekami,
- 7) inwestowanie w doskonalenie zawodowe i podnoszenie kwalifikacji kadry bibliotecznej,
- 8) pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych na rozbudowę, modernizację i rozwój Biblioteki,
- 9) monitorowanie stopnia wykorzystania zasobów i jakości usług bibliotecznych.

Cele i zadania Biblioteki

Biblioteka Miejska w Brzegu od wielu lat systematycznie realizuje wiele projektów mających na celu upowszechnienie czytelnictwa oraz modernizację obiektów bibliotecznych. Celem jej działalności, zgodnie ze Statutem nadanym uchwałą Nr XXXVIII/236/13 Rady Miejskiej w Brzegu z dnia 22 marca 2013 r. jest:

**„zaspokajanie potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych
mieszkańców gminy oraz uczestniczenie w upowszechnianiu wiedzy i kultury”**

Do zadań Biblioteki należy:

STATUTOWE ZADANIA MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W BRZEGU	
–	gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych;
–	obsługa użytkowników;
–	udostępnianie zbiorów oraz prowadzenie działalności informacyjnej, zwłaszcza informowanie o zbiorach własnych i zbiorach innych bibliotek;
–	prowadzenie działalności bibliograficznej, dokumentacyjnej, edukacyjnej i popularyzatorskiej;
–	udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wymiany międzybibliotecznej;
–	organizowanie czytelnictwa i udostępnianie materiałów bibliotecznych;
–	współdziałanie z innymi bibliotekami, instytucjami kultury, stowarzyszeniami i związkami twórców w zakresie rozwijania czytelnictwa i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczności gminy;

STATUTOWE ZADANIA MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W BRZEGU
– tworzenie i udostępnianie baz danych katalogowych, bibliograficznych i faktograficznych;
– organizowanie i prowadzenie różnych form pracy z czytelnikiem, służących popularyzacji książki, sztuki i nauki oraz upowszechnianiu dorobku kulturalnego gminy.

Źródło: Statut Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Księcia Ludwika I w Brzegu

Biblioteka Miejska od wielu lat systematycznie realizuje wiele projektów mających na celu upowszechnienie czytelnictwa oraz modernizację obiektów bibliotecznych. Wśród zrealizowanych projektów znalazły się m.in.:

- projekt Ministerstwa Nauki i Informatyzacji pn. ikona@, otwarcie Czytelni Internetowej w Bibliotece Centralnej;
- utworzenie przy Bibliotece Miejskiej Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej – przy współudziale środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- przeprowadzenie szkoleń dla osób powyżej 50. roku życia z podstaw obsługi komputera i Internetu w ramach programu „Komputer+ Internet dla Seniorów”;
- utworzenie baz danych i katalogu on-line na stronie biblioteki w ramach programów SOWA, SOWA II i SOWA II/MARC 21;
- realizacja projektu Polska Cyfrowa Równych Szans;
- instalacja oprogramowania obejmującego moduł wypożyczalni, umożliwiającego elektroniczne rezerwowanie i zamawianie zbiorów oraz utworzenie czytelni ibuk i udostępnianie on-line ok. 700 tytułów książek popularnonaukowych;
- zakup komputerów do czytelni ze środków Instytutu Książki, w ramach dotacji Komputery dla bibliotek.

Biblioteka Miejska w Brzegu zamierza w latach 2016-2020 realizować wieloletni program pt. „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”. W Programie tym określone zostały trzy priorytety, których realizacja ma przyczynić się do wzmocnienia aktywności czytelniczej społeczeństwa oraz rozwój bibliotek w Polsce:

1. Zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych;
2. Infrastruktura bibliotek 2016-2020;

3. Rozwijanie zainteresowań uczniów poprzez promowanie i wspieranie rozwoju czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, w tym zakup nowości wydawniczych.

Priorytetowym zadaniem zaplanowanym do realizacji jest modernizacja budynków Miejskiej Biblioteki Publicznej wraz z adaptacją dla osób niepełnosprawnych, doposażanie w niezbędny sprzęt, w tym informatyzacja. Zadania te zostaną zrealizowane w ramach priorytetu 2. Infrastruktura bibliotek 2016-2020, który jest kontynuacją i rozwinięciem priorytetu „Biblioteka+. Infrastruktura bibliotek”. Celem wspomnianego priorytetu jest przekształcenie bibliotek publicznych oraz bibliotek publicznych wchodzących w skład innych instytucji kultury, dla których organem założycielskim jest gmina, w nowoczesne centra dostępu do wiedzy, kultury oraz środki życia społecznego. Wspierane będą także działania polegające na tworzeniu lokalnych partnerstw publiczno-społecznych na rzecz bibliotek, podnoszeniu kompetencji cyfrowych, rozwoju technologicznych procesów wypożyczania książek czy podnoszenie wizerunku biblioteki w gminie.

Kluczową kwestią, a więc także jednym z najważniejszych działań Miejskiej Biblioteki Publicznej na lata 2016-2020 jest: **Aktywne poszukiwanie możliwości finansowania działań mających na celu podnoszenie wizerunku Miejskiej Biblioteki Publicznej (remontu i doposażenia budynków Biblioteki) oraz zwiększania atrakcyjności jej oferty ze źródeł zewnętrznych.**

Zadania związane z rozwojem Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzegu będą realizowane w ramach wypracowanych kierunków działań Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2016-2022:

Cel operacyjny 1.1. Rozwój infrastruktury społecznej oraz zasobów mieszkaniowych gminy

- Poprawa stanu technicznego infrastruktury społecznej;
- Adaptacja budynków infrastruktury społecznej do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- Doposażanie placówek sportowych, a także oświatowych i kulturalnych (w tym ich informatyzacja);

Cel operacyjny 1.2. Efektywne rozwiązywanie problemów społecznych oraz stymulowanie aktywności zawodowej

- Wzbogacenie oferty zajęć pozalekcyjnych;
- Podnoszenie kompetencji cyfrowych lokalnej społeczności;

Cel operacyjny 1.3. Wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej

- Wzbogacenie oferty kulturalnej;
- Przekształcenia instytucji kultury (w tym bibliotek) w nowoczesne centra dostępu do wiedzy, kultury oraz w nowoczesne ośrodki życia społecznego;
- Organizowanie dla dzieci i młodzieży form spędzania wolnego czasu w oparciu o historię, kulturę i tradycję miasta (m.in. półkolonie, zajęcia weekendowe).

Efektywna realizacja zaplanowanych zadań przyczyni się do przekształcenia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzegu nowoczesne centrum kształcenia, otwarte na potrzeby społeczeństwa, przyciągające coraz większe rzesze nowych czytelników.

Organizacja pracy

Regulamin Organizacyjny Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzegu wyodrębnia w strukturze organizacyjnej dział, filie i samodzielne stanowiska:

DYREKTOR								
DZIAŁ FINANSOWO-KSIĘGOWY	DZIAŁ KADROWO-ADMINISTRACYJNY	SEKRETARIAT	DOZORCA	SPECJALISTA INFORMATYK	DZIAŁ GROMADZENIA, OPRACOWYWANIA I SELEKCJI ZBIORÓW	CZYTEL尼亚	DZIAŁ UDOSTĘPNIANIA ZBIORÓW	ODDZIAŁ DLA DZIECI
					Biblioteka Składowa; Filia Nr 1; Filia Nr 5; Filia Nr 8;	Czytelnia Internetowa	Wypożyczalnia Książki Mówionej	Filia Nr 9

Źródło: Załącznik nr 1 do Regulaminu Organizacyjnego Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Księcia Ludwika I w Brzegu

Zarządzanie realizacją Strategii Rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej

Zadania sformułowane w Strategii Rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej w Brzegu wynikają ze Strategii Rozwoju Gminy Brzeg na lata 2016-2022. Ponadto są one zbieżne z Narodowym Programem Rozwoju Czytelnictwa, którego głównym celem jest: „Wzmocnienie aktywności czytelniczej społeczeństwa oraz rozwój bibliotek w Polsce”.

Wdrażanie Strategii Rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej będzie polegało na realizacji zaplanowanych zadań podnoszących jakość świadczonych usług, jak również na monitorowaniu i ewaluacji całego tego procesu. Nadzór nad całością realizowanych zadań będzie sprawował Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Księcia Ludwika I w Brzegu, któremu podlegają pracownicy poszczególnych działów, filii i innych, samodzielnych stanowisk, których zadaniem będzie wspieranie realizacji postanowień Strategii.

Monitoring polegał będzie na gromadzeniu danych dotyczących realizacji zadań. Informacje o stopniu realizacji Strategii oraz podjętych działaniach będą włączane do corocznie sporządzanego sprawozdania z działalności Biblioteki. Po zakończeniu realizacji Strategii sporządzony zostanie raport końcowy, w którym zostanie dokonana ocena wpływu wdrożenia Strategii na rozwój Biblioteki, a przede wszystkim ocena czy wdrożenie Strategii przyczyniło się do poprawy warunków funkcjonowania Biblioteki i zwiększenia liczby czytelników.